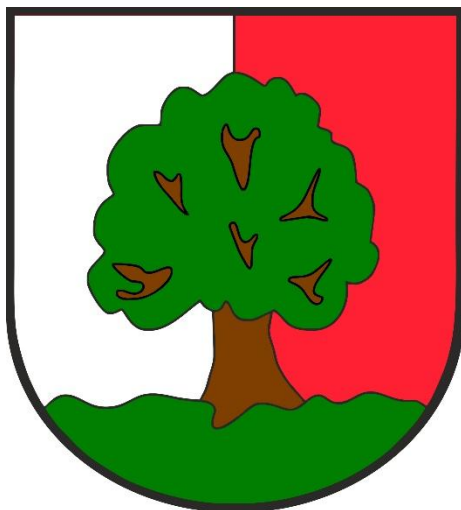

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY DĄBROWA BIAŁOSTOCKA

OLSZTYN, 2026

SPIS TREŚCI

1. PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	4
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA I PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE	4
1.2. METODA OPRACOWANIA.....	6
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
2.1. GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	7
2.2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	8
2.3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	13
3. ISTNIEJĄCY STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA NA TERENIE OPRACOWANIA ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	15
3.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OPRACOWANIA	15
3.2. OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ZASOBÓW ŚRODOWISKA	18
3.2.1. RZEŻBA TERENU I GEOMORFOLOGIA	18
3.2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA	18
3.2.3. GLEBY I STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW.....	20
3.2.4. STOSUNKI WODNE	24
3.2.5. WARUNKI KLIMATYCZNE.....	29
3.2.6. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE.....	30
3.2.7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	34
3.2.8. GOSPODARKA ODPADAMI	36
3.2.9. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE.....	37
3.2.10. WARUNKI AKUSTYCZNE	39
3.2.11. POLE ELEKTROMAGNETYCZNE	41
3.2.12. ZABYTKI ORAZ INNE KULTUROWE OBSZARY CHRONIONE	43
4. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	45
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŚNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	47
6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	50
6.1. POZIOM MIĘDZYNARODOWY, WSPÓLNOTOWY	50

6.2. POZIOM KRAJOWY	53
6.3. POZIOM REGIONALNY	55
7. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO	59
7.1. WPŁYW USTALEŃ PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU NA OBSZARY CHRONIONE (USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY)	63
7.1. STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ – SW	63
7.2. STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ – SJ.....	64
7.3. STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ – SZ.....	66
7.4. STREFA USŁUGOWA – SU	66
7.5. STREFA HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO – SH.....	68
7.6. STREFA GOSPODARCZA – SP	69
7.7. STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ – SR.....	71
7.8. STREFA INFRASTRUKTURALNA – SI	71
7.9. STREFA ZIELENI I REKREACJI – SN.....	73
7.10. STREFA CMENTARZY – SC	74
7.11. STREFA GÓRNICTWA – SG	74
7.12. STREFA OTWARTA – SO	75
7.13. STREFA KOMUNIKACYJNA - SK	76
8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE, POZYTYWNE I NEGATYWNE PLANU OGÓLNEGO	77
8.1. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY NATURA 2000 ORAZ INNE OBSZARY CHRONIONE	79
8.2. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ	81
8.3. ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI	83
8.4. ODDZIAŁYWANIE NA ZWIERZĘTA I ROŚLINY	84
8.5. ODDZIAŁYWANIE NA WODY	86
8.6. ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE	87
8.7. ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI	89
8.8. ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ.....	90
8.9. ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT.....	92
8.10. ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE.....	93
8.11. ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI.....	94
8.12. ODDZIAŁYWANIE NA DOPRA MATERIAŁNE	96

8.13. ZALEŻNOŚCI MIĘDZY ELEMENTAMI ŚRODOWISKA I MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAM NA TE ELEMENTY	97
8.14. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	99
9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	101
10. ROZWIĄZANIA ALTERNATWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENI BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH. WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	104
11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	105
12. INFORMACJE O TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	108
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	109
14. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE I LITERATURA	112
15. SPIS RYSUNKÓW	113

1. PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA I PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE

Podstawę niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka stanowi uchwała nr IV/36/2024 Rady Miejskiej w Dąbrowie Białostockiej z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka.

Na podstawie art. 13i ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538), po podjęciu przez radę miasta uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego, burmistrz opracowuje jego projekt wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, o ile jest wymagana.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm.), projekt planu ogólnego miasta i gminy, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymaga postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którego elementem jest prognoza oddziaływania na środowisko.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt. 2 ustawy ooś, prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1) zawierać:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

2) określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz sposób ich uwzględnienia w projekcie dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3) przedstawiać:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres prognozy został ustalony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Sokółce.

Plan Ogólny Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje cały obszar administracyjny gminy i miasta, o powierzchni 26 400 ha, i stanowi kompleksowy dokument określający zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego na najbliższe lata. W ramach planu wyznaczono strefy planistyczne, obszar uzupełnienia zabudowy oraz gminne standardy urbanistyczne, których rozmieszczenie i szczegółowy zakres przedstawiono na załączniku graficznym do Uzasadnienia projektu Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka. Dokument również bada kierunki i metody, które służą do minimalizacji potencjalnych negatywnych skutków dla środowiska, zwłaszcza w kontekście ochrony różnorodności biologicznej, zasobów wodnych, jakości powietrza, gleby i terenu, krajobrazu, klimatu, zasobów naturalnych, dziedzictwa kulturowego oraz warunków życia i zdrowia mieszkańców.

1.2. METODA OPRACOWANIA

Z uwagi na brak powszechnie ujednoliconych metod sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, prognozę opracowano z wykorzystaniem metod opisowych i porównawczych, analiz jakościowych opartych na dostępnych wskaźnikach stanu środowiska oraz identyfikacji potencjalnych skutków zmian w zagospodarowaniu przestrzennym wynikających z ustaleń planu ogólnego. Zakres i sposób analiz dostosowano do skali dokumentu planistycznego oraz charakteru przewidywanych przekształceń przestrzennych na obszarze gminy.

Podstawę merytoryczną niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko stanowiła kompleksowa analiza materiałów źródłowych, w szczególności Opracowania ekofizjograficznego sporządzonego na potrzeby planu ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka, Uzasadnienia projektu Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka, Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka na lata 2021-2027 r. z perspektywą do roku 2030 oraz Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Dąbrowa Białostocka. Analizę uzupełniono o aktualne dane dotyczące stanu środowiska i presji antropogenicznych, pozyskane z systemów monitoringu środowiska, w tym z informacji publikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz inne organy ochrony środowiska. Wykorzystano również najnowsze dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego oraz bogaty zasób materiałów kartograficznych, geologicznych, hydrogeologicznych i gleboznawczych, co umożliwiło rzetelną ocenę uwarunkowań przyrodniczych gminy oraz precyzyjną identyfikację obszarów szczególnie wrażliwych na planowane zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym.

Prognozowanie oddziaływań oparto na zasadzie analogii do skutków realizacji ustaleń dokumentów planistycznych o zbliżonym charakterze oraz na wiedzy dotyczącej funkcjonowania środowiska przyrodniczego w warunkach presji antropogenicznej związanej z rozwojem zabudowy i infrastruktury technicznej. Analizie poddano w szczególności potencjalne konsekwencje wyznaczenia nowych i modyfikowanych stref planistycznych, w tym terenów o funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjno-usługowej, a także obszarów uzupełnienia zabudowy, w kontekście ich oddziaływania na komponenty środowiska, takie jak różnorodność biologiczna, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, klimat akustyczny oraz jakość powietrza.

Integralną część prognozy stanowią zestawienia tabelaryczne i opracowania graficzne, w tym odniesienia do rysunku planu ogólnego oraz załączników graficznych do uzasadnienia, które umożliwiają syntetyczne przedstawienie wyników analiz i ocen oddziaływań. Opracowanie uzupełniono o wykaz materiałów źródłowych i literatury, stanowiących podstawę formułowanych wniosków i rekomendacji środowiskowych.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Plan ogólny jest dokumentem planistycznym funkcjonującym w polskim prawie od reformy planistycznej z 2023 r. (wejście w życie 23 września 2023 r.) Uchwalany jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dokument ten zastępuje obowiązujące dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie jego funkcji kierunkowej, a zarazem stanowi obligatoryjną podstawę dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy w miejscach do tego predysponowanych, czyli obszarach uzupełnienia zabudowy na terenach nieobjętych jednocześnie ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Plan ogólny, w odróżnieniu od miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, nie zawiera szczegółowych ustaleń dotyczących zagospodarowania terenu, np. nie wskazuje linii zabudowy czy geometrii dachu. Jego podstawową funkcją jest ustalenie stref funkcjonalnych, w ramach których dopuszczone będą konkretne przeznaczenia terenu, a także gminnych standardów urbanistycznych, obligatoryjnie zawierający gminny katalog stref planistycznych, czyli profile funkcjonalne stref planistycznych oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenu.

Plan ogólny, poprzez wyznaczenie stref funkcjonalnych wraz z przypisanymi im zasadami zagospodarowania, określa strukturę przestrzenną gminy, rozmieszczenie funkcji oraz główne kierunki rozwoju przestrzennego, a także wskazuje obszary o istotnych walorach przyrodniczych, krajobrazowych, rolniczych i kulturowych, wymagające ochrony lub uwzględnienia w procesie planowania.

W ramach Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka dąży się do osiągnięcia następujących celów:

- ukształtowania spójnej, czytelnej i zrównoważonej struktury przestrzennej miasta i gminy o charakterze miejsko-wiejskim, uwzględniającej zróżnicowanie funkcjonalne oraz uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i rolnicze, a także potrzeby rozwoju społeczno-gospodarczego;
- wyznaczenia stref planistycznych zgodnie z nowym modelem planowania przestrzennego, umożliwiającym różnicowanie dopuszczalnych funkcji oraz intensywności zagospodarowania, z uwzględnieniem struktury osadniczej gminy oraz terenów o rozproszonej zabudowie i obszarów otwartych;
- zachowania i ochrony wartości środowiskowych oraz krajobrazowych gminy, w tym obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, korytarzy ekologicznych oraz terenów rolniczych i leśnych, wymagających ograniczenia presji urbanizacyjnej;
- wskazania obszarów istotnych dla rozwoju gminy, w szczególności terenów przeznaczonych do uzupełnienia zabudowy oraz obszarów rozwoju funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;

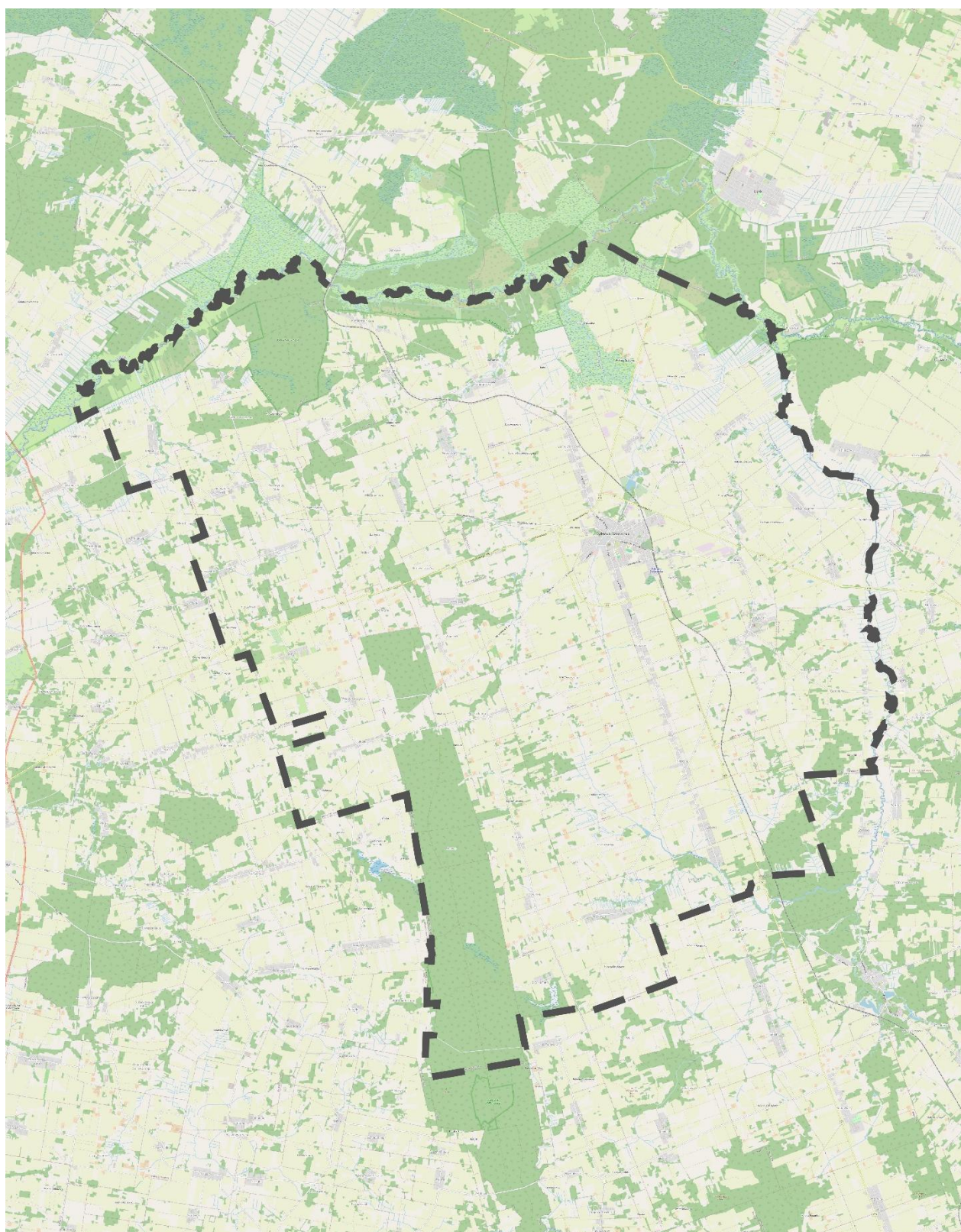
- zapewnienia spójności ustaleń Planu Ogólnego z dokumentami strategicznymi i planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego, w tym z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, oraz innymi dokumentami wyższego rzędu, a także – w możliwym zakresie – z kierunkami rozwoju wskazanymi w dotychczas obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- wspierania zasad zrównoważonego rozwoju poprzez racjonalne gospodarowanie przestrzenią, ograniczenie rozpraszania zabudowy, minimalizację presji inwestycyjnej na tereny cenne przyrodniczo, krajobrazowo i rolniczo, a także dostosowanie kierunków zagospodarowania do uwarunkowań środowiskowych, infrastrukturalnych oraz klimatycznych;
- stworzenia podstaw dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przy jednoczesnym ograniczeniu presji inwestycyjnej na obszary o wysokiej wrażliwości środowiskowej.

2.2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Omawianym dokumentem jest projekt Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka, sporządzany na podstawie uchwały nr IV/36/2024 Rady Miejskiej w Dąbrowie Białostockiej z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538). Dokument dotyczy całego obszaru administracyjnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka, obejmującego powierzchnię 26 400 ha.

Plan Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka jest dokumentem planistycznym o randze aktu prawa miejscowego, sporządzanym dla całego obszaru administracyjnego gminy. Przyjmuje on formę zbioru danych przestrzennych i stanowi syntetyczne wyrażenie kierunków zagospodarowania przestrzennego, odzwierciedlające politykę przestrzenną gminy. Plan ogólny ma charakter wiążący dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi podstawę do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jednocześnie nie oddziałuje bezpośrednio na inne rozstrzygnięcia administracyjne, w szczególności na decyzje o pozwoleniu na budowę oraz na zgłoszenia robót budowlanych – nie stanowi również podstawy do wniesienia sprzeciwu wobec tych zgłoszeń.

Sporządzenie planu ogólnego wynika z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

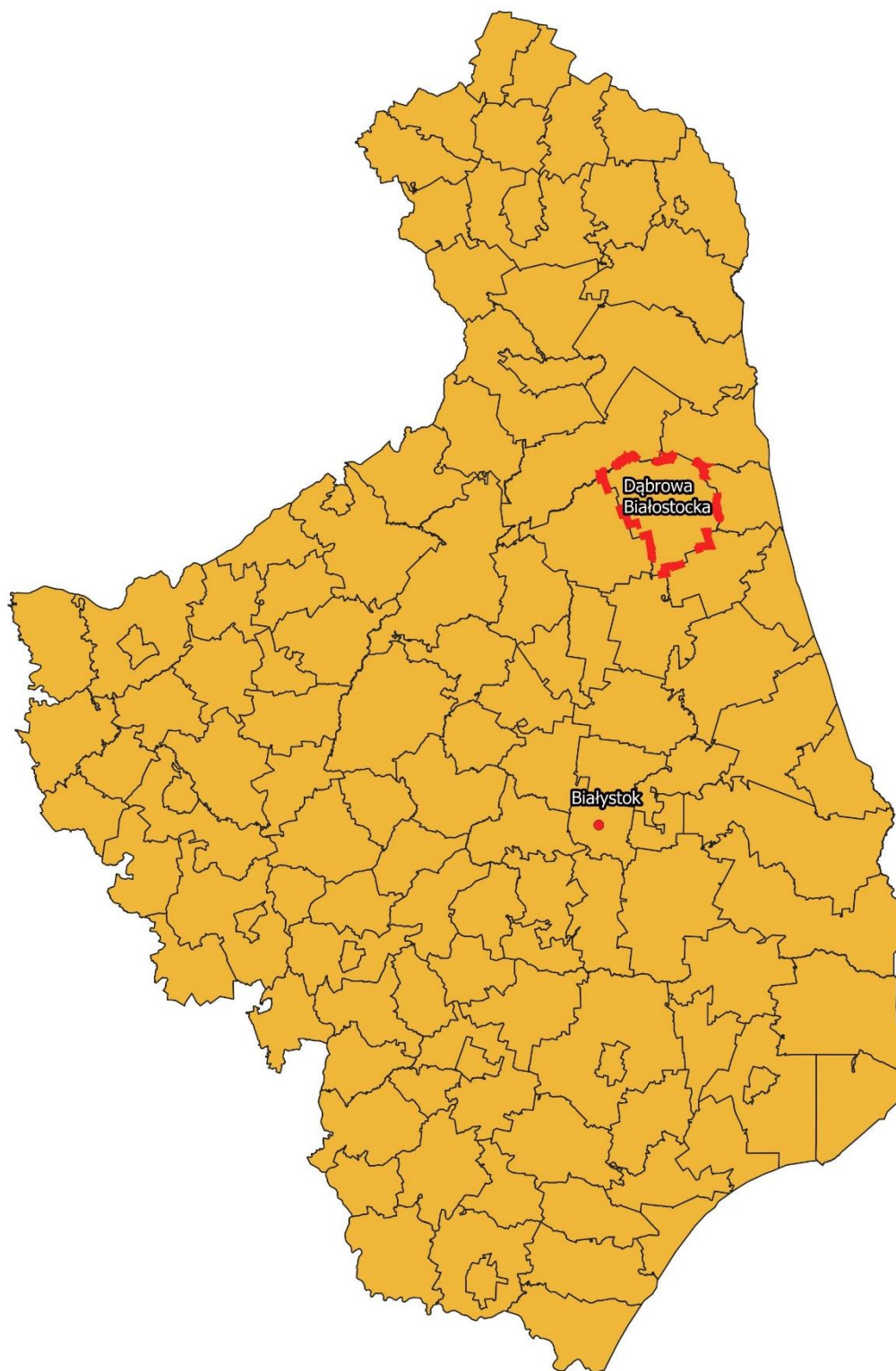

Rysunek 1. Granice gminy Dąbrowa Białostocka na tle Open Street Map

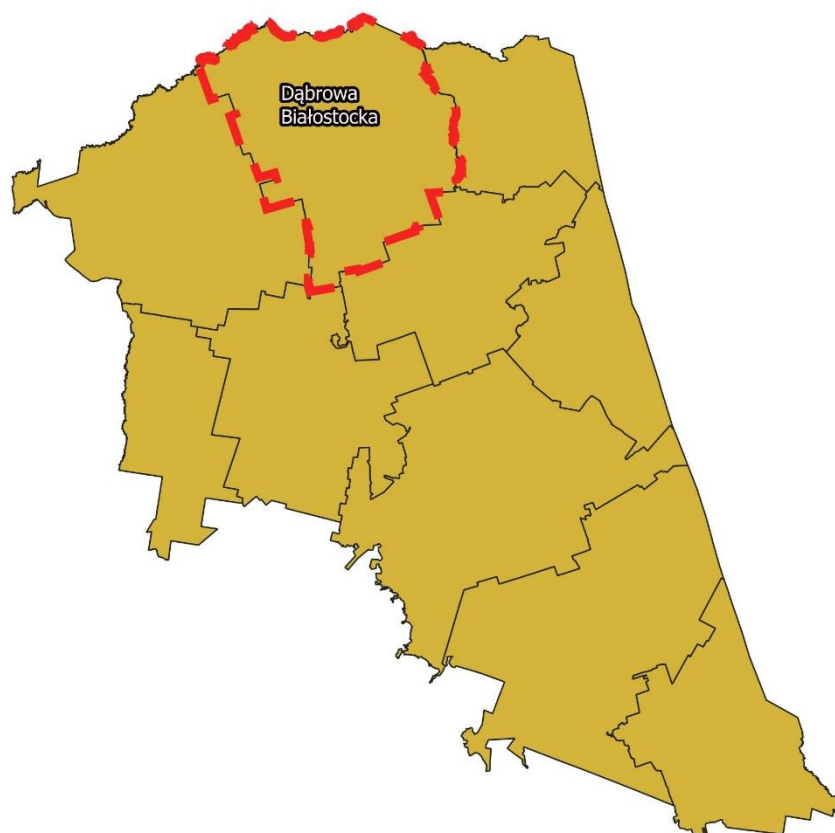
Gmina Dąbrowa Białostocka jest jednostką samorządu terytorialnego o charakterze rolniczo-osadniczym, administracyjnie przynależącą do powiatu sokólskiego w województwie podlaskim. Siedzibą władz gminy jest miasto Dąbrowa Białostocka. Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy

położony jest w północnej części województwa podlaskiego, w obrębie makroregionu Niziny Północnopodlaskiej, na styku mezoregionów Wysoczyzny Białostockiej oraz Kotliny Biebrzańskiej, co warunkuje zróżnicowanie środowiska przyrodniczego gminy – od terenów wysoczyznowych o charakterze rolniczym po obniżenia dolinne o wysokich walorach przyrodniczych i hydrologicznych. W latach 1975–1998 obszar gminy znajdował się w granicach ówczesnego województwa białostockiego.

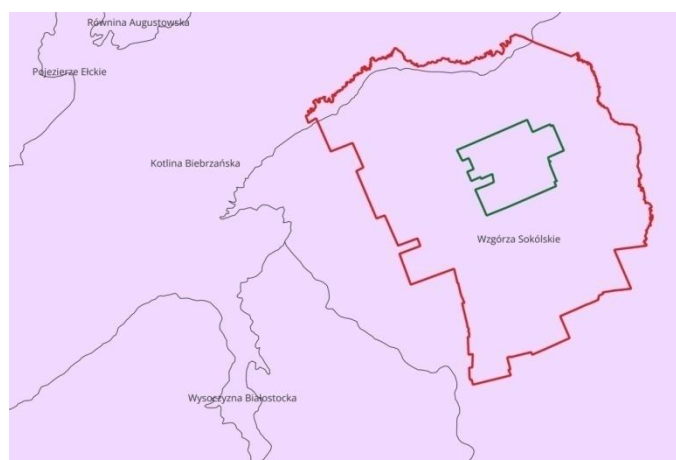
Gmina Dąbrowa Białostocka graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego: od północy z gminą Lipsk, od zachodu z gminą Sztabin, od południa z gminą Nowy Dwór, od wschodu z gminami Sidra i Suchowola.

Rysunek 2. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem gmin województwa podlaskiego i miasta wojewódzkiego – Białegostoku
Opracowanie własne

*Rysunek 3. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem gmin powiatu sokólskiego
Opracowanie własne*

*Rysunek 4. Położenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka na tle mezoregionów Polski
Opracowanie własne na podstawie www.geoportal.gov.pl*

2.3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Omawianym dokumentem jest projekt Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka, sporządzany na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Dąbrowie Białostockiej w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538). Dokument obejmuje cały obszar administracyjny gminy Dąbrowa Białostocka.

Plan ogólny Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka jest dokumentem planistycznym o randze aktu prawa miejscowego, sporządzanym dla całego obszaru gminy wiejsko-miejskiej. Stanowi on narzędzie prowadzenia polityki przestrzennej gminy oraz syntetyczne odzwierciedlenie jej uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych, środowiskowych i społeczno-gospodarczych.

Plan ogólny pełni funkcję aktu wiążącego dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi podstawę do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w zakresie wynikającym z przepisów ustawy. Jednocześnie nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę ani zgłoszeń robót budowlanych.

Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Opracowanie planu ogólnego uwzględnia ustalenia dokumentów szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego, w szczególności:

- Krajową Politykę Miejską 2030, wskazującą na potrzebę zrównoważonego kształtowania struktury osadniczej i ograniczania chaosu przestrzennego,
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030, akcentującą rolę polityki przestrzennej w wyrównywaniu różnic rozwojowych,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (2017 r.), wskazujący gminę jako obszar o funkcjach rolniczych, przyrodniczych i lokalnie usługowych,
- Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, w której gmina zaliczana jest do obszarów wiejskich wymagających wsparcia oraz ochrony potencjału przyrodniczego,
- Strategię Rozwoju Gminy Dąbrowa Białostocka oraz inne dokumenty lokalne,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Plan ogólny uwzględnia powiązania funkcjonalne gminy z otoczeniem regionalnym, w tym jej położenie w północnej części województwa podlaskiego, na styku obszarów o funkcji rolniczej i przyrodniczej, z istotnym udziałem terenów o wysokich walorach środowiskowych (w tym powiązanych z doliną Biebrzy i systemami ekologicznymi regionu).

Ochrona środowiska i ograniczenia przestrzenne

W ustaleniach planu szczególne znaczenie przypisuje się ochronie:

- terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- dolin rzecznych i obniżeń terenowych o znaczeniu ekologicznym i hydrologicznym,
- gleb o wysokiej wartości rolniczej oraz gleb organicznych,
- korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym.

Znaczenie dokumentu

Wraz z uchwaleniem planu ogólnego obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zachowują swoją moc prawną, jednak ich zmiany oraz nowe opracowania będą musiały być zgodne z jego ustaleniami. Plan ogólny stanie się podstawowym narzędziem koordynacji polityki przestrzennej gminy oraz integracji ustaleń środowiskowych, społecznych i gospodarczych.

3. ISTNIEJĄCY STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA NA TERENIE OPRACOWANIA ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

3.1. POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OPRACOWANIA

Gmina Dąbrowa Białostocka jest gminą o charakterze rolniczo-osadniczym, położoną w północnej części województwa podlaskiego, w powiecie sokólskim. Obszar opracowania obejmuje całą jednostkę administracyjną o powierzchni około 264 km², co stanowi istotny udział w strukturze przestrzennej powiatu sokólskiego oraz regionu północnego Podlasia.

Siedzibą władz gminy jest miasto Dąbrowa Białostocka, pełniące funkcję lokalnego ośrodka usługowo-administracyjnego oraz centrum koncentracji usług publicznych i funkcji gospodarczych w skali gminy.

Gmina graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północy – z gminą Lipsk,
- od zachodu – z gminą Sztabin,
- od południa – z gminą Nowy Dwór,
- od wschodu – z gminami Sidra oraz Suchowola.

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Dąbrowa Białostocka oraz liczne miejscowości wiejskie o dominującym charakterze rolniczym i rozproszonym układzie przestrzennym. Gmina charakteryzuje się przewagą zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, uzupełnianej przez niewielkie zespoły usługowe w miejscowości gminnej. Struktura osadnicza pozostaje silnie powiązana z funkcją rolniczą przestrzeni oraz wysokim udziałem terenów otwartych.

Przestrzeń gminy zdominowana jest przez tereny rolnicze – grunty orne, łąki i pastwiska – oraz lokalne kompleksy leśne. Istotnym elementem struktury przyrodniczej są doliny rzeczne oraz obniżenia terenowe związane z systemem hydrograficznym regionu północnego Podlasia, pełniące funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych i obszarów retencji wód powierzchniowych.

Funkcje administracyjne, usługowe i społeczne koncentrują się przede wszystkim w mieście Dąbrowa Białostocka, które stanowi główny ośrodek obsługi mieszkańców gminy.

Gmina pozostaje w relacjach funkcjonalnych z otaczającymi jednostkami o charakterze rolniczym i przyrodniczym, a jej układ przestrzenny nie wykazuje cech silnej suburbanizacji, jak w przypadku gmin położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich.

Powiązania komunikacyjne gminy wynikają z przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich oraz sieci dróg powiatowych i gminnych, zapewniających dostępność przestrzenną w skali regionalnej. Układ ten determinuje dostępność gminy oraz jej powiązania z ośrodkami regionalnymi.

Regionalizacja fizycznogeograficzna

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Kondrackiego (2002 r.), obszar gminy Dąbrowa Białostocka położony jest w:

- megaregionie: Niż Wschodnioeuropejski,
- prowincji: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski,
- podprowincji: Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie,
- makroregionie: Nizina Północnopolaska,
- mezoregionach: w szczególności Kotliny Biebrzańskiej oraz wysoczyznowych obszarów północnego Podlasia.

Podział geobotaniczny

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Matuszkiewicza (1993, 2008), obszar gminy znajduje się w:

- Dziale Północnym Mazursko-Białoruskim,
- Krainie Północnopolaskiej,
- Podkrainie Biebrzańskiej, regionie związanym z doliną Biebrzy i terenami bagienno-torfowiskowymi o wysokiej wartości przyrodniczej.

Rysunek 5. Granice obszaru opracowania na tle ortofotomapy
Opracowanie własne na podstawie www.geoportal.gov.pl

3.2. OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

3.2.1. RZEŻBA TERENU I GEOMORFOLOGIA

Obszar miasta i gminy Dąbrowa Białostocka położony jest w obrębie form ukształtowanych w plejstocenie w wyniku działalności lądolodu skandynawskiego oraz późniejszej działalności wód fluwioglacjalnych i rzecznych. Rzeźba terenu gminy cechuje się umiarkowanym zróżnicowaniem, wynikającym z położenia na obszarze wysoczyzn północnego Podlasia oraz w sąsiedztwie rozległych obniżeń dolinnych związanych z systemem doliny Biebrzy.

Przeważającą część obszaru gminy zajmują powierzchnie wysoczyznowe o charakterze morenowym i sandrowym, cechujące się falistą, miejscami lekko pagórkowatą rzeźbą terenu. Deniwelacje są umiarkowane i najczęściej wynoszą od kilku do kilkunastu metrów, lokalnie osiągając większe wartości w strefach krawędziowych oraz w rejonach dolin i obniżeń terenowych.

Niższe partie terenu związane są z dolinami rzeczными oraz obniżeniami o charakterze bagienno-torfowiskowym, które stanowią element systemu przyrodniczego północnego Podlasia, w tym powiązań hydrologicznych z doliną Biebrzy. Obszary te charakteryzują się niewielkimi spadkami terenu, wysokim poziomem wód gruntowych oraz występowaniem gleb organicznych.

Najwyżej położone fragmenty gminy występują na wysoczyznach, gdzie wysokości bezwzględne przekraczają lokalnie ok. 150–170 m n.p.m. Najniżej położone tereny związane są z dolinami i obniżeniami terenowymi, gdzie wysokości spadają do ok. 120–130 m n.p.m. Ogólny spadek terenu ma charakter słabo zaznaczony i związany jest z naturalnym układem wysoczyznowo-dolinnym.

Rzeźba terenu gminy została przekształcona antropogenicznie w ograniczonym stopniu, głównie w obrębie miasta Dąbrowa Białostocka oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i terenów zabudowy wiejskiej. Przekształcenia obejmują przede wszystkim niwelacje terenowe, lokalne przekształcenia stoków oraz zagospodarowanie rolnicze.

Na obszarze gminy nie występują znaczące, aktywne procesy geomorfologiczne o charakterze masowym (np. osuwiska), co świadczy o ogólnej stabilności rzeźby terenu. Jednocześnie w planowaniu przestrzennym należy uwzględniać uwarunkowania morfologiczne i hydrologiczne, w szczególności w dolinach rzecznych oraz w obniżeniach terenowych o wysokim poziomie wód gruntowych i ograniczonej odporności na antropopresję.

3.2.2. BUDOWA GEOLOGICZNA

Obszar miasta i gminy Dąbrowa Białostocka położony jest w obrębie Niziny Północnopodlaskiej, w strefie platformy wschodnioeuropejskiej, nadbudowanej seriami osadów paleozoicznych, mezozoicznych i trzeciorzędowych, przykrytych zwartą pokrywą osadów czwartorzędowych. Budowa geologiczna gminy oraz ukształtowanie jej powierzchni są ściśle związane z procesami glacialnymi i fluwioglacjalnymi okresu plejstocenu oraz późniejszą działalnością wód rzecznych i roztopowych, typową dla obszarów młodoglacjalnych północno-wschodniej Polski.

Rzeźba terenu ma charakter młodoglacjalny i jest wyraźnie zróżnicowana przestrzennie. Dominują lekko faliste wysoczyzny morenowe, lokalnie urozmaicone przez pagórki moren czołowych, równiny sandrowe oraz obniżenia wytopiskowe. Wysokości bezwzględne wykazują umiarkowane zróżnicowanie, jednak mikrorelief jest dobrze rozwinięty, co wpływa na mozaikowy charakter krajobrazu. Istotnym elementem rzeźby są również doliny rzeczne o płaskich dnach i słabo wykształconych zboczach, które pełnią funkcję głównych osi odpływu wód powierzchniowych.

Podstawowy kompleks geologiczny gminy stanowią osady czwartorzędowe, które pokrywają starsze utwory trzeciorzędowe, a miejscami bezpośrednio utwory kredowe. Miąższość osadów czwartorzędowych jest zróżnicowana i wynosi przeciętnie od ok. 40 do 100 m. W ich skład wchodzi plejstocenyjskie utwory lodowcowe i wodnolodowcowe, reprezentowane głównie przez gliny zwałowe, piaski i żwiry sandrowe, często z przewarstwieniami osadów pylasto-ilastych i mułków zastoiskowych.

Osady trzeciorzędowe (miocen i pliocen) występują w postaci iłów, mułków oraz piasków drobnoziarnistych, natomiast podłoże mezozoiczne reprezentowane jest przez osady górnokredowe, głównie margle, wapienie i piaski glaukonitowe. Utwory te nie wychodzą na powierzchnię terenu i stanowią głębokie podłoże strukturalne dla osadów czwartorzędowych.

Utwory holocenyjskie występują lokalnie w dolinach rzecznych oraz w obniżeniach terenowych. Reprezentowane są przez torfy, namuły organiczne, mady rzeczne oraz piaski humusowe. Odgrywają one istotną rolę w kształtowaniu lokalnych warunków wodno-gruntowych oraz funkcjonowaniu ekosystemów dolinnych, w tym obszarów podmokłych i bagiennych.

Hydrologicznie obszar gminy znajduje się w zlewni Biebrzy i jej dopływów, co determinuje przewagę odpływu powierzchniowego o charakterze dolinnym oraz okresowe zaleganie wód w obniżeniach terenowych. Sieć rzeczna ma charakter słabo rozwinięty, a jej układ jest w dużej mierze podporządkowany rzeźbie polodowcowej. Istotną rolę odgrywają również lokalne systemy melioracyjne, które przekształciły naturalne stosunki wodne, szczególnie na obszarach użytkowanych rolniczo.

Z punktu widzenia gleb, dominują gleby brunatne i płowe wytworzone z glin morenowych oraz piasków gliniastych, charakteryzujące się umiarkowaną przydatnością rolniczą. W obniżeniach terenowych oraz dolinach rzecznych występują gleby hydrogeniczne, w tym gleby torfowe i murszowe, cechujące się wysoką zawartością materii organicznej i ograniczoną przydatnością dla zabudowy i intensywnego użytkowania rolniczego.

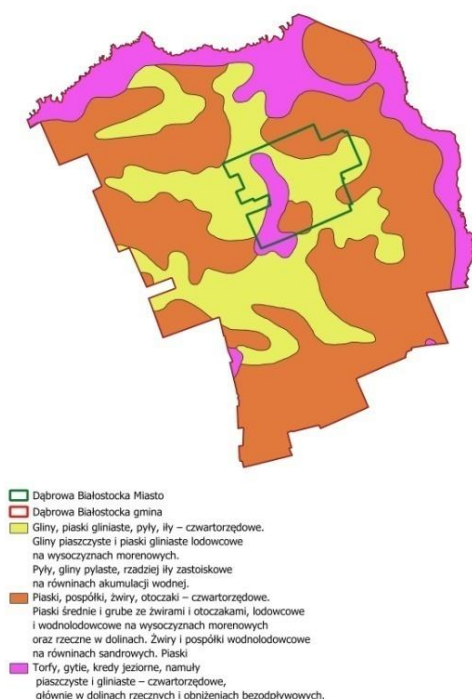
Klimat lokalny ma cechy klimatu umiarkowanego przejściowego z wyraźnymi wpływami kontynentalnymi. Charakteryzuje się stosunkowo dużą amplitudą temperatur rocznych, długą i chłodną zimą oraz ciepłym, ale krótkim okresem wegetacyjnym. Warunki topoklimatyczne są zróżnicowane – doliny rzeczne i obniżenia sprzyjają zaleganiu chłodnego powietrza i występowaniu inwersji termicznych, natomiast wyniesienia morenowe cechują się lepszym przewietrzaniem i korzystniejszymi warunkami bioklimatycznymi.

Z geotechnicznego punktu widzenia warunki gruntowe są zróżnicowane. Na obszarach wysoczyznowych, gdzie dominują gliny zwałowe oraz piaski i żwiry, występują generalnie korzystne warunki posadowienia obiektów budowlanych. Natomiast w dolinach rzecznych oraz obniżeniach terenowych, gdzie występują utwory organiczne (torfy, namuły), mogą pojawiać się grunty słabonośne oraz

wysoki poziom wód gruntowych, co wymaga stosowania odpowiednich rozwiązań inżynierskich na etapie realizacji inwestycji.

Z punktu widzenia surowców mineralnych gmina Dąbrowa Białostocka nie należy do obszarów szczególnie zasobnych w kopaliny. Występują lokalne udokumentowane złoża kruszyw naturalnych (piasków i żwirów) oraz surowców ilastych, eksploatowane punktowo na potrzeby lokalne, bez istotnego wpływu na strukturę krajobrazu.

Budowa geologiczna i warunki fizjogeograficzne gminy stanowią istotny element uwarunkowań planistycznych, w szczególności w zakresie ochrony terenów dolinnych, racjonalnego gospodarowania zasobami kopalin oraz ograniczania presji inwestycyjnej na obszary o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych i wysokiej wartości przyrodniczej.

*Rysunek 6. Budowa geologiczna gminy Dąbrowa Białostocka
Opracowanie własne na podstawie mapy geologicznej Polski*

3.2.3. GLEBY I STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Uwarunkowania glebowe miasta i gminy Dąbrowa Białostocka są ściśle związane z jej położeniem w obrębie północnego Podlasia, w strefie wysoczyzn polodowcowych oraz dolin i obniżen terenowych powiązanych z systemem hydrologicznym dolin rzecznych regionu Biebrzy i jej dopływów. Zróżnicowanie przestrzenne gleb wynika z budowy geologicznej, rzeźby terenu oraz warunków wodnych, determinowanych przez młodoglacjalny charakter obszaru.

Na obszarze gminy dominują gleby wytworzone z utworów czwartorzędowych pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego, przede wszystkim piasków, piasków gliniastych oraz glin zwałowych. W części wysoczyznowej przeważają gleby słabo i średnio urodzajne, reprezentowane głównie przez gleby bielcowe oraz brunatne wyługowane, rozwinięte na utworach piaszczystych. Gleby te tworzą mozaikę z

glebami brunatnymi właściwymi i płowymi, wykształconymi na glinach i utworach pylastych, charakteryzującymi się nieco korzystniejszymi warunkami rolniczymi.

W obniżeniach terenowych oraz dolinach cieków wodnych występują gleby hydrogeniczne, przede wszystkim gleby torfowe, murszowe oraz murszowo-mineralne, związane z wysokim poziomem wód gruntowych oraz okresowym lub trwałym uwilgotnieniem podłoża. Gleby te pełnią kluczową funkcję w lokalnym systemie hydrologicznym, stanowiąc element naturalnej retencji oraz siedlisk o wysokiej wartości przyrodniczej.

Struktura typologiczna gleb wskazuje na przewagę gleb o przeciętnej i słabej przydatności rolniczej. Dominują gleby lekkie, piaszczyste, zaliczane do kompleksów żytnich słabych i bardzo słabych, które stanowią podstawę użytkowania rolniczego znacznej części gminy. Gleby o lepszych właściwościach produkcyjnych występują lokalnie i mają charakter rozproszony.

Kompleksy przydatności rolniczej gleb są silnie uzależnione od ich przestrzennego rozmieszczenia. Gleby najlepsze, związane z kompleksami pszennymi oraz zbożowo-pastewnymi, występują punktowo i zajmują niewielkie powierzchnie. Zdecydowanie dominują kompleksy żytnie słabe i bardzo słabe, odpowiadające glebom piaszczystym o ograniczonej zasobności i podatnych na przesuszenie. Użytki zielone związane są głównie z obszarami dolinnymi oraz obniżeniami terenowymi.

W strukturze bonitacyjnej gleb przeważają klasy IV, V i VI, co potwierdza ograniczoną przydatność rolniczą większości gruntów ornych. Gleby klasy III występują lokalnie i mają marginalne znaczenie przestrzenne.

Na obszarach dolinnych i podmokłych istotny udział mają gleby organiczne (torfowe i murszowe), które zajmują niewielki, lecz istotny ekologicznie udział powierzchni gminy. Ze względu na swoje właściwości hydrologiczne i retencyjne powinny być one wyłączone z intensywnego użytkowania rolniczego oraz chronione w ramach systemu przyrodniczego.

W strukturze użytkowania gruntów gminy dominują użytki rolne, które stanowią ok. 65–70% powierzchni gminy (ok. 17–18 tys. ha), przy czym największy udział mają grunty orne oraz trwałe użytki zielone. Grunty leśne oraz zadrzewienia zajmują ok. 16–17% powierzchni gminy (ok. 4,2–4,5 tys. ha), co potwierdza rolniczo-leśny charakter jednostki.

W strukturze bonitacyjnej użytków rolnych dominują:

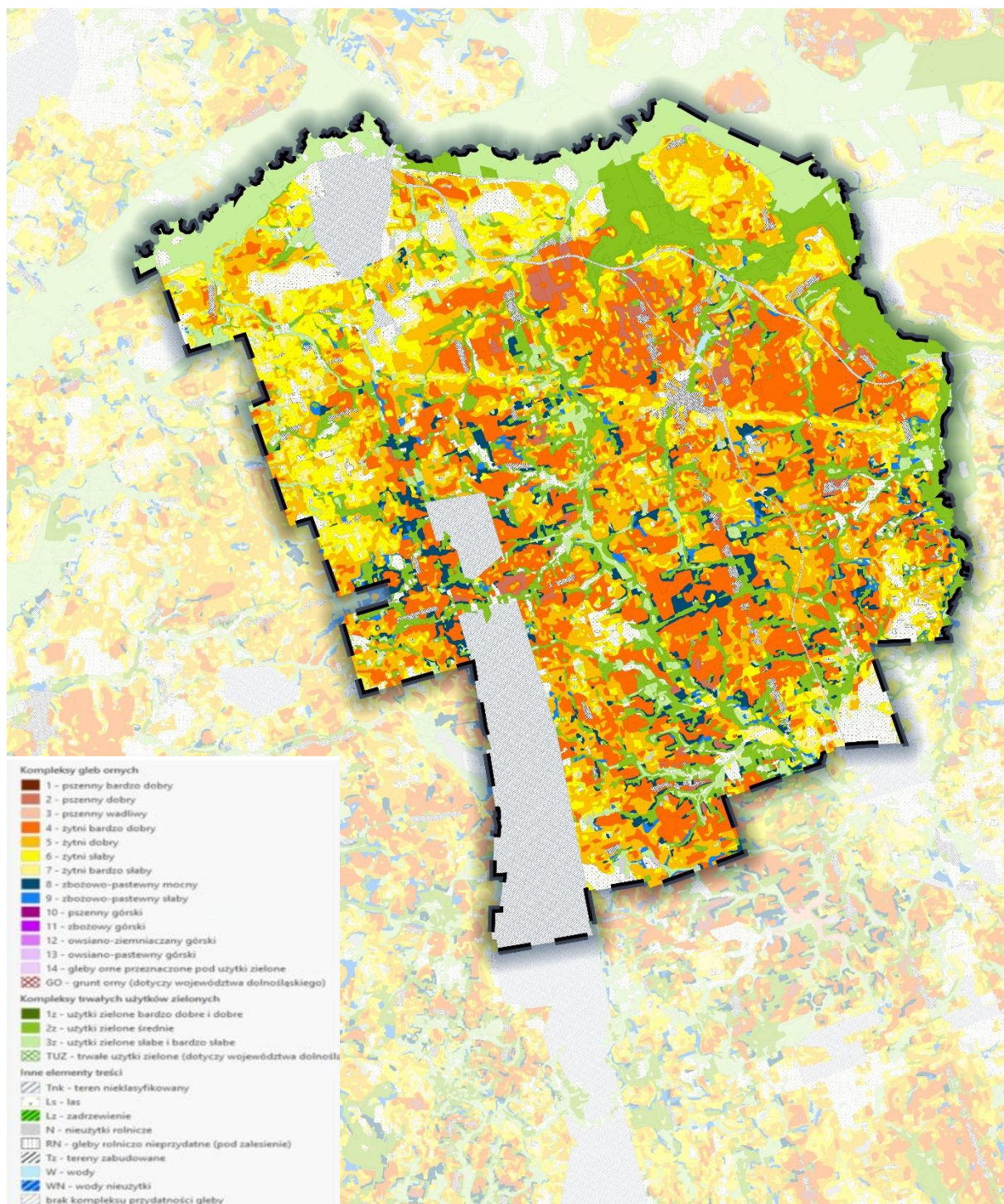
- gleby klasy IV – ok. 35–45%,
- gleby klasy V – ok. 30–40%,
- gleby klasy VI i VIz – ok. 15–25%.

Taki układ wskazuje na przewagę ekstensywnego modelu rolnictwa, opartego na glebach średnich i słabych jakościowo.

Gleby gminy wykazują przewagę odczynu kwaśnego, co jest typowe dla regionu północno-wschodniej Polski. Udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych przekracza 60%, co ogranicza ich potencjał produkcyjny i wymaga systematycznego wapnowania oraz racjonalnej gospodarki nawozowej.

Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z intensyfikacją rolnictwa, lokalnym rozwojem zabudowy oraz presją infrastruktury transportowej. Występują także zjawiska erozji wodnej i wietrznej o umiarkowanym natężeniu, szczególnie na obszarach wysoczyznowych o lekkich, piaszczystych glebach.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego kluczowe znaczenie ma ochrona gleb o wyższej przydatności rolniczej, ograniczenie przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz zachowanie gleb organicznych i użytków zielonych w dolinach rzecznych jako elementów systemu ekologicznego i retencyjnego gminy.

Rysunek 7. Obszar opracowania na tle mapy glebowo-rolniczej

Opracowanie własne na podstawie: www.geoportal.gov.pl

3.2.4. STOSUNKI WODNE

Wody powierzchniowe

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, gospodarowanie wodami prowadzone jest w układzie dorzeczy, a podstawową jednostką oceny i zarządzania są jednolite części wód powierzchniowych. Obszar gminy Dąbrowa Białostocka położony jest w zlewni Biebrzy, będącej prawobrzeżnym dopływem Narwi. Rzeka Biebrza, mimo że nie przepływa bezpośrednio przez obszar gminy, wywiera kluczowy wpływ na lokalne warunki hydrologiczne, szczególnie w północnej i północno-zachodniej części gminy.

Sieć hydrograficzną gminy tworzą przede wszystkim rzeka Sidra oraz jej dopływy, a także rzeka Kropiwna, Kamienna, Horodniana, Kumiałka oraz Olszanka. Cieki te mają charakter nizinny, często o niewielkich spadkach podłużnych, a ich doliny są miejscami silnie powiązane z obszarami podmokłymi i torfowiskowymi. Istotnym elementem systemu hydrograficznego są również obszary źródliskowe Wzgórz Sokólskich, które stanowią ważne strefy zasilania cieków wodnych oraz wpływają na reżim hydrologiczny całego regionu.

Szczególne znaczenie w strukturze hydrograficznej gminy mają dolinne odcinki Biebrzy – w tym odcinki „Biebrza do Kropiwny” oraz „Biebrza od Kropiwny do Horodniani”. Są to obszary o dużym udziale torfowisk i terenów bagiennych, pełniące kluczową funkcję retencyjną, ekologiczną i klimatyczną. W ich obrębie występują rozległe tereny podmokłe oraz gleby organiczne, które determinują naturalny charakter krajobrazu dolinnego.

Rzeka Sidra stanowi najważniejszy ciek powierzchniowy na terenie gminy. Jej górny i dolny odcinek („Sidra do Mościszanki” oraz „Sidra od Mościszanki do ujścia”) obejmuje znaczną część obszaru gminy i pełni funkcję głównej osi hydrologicznej. W rejonie ujścia Sidry do Biebrzy mogą występować okresowe podtopienia związane z wysokimi stanami wód w dolinie Biebrzy.

Istotną rolę odgrywa również rzeka Kropiwna, mająca charakter cieku silnie zmienionego hydromorfologicznie, związanego z obszarami rolniczymi i dolinnymi. W systemie hydrograficznym gminy funkcjonują także mniejsze cieki, w tym Kamienna, Horodniana oraz Kumiałka, które wraz z dopływami tworzą rozgałęzioną sieć odwodnienia terenu. Cieki te charakteryzują się zmiennym przepływem i silnym uzależnieniem od warunków atmosferycznych.

Na terenie gminy występują również obszary źródliskowe oraz strefy zasilania wód powierzchniowych, szczególnie w rejonie Wzgórz Sokólskich. Obszary te mają istotne znaczenie dla stabilności przepływów oraz jakości wód w ciekach niżej położonych.

Obszar gminy Dąbrowa Białostocka położony jest w granicach trzynastu rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych, w tym m.in.: Sidra do Mościszanki, Sidra od Mościszanki do ujścia, Kropiwna, Kamienna, Horodniana, Olszanka, Kumiałka do Kamionki oraz odcinków Biebrzy. JCWP te stanowią podstawę identyfikacji zagrożeń środowiskowych, prowadzenia monitoringu oraz planowania działań naprawczych i ochronnych.

Ocena stanu JCWP na terenie gminy wskazuje na niekorzystną sytuację jakościową wód powierzchniowych. Większość jednolitych części wód powierzchniowych charakteryzuje się ogólnym stanem określonym jako zły. W zależności od jednostki, stan lub potencjał ekologiczny określany jest jako

Do głównych presji determinujących stan wód powierzchniowych należą zanieczyszczenia obszarowe związane z rolnictwem, w tym spływ powierzchniowy biogenów, nawożenie oraz erozja gleb, a także presje wynikające z gospodarki komunalnej, w tym nieuporządkowana gospodarka ściekowa na terenach zabudowy rozproszonej. Istotne znaczenie mają również przekształcenia hydromorfologiczne cieków, obejmujące regulację koryt, prace melioracyjne oraz lokalne przekształcenia dolin rzecznych.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego ochrona wód powierzchniowych w gminie Dąbrowa Białostocka wymaga przede wszystkim ograniczania spływu zanieczyszczeń z terenów rolniczych, utrzymania i odtwarzania naturalnych stref buforowych wzdłuż cieków wodnych, a także ochrony dolin rzecznych i obszarów podmokłych. Kluczowe znaczenie ma również zachowanie ciągłości ekologicznej cieków, przeciwdziałanie ich dalszej regulacji oraz ochrona naturalnych procesów hydrologicznych.

25

Wody podziemne

Zgodnie z aktualnym Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, gmina Dąbrowa Białostocka położona jest w granicach jednolitej części wód podziemnych nr 32 (JCWPd 32), w regionie wodnym Narwi. Stan ilościowy oraz stan chemiczny tej jednostki oceniono jako dobry, podobnie jak jej ogólny stan. Jednostka nie jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, a jej aktualna jakość wód określana jest jako dobra.

Na terenie gminy nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Najbliżej położonym zbiornikiem jest GZWP nr 217 – Pradolina Rzeki Biebrzy, zlokalizowany około 12 km na zachód od granicy gminy. Jest to jeden z najzasobniejszych zbiorników wód podziemnych w Polsce, o charakterze porowym, związanym z czwartorzędowymi utworami piaszczysto-żwirowymi. Ze względu na wysoką przepuszczalność utworów oraz duże zasoby wodne zbiornik ten cechuje się bardzo wysoką podatnością na antropopresję.

Warunki występowania wód podziemnych na terenie gminy są związane z budową geologiczną obszaru, w którym dominują utwory czwartorzędowe o zróżnicowanej przepuszczalności. Główne znaczenie wodonośne mają piaski i żwiry, stanowiące podstawowe warstwy wodonośne, a także lokalnie osady gliniaste pełniące funkcję warstw izolacyjnych.

Najpłytsze wody gruntowe występują w dolinach rzek oraz obniżeniach terenowych, szczególnie w rejonie doliny Biebrzy oraz jej dopływów, takich jak Sidra i Kropiwna. W tych obszarach zwierciadło wód gruntowych zalega płytko, często na głębokości 0–2 m p.p.t., a lokalnie jeszcze płycej na terenach torfowiskowych. Obszary te charakteryzują się wysoką wilgotnością, występowaniem gleb organicznych oraz dużą wrażliwością na zmiany stosunków wodnych.

W strefach wysoczyznowych, zbudowanych głównie z piasków gliniastych i utworów słabogliniastych, poziom wód gruntowych zalega na głębokości kilku metrów (najczęściej 2–5 m p.p.t. i głębiej). Są to obszary o lepszych warunkach budowlanych, jednak bardziej podatne na okresowe niedobory wody w czasie suszy.

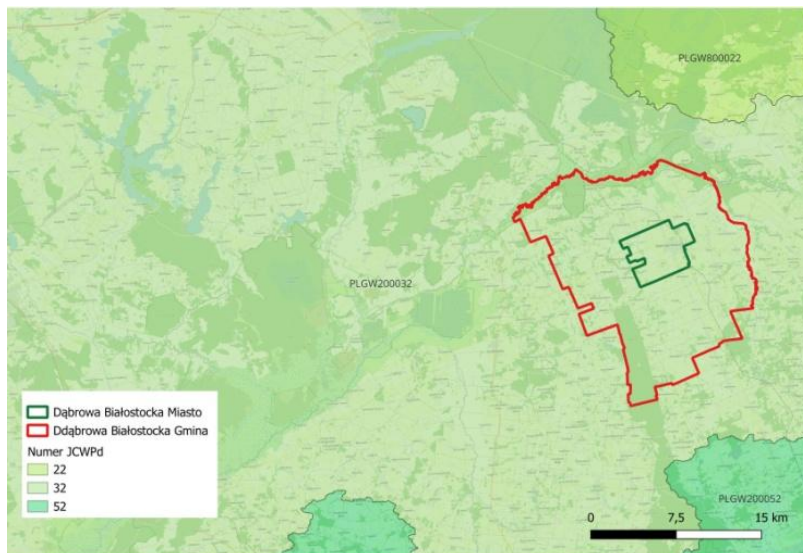
Pod względem hydrogeologicznym na terenie gminy wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych. Najważniejszy użytkowo jest czwartorzędowy poziom wodonośny, związany z piaskami i żwirami, który stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę. Charakteryzuje się on dobrą odnawialnością, ale jednocześnie wysoką podatnością na zanieczyszczenia pochodzące z powierzchni terenu.

Wody podziemne na obszarze gminy mają najczęściej charakter średnio twardy do twardego oraz odczyn lekko zasadowy (pH 6,8–8,0). Lokalnie obserwuje się podwyższone stężenia żelaza, manganu oraz siarczanów, co powoduje konieczność ich uzdatniania do celów bytowych.

Wody głębszych poziomów, związane z utworami trzeciorzędowymi, występują na większych głębokościach i stanowią rezerwar o dobrej jakości i większej stabilności, jednak ich znaczenie eksploatacyjne jest mniejsze niż wód czwartorzędowych.

Do głównych presji oddziałujących na jakość wód podziemnych należą: intensywne użytkowanie rolnicze, infiltracja związków biogennych, nieuporządkowana gospodarka ściekowa w zabudowie rozproszonej, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe oraz lokalne źródła zanieczyszczeń komunikacyjnych i bytowych.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego kluczowe znaczenie ma ochrona głównego poziomu wodonośnego poprzez ograniczanie lokalizacji funkcji uciążliwych na terenach o wysokiej przepuszczalności gruntów, rozbudowę systemów kanalizacyjnych, eliminację źródeł zanieczyszczeń oraz ochronę obszarów dolinnych i podmokłych pełniących funkcje retencyjne.

Rysunek 9. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem JCWPd nr 32

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/mapa>

Ryzyko powodziowe

Na obszarze gminy Dąbrowa Białostocka występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone w oparciu o mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego opracowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Strefy te zlokalizowane są przede wszystkim w dolinach rzek Biebrzy oraz Sidry, a także w rejonach ich dopływów i obniżen terenowych.

Zasięgi zagrożenia powodziowego obejmują obszary o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- 10% (powódź raz na ok. 10 lat) – obszary o wysokim prawdopodobieństwie zalania,
- 1% (powódź raz na ok. 100 lat) – obszary o średnim prawdopodobieństwie,
- 0,2% (powódź raz na ok. 500 lat) – obszary o niskim prawdopodobieństwie.

Szczególne znaczenie w kształtowaniu zagrożenia powodziowego ma dolina Biebrzy, która ze względu na swój charakter doliny torfowiskowej i rozlewiskowej wykazuje wysoką zdolność retencyjną, ale jednocześnie jest wrażliwa na okresowe wezbrania wód. Lokalnie zagrożenie powodziowe może występować również w dolinie Sidry, zwłaszcza w rejonie jej ujścia do Biebrzy.

Potencjalne skutki wezbrań dotyczą głównie terenów niezabudowanych, jednak mogą wpływać na użytkowanie rolnicze, infrastrukturę techniczną oraz lokalne warunki hydrologiczne. Wzrost częstotliwości

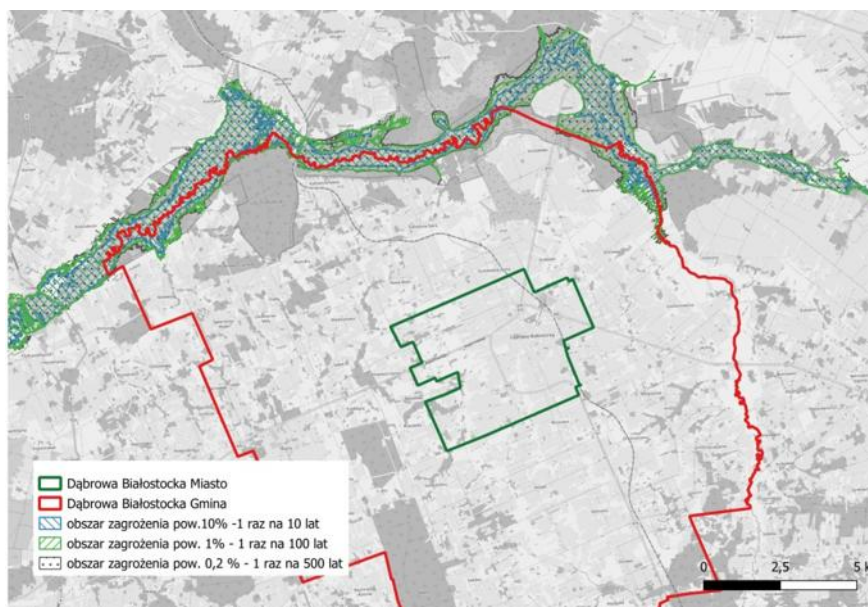
ekstremalnych zjawisk meteorologicznych może w przyszłości zwiększać intensywność zjawisk powodziowych i podtopień.

W celu ograniczania skutków powodzi prowadzi się działania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, obejmujące utrzymanie i modernizację urządzeń wodnych, systemy monitoringu i ostrzegania oraz działania planistyczne.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego szczególne znaczenie ma:

- unikanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach dolinnych i zalewowych,
- ochrona naturalnych terenów zalewowych i podmokłych,
- utrzymanie i zwiększanie retencji naturalnej,
- zachowanie ciągłości hydrologicznej dolin rzecznych oraz ich funkcji przyrodniczych.

Działania te powinny być uwzględniane w polityce przestrzennej gminy jako element ograniczający ryzyko powodziowe oraz wspierający naturalne funkcjonowanie systemu hydrologicznego.

Rysunek 10. Obszary zagrożenia powodzią w gminie Dąbrowa Białostocka
Opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie

3.2.5. WARUNKI KLIMATYCZNE

Dąbrowa Białostocka położona jest w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego, z wyraźnymi wpływami kontynentalnymi. Warunki klimatyczne tego obszaru kształtowane są przez położenie w północno-wschodniej Polsce oraz oddziaływanie mas powietrza napływających z różnych kierunków, co skutkuje dużą zmiennością pogody w ciągu roku oraz wyraźną sezonowością.

Klimat gminy kształtowany jest przez naprzemienny napływ różnych mas powietrza. Największe znaczenie mają masy powietrza polarnego – zarówno morskiego znad Atlantyku, jak i kontynentalnego napływającego ze wschodu Europy. W okresie zimowym dominacja chłodnych i suchych mas powietrza kontynentalnego powoduje spadki temperatur, niewielkie zachmurzenie oraz ograniczone opady, natomiast napływ mas morskich sprzyja ociepleniom, wzrostowi wilgotności i występowaniu opadów. Okresowo mogą pojawiać się również masy powietrza arktycznego, przynoszące silne ochłodzenia, a rzadziej masy zwrotnikowe, powodujące krótkotrwałe okresy ciepłej i suchej pogody. Warunki pogodowe są dodatkowo kształtowane przez przemieszczające się układy niżowe i wyżowe oraz fronty atmosferyczne, które odpowiadają za nagłe zmiany temperatury, opady, porywy wiatru oraz zmienność zachmurzenia.

Warunki termiczne w gminie charakteryzują się wyraźnym zróżnicowaniem sezonowym. Ciepła pora roku trwa średnio około 3,7 miesiąca – od połowy maja do początku września – kiedy średnia dobową temperatura maksymalna przekracza 18°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą maksymalną około 23°C i minimalną około 13°C. Zimna pora roku trwa około 3,8 miesiąca – od drugiej połowy listopada do połowy marca – kiedy średnie temperatury maksymalne utrzymują się poniżej 4°C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń, ze średnią temperaturą minimalną około -6°C i maksymalną około -1°C. W okresach napływu mas arktycznych temperatury mogą spadać znacznie poniżej wartości średnich, natomiast przy adwekcji powietrza morskiego zimą możliwe są okresowe odwilże.

Okres wegetacyjny wynosi średnio około 5,7 miesiąca (174 dni) i trwa zazwyczaj od około 24 kwietnia do około 15 października. Jego długość może jednak ulegać wahaniom w zależności od przebiegu warunków atmosferycznych w danym roku. Stosunkowo krótki sezon wegetacyjny oraz ryzyko występowania przymrozków wiosennych i jesiennych mają istotne znaczenie dla rolnictwa i struktury upraw, ograniczając możliwość uprawy gatunków o dłuższym okresie wzrostu.

Warunki wietrzne wykazują wyraźną zmienność sezonową. Okres bardziej wietrzny trwa około 5,7 miesiąca – od połowy października do początku kwietnia – kiedy średnia prędkość wiatru przekracza około 12,6 km/h, a w styczniu osiąga średnio około 14,7 km/h. W okresie letnim prędkości wiatru są niższe, jednak podczas przechodzenia frontów atmosferycznych mogą występować silniejsze porywy. W ciągu roku dominują wiatry o składowej zachodniej, z okresowymi zmianami kierunku na północny i południowy w zależności od układu barycznego.

Na obszarze gminy obserwuje się również wyraźne zróżnicowanie zachmurzenia i usłonecznienia. Największe przejaśnienia występują w okresie od wiosny do wczesnej jesieni, przy czym najbardziej korzystne warunki notuje się w lipcu, kiedy około 55% czasu niebo jest bezchmurne, częściowo lub umiarkowanie zachmurzone. Najbardziej pochmurnym okresem jest zima, a szczególnie grudzień, kiedy zachmurzenie obejmuje średnio około 76% czasu.

Wilgotność powietrza pozostaje względnie stabilna w ciągu roku, bez wyraźnych ekstremów, jednak lokalnie – szczególnie w dolinach rzecznych, obniżeniach terenowych i na obszarach podmokłych – mogą występować zwiększona wilgotność, częstsze mgły oraz zjawiska inwersji temperatury.

Opady atmosferyczne występują przez cały rok, z wyraźnym maksimum w okresie letnim. Najbardziej deszczowym miesiącem jest lipiec, ze średnią sumą opadów około 60 mm, natomiast najmniej opadów występuje w lutym – około 14 mm. Okres występowania opadów śniegu trwa około 4,6 miesiąca – od 10 listopada do 30 marca – przy czym najbardziej śnieżnym miesiącem jest grudzień, ze średnią sumą opadów śniegu około 80 mm. Warunki te wskazują na wyraźną sezonowość opadów oraz istotną rolę pokrywy śnieżnej w bilansie wodnym.

Istotnym elementem kształtującym lokalne warunki klimatyczne są warunki topoklimatyczne wynikające ze zróżnicowania rzeźby terenu, obecności dolin rzecznych, terenów podmokłych, kompleksów leśnych oraz obszarów rolniczych. Doliny i obniżenia terenowe charakteryzują się większą wilgotnością, częstszym występowaniem mgieł oraz większym ryzykiem inwersji termicznych. Z kolei tereny otwarte i wyniesione cechują się lepszym przewietrzaniem, większą amplitudą temperatur oraz większą ekspozycją na działanie wiatru i promieniowania słonecznego.

Warunki klimatyczne gminy mają istotne znaczenie dla rolnictwa, gospodarki wodnej oraz funkcjonowania ekosystemów. Zmienność temperatur, sezonowy charakter opadów, stosunkowo krótki okres wegetacyjny oraz lokalne zróżnicowanie topoklimatyczne powinny być uwzględniane w planowaniu przestrzennym. W szczególności istotne jest zachowanie terenów otwartych i dolinnych, ograniczanie nadmiernego uszczelniania powierzchni oraz wspieranie działań sprzyjających retencji i adaptacji do zmiennych warunków klimatycznych.

3.2.6. ŚRODOWISKO BIOTYCZNE

Flora

Potencjalna roślinność naturalna

Na podstawie Mapy potencjalnej roślinności naturalnej Polski można wskazać, że potencjalna roślinność naturalna gminy Dąbrowa Białostocka miałaby w zdecydowanej większości charakter leśny, silnie zróżnicowany siedliskowo. Układ ten odzwierciedla mozaikę warunków przyrodniczych wynikających z położenia gminy na pograniczu Wzgórz Sokólskich oraz Kotliny Biebrzańskiej, a także obecności dolin rzecznych, obniżień terenowych i rozległych obszarów podmokłych.

Największy udział powierzchniowy w strukturze potencjalnej roślinności naturalnej gminy stanowiłyby zbiorowiska wilgotnych lasów łęgowych i olsowych. Kluczową rolę odgrywałby niżowy łąg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*, związany z dolinami rzek oraz terenami okresowo podmokłymi i o wysokim poziomie wód gruntowych. W warunkach naturalnych tworzyłby on zwarte kompleksy leśne z dominacją olszy czarnej, z udziałem jesionu wyniosłego oraz bogatego runa roślin higrofilnych. Zbiorowiska te pełniłyby istotną funkcję w retencji wód, stabilizacji stosunków hydrologicznych oraz kształtowaniu korytarzy ekologicznych wzdłuż doliny Biebrzy i mniejszych cieków.

Istotnym elementem potencjalnej roślinności naturalnej byłyby również grądy subkontynentalne Tilio-Carpinetum, zajmujące siedliska żyzniejsze, umiarkowanie wilgotne, głównie na obszarach wysoczyznowych. W ich składzie drzewostanowym dominowałby grab zwyczajny, z udziałem lipy drobnolistnej, dębu szypułkowego oraz innych gatunków liściastych. Grądy te stanowiłyby podstawową formację leśną na terenach o korzystniejszych warunkach glebowych i stabilnych stosunkach wodnych.

Znaczną rolę w strukturze potencjalnej roślinności naturalnej odgrywałyby również kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe Pino-Quercetum, związane z siedliskami uboższymi, piaszczystymi i bardziej suchymi. W ich strukturze dominowałaby sosna zwyczajna z domieszką dębu, co odzwierciedlałoby zróżnicowanie warunków siedliskowych gminy oraz przejściowy charakter jej położenia geograficznego.

Występowałyby także kontynentalne bory sosnowe Peucedano-Pinetum, rozwijające się na siedliskach suchych i kwaśnych, często na podłożu piaszczystym. Zbiorowiska te pełniłyby funkcję uzupełniającą w krajobrazie roślinnym, zwiększając jego mozaikowość oraz różnorodność siedliskową.

W dolinach rzek, zwłaszcza Biebrzy i jej dopływów, potencjalnie rozwijałyby się nadrzeczne łęgi wierzbowe i topolowe Salici-Populetum, związane z terenami zalewowymi i okresowo podtapianymi. Zbiorowiska te odgrywałyby kluczową rolę w stabilizacji brzegów cieków, retencji wód oraz zachowaniu ciągłości ekologicznej dolin rzecznych.

Analiza potencjalnej roślinności naturalnej wskazuje, że bez ingerencji człowieka obszar gminy Dąbrowa Białostocka byłby zdominowany przez lasy liściaste, mieszane oraz borowe, z wyraźnym udziałem zbiorowisk wilgotnych i bagiennych. Szczególnie istotne znaczenie miałyby kompleksy łęgowe i olsowe, związane z dolinami rzecznyymi oraz obniżeniami terenowymi.

Potencjalna roślinność naturalna stanowi ważny punkt odniesienia dla oceny przekształceń środowiska oraz planowania działań ochronnych. W szczególności wskazuje na potrzebę zachowania i odtwarzania siedlisk wilgotnych, ochrony dolin rzecznych oraz utrzymania ciągłości korytarzy ekologicznych, które w warunkach naturalnych stanowiłyby podstawowy element struktury przyrodniczej gminy.

Roślinność Rzeczywista

Roślinność rzeczywista gminy Dąbrowa Białostocka została w znacznym stopniu przekształcona w wyniku wieloletniej działalności człowieka, obejmującej rozwój rolnictwa, gospodarki leśnej, melioracji oraz lokalnego osadnictwa. Naturalne zbiorowiska leśne i bagienne uległy częściowej fragmentacji, a ich miejsce zajęły użytki rolne, monokultury leśne oraz tereny zabudowane. Pomimo tych przekształceń gmina zachowała relatywnie wysoką różnorodność biologiczną oraz mozaikowy charakter krajobrazu.

W strukturze roślinności współczesnej dominują tereny rolnicze, obejmujące grunty orne oraz użytki zielone, którym towarzyszą zbiorowiska segetalne i ruderalne. Występują one na polach uprawnych, miedzach, przydrożach, nieużytkach oraz terenach przekształconych antropogenicznie. Roślinność ta ma charakter wtórny i silnie zależy od intensywności użytkowania rolniczego.

Istotnym komponentem krajobrazu są lasy, zajmujące znaczną część powierzchni gminy, szczególnie w jej południowo-zachodnich i południowych fragmentach oraz w rejonie doliny Biebrzy. Lasy te pozostają pod zarządem Nadleśnictwa Czarna Białostocka oraz Dyrekcji Biebrzańskiego Parku

Narodowego. W strukturze siedliskowej dominują bory mieszane świeże, bory świeże oraz lasy mieszane świeże, natomiast w obniżeniach terenowych i dolinach rzecznych występują siedliska olsowe.

Drzewostany tworzone są głównie przez sosnę zwyczajną, z domieszką świerka, brzozy i dębu, natomiast na siedliskach wilgotnych dominują olsza czarna oraz lokalnie wierzby i jesiony. Znaczna część lasów ma charakter gospodarczy, co oznacza przekształcenie pierwotnej struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów.

Szczególne znaczenie w strukturze roślinności mają ekosystemy doliny Biebrzy, obejmujące rozległe torfowiska, łąki zmiennowilgotne oraz zbiorowiska szuwarowe. Występują tam cenne siedliska Natura 2000, w tym łąki trzęślicowe (Molinion), turzycowiska, mechowiska oraz torfowiska niskie i przejściowe. Zbiorowiska te pełnią kluczową rolę w retencji wodnej, stabilizacji klimatu lokalnego oraz ochronie bioróżnorodności.

W krajobrazie gminy istotną rolę odgrywają również zadrzewienia śródpolne, pojedyncze drzewa oraz niewielkie kompleksy leśne, które pełnią funkcje ekologiczne i mikroklimatyczne. Ważnym elementem są także historyczne założenia parkowe, cmentarze oraz zieleń przydrożna, stanowiące enklawy bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym i zabudowanym.

Na terenie miasta Dąbrowa Białostocka występuje zieleń urządzona w postaci parków, skwerów oraz zieleni przyulicznej, której skład gatunkowy obejmuje m.in. lipę drobnolistną, klon zwyczajny, dąb szypułkowy oraz jesion wyniosły. Zadrzewienia te pełnią istotne funkcje filtracyjne, retencyjne oraz mikroklimatyczne, poprawiając warunki życia mieszkańców.

Roślinność rzeczywista gminy odzwierciedla silne przekształcenia antropogeniczne, jednak zachowuje istotne elementy systemu przyrodniczego, szczególnie w dolinie Biebrzy oraz w większych kompleksach leśnych. Najważniejszymi elementami wymagającymi ochrony i utrzymania są siedliska wodno-błotne, łąkowe oraz zadrzewienia śródpolne, które stanowią podstawę funkcjonowania lokalnych ekosystemów i korytarzy ekologicznych.

Fauna

Fauna gminy Dąbrowa Białostocka kształtowana jest przez duże zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych, obejmujących kompleksy leśne, rozległe tereny rolnicze, doliny rzeczne, łąki, torfowiska oraz obszary podmokłe, a także przez bliskość Biebrzańskiego Parku Narodowego. Mozaikowy układ środowiska sprzyja występowaniu licznych gatunków zwierząt, zarówno pospolitych, jak i chronionych, reprezentujących różne grupy systematyczne.

Największe znaczenie dla różnorodności fauny mają dolina Biebrzy oraz mniejsze cieki wodne wraz z towarzyszącymi im terenami podmokłymi, szuwarami, turzycowiskami i łąkami wilgotnymi. Siedliska te stanowią szczególnie ważne miejsca bytowania i rozrodu płazów, dla których zbiorniki wodne i obszary okresowo zalewane są kluczowym elementem cyklu życiowego. Występować tu mogą m.in. ropucha szara, żaba trawna, traszki oraz inne gatunki płazów związane z ekosystemami wodno-błotnymi. W takich siedliskach spotykane są również gady, w szczególności zaskroniec zwyczajny oraz jaszczurka żyworodna, wykorzystujące mozaikę środowisk wodnych, łąkowych i zaroślowych.

Szczególną rolę w strukturze faunistycznej gminy odgrywa dolina Biebrzy, stanowiąca jeden z najważniejszych korytarzy ekologicznych północno-wschodniej Polski. Jej naturalny charakter, rozległe obszary bagienne, torfowiska, starorzecza i łąki zalewowe tworzą dogodne warunki dla licznych gatunków związanych ze środowiskiem wodno-błotnym oraz otwartym krajobrazem dolinnym.

Wśród ssaków szczególnie charakterystycznych dla obszaru gminy występuje łoś europejski, związany z terenami bagiennymi i leśnymi, a także sarna europejska, dzik, lis rudy oraz zając szarak, które zasiedlają zarówno obszary leśne, jak i tereny rolnicze. Ważnym elementem fauny związanej z ciekami wodnymi jest bóbr europejski, który poprzez budowę tam i żeremi wpływa na lokalne warunki hydrologiczne oraz przekształcanie siedlisk. W dolinie Biebrzy oraz wzdłuż cieków wodnych występuje również wydra europejska, związana z czystymi wodami i dobrze zachowanymi ekosystemami rzecznyymi.

Awifauna gminy jest wyjątkowo bogata i silnie związana z obecnością terenów podmokłych oraz dolin rzecznych. Występują tu liczne gatunki ptaków wodno-błotnych i łąkowych, w tym bocian biały, żuraw zwyczajny, bielik, dzięcioł czarny, sowa uszata, a także gatunki charakterystyczne dla otwartych terenów dolinnych, takie jak batalion, czajka, kszyszek, rycyk oraz orlik grubodzioby. Obecność tych gatunków wskazuje na wysoką wartość przyrodniczą ekosystemów doliny Biebrzy oraz rozległych łąk i mokradeł.

Tereny wodne i podmokłe stanowią również siedliska licznych gatunków ryb, takich jak szczupak pospolity, karaś pospolity oraz płoć, a także środowisko życia bogatej entomofauny, związanej zarówno z wodami stojącymi i płynącymi, jak i z ekstensywnie użytkowanymi łąkami oraz terenami rolniczymi. Różnorodność siedlisk sprzyja utrzymaniu wysokiej bioróżnorodności bezkręgowców, w tym owadów zapylających oraz gatunków związanych z torfowiskami i siedliskami wilgotnymi.

Na terenie gminy stwierdzono również występowanie stanowisk gatunków chronionych i szczególnie cennych przyrodniczo. Istotne populacje bobra europejskiego zlokalizowane są m.in. w południowo-zachodniej części gminy, pomiędzy miejscowościami Jałówka, Suchodolina, Podbagny i Kopciówka, a także w rejonie Zwierzyńca Wielkiego. Kolejne cenne obszary występowania fauny znajdują się w południowo-wschodniej części gminy, w rejonie Słomianki i Szostak, gdzie obserwuje się obecność bobra europejskiego, wydry oraz kumaka nizinnego.

Ważnym elementem systemu przyrodniczego gminy są również kompleksy leśne, zadrzewienia śródpolne oraz zieleń przydrożna, które pełnią funkcję schronienia, żerowisk i korytarzy migracyjnych dla wielu gatunków ssaków i ptaków. Lasy stanowią siedlisko m.in. saren, dzików, lisów oraz drobnych ssaków, a także licznych gatunków ptaków leśnych, w tym dzięciołów, sikor oraz ptaków drapieżnych. Zadrzewienia śródpolne i przydrożne ograniczają fragmentację siedlisk i umożliwiają przemieszczanie się zwierząt pomiędzy większymi kompleksami przyrodniczymi.

Obszary rolnicze gminy, obejmujące pola uprawne, łąki i pastwiska, sprzyjają występowaniu gatunków charakterystycznych dla krajobrazu otwartego. Mozaika pól, miedz, zadrzewień i zakrzewień tworzy dogodne warunki dla ptaków drapieżnych wykorzystujących otwarte przestrzenie do polowania, a także dla gatunków związanych z ekstensywnie użytkowanymi łąkami, które stanowią istotne siedliska dla owadów zapylających.

Bogactwo fauny gminy Dąbrowa Białostocka jest bezpośrednio związane z wysoką jakością i różnorodnością siedlisk przyrodniczych, w szczególności doliny Biebrzy oraz kompleksów leśno-łąkowo-bagiennych. Obecność gatunków chronionych i rzadkich świadczy o wysokiej wartości ekologicznej tego

obszaru oraz jego istotnej roli w systemie przyrodniczym północno-wschodniej Polski. Ochrona ciągłości siedlisk, dolin rzecznych oraz terenów podmokłych ma kluczowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej i stabilności lokalnych ekosystemów.

3.2.7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Dąbrowa Białostocka opiera się przede wszystkim na eksploatacji wód podziemnych, które stanowią podstawowe źródło wody przeznaczonej do spożycia oraz na potrzeby bytowe i gospodarcze mieszkańców. Wody te ujmowane są poprzez lokalne ujęcia i studnie głębinowe zlokalizowane na terenie gminy, a następnie poddawane procesom uzdatniania w celu spełnienia obowiązujących norm jakościowych.

Za eksploatację oraz utrzymanie infrastruktury wodociągowej odpowiada gminny system gospodarki komunalnej, który realizuje zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz utrzymania ciągłości dostaw dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych. Sieć wodociągowa obejmuje większość terenów zabudowanych, przy czym jej rozwój jest ściśle powiązany z układem osadniczym oraz koncentracją zabudowy.

Największe zagęszczenie infrastruktury wodociągowej występuje w mieście Dąbrowa Białostocka oraz w większych miejscowościach wiejskich, gdzie zwarta struktura zabudowy sprzyja efektywnemu rozwojowi sieci. W rejonach takich jak Jałówka, Suchodolina, Podbagny czy Kopciówka sieć wodociągowa rozwija się w sposób liniowy, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, sukcesywnie obejmując kolejne obszary zabudowy.

Istotnym elementem systemu są zasoby wód podziemnych, które cechują się względnie dobrą jakością, jednak wymagają stałej ochrony przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z rolnictwa, zabudowy rozproszonej oraz potencjalnych ognisk emisji ścieków. Szczególne znaczenie ma ochrona stref zasilania ujęć wód podziemnych oraz ograniczanie presji inwestycyjnej w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego kluczowe jest zapewnienie możliwości podłączania nowych terenów zabudowy do istniejącego systemu wodociągowego oraz jego stopniowa modernizacja, szczególnie w zakresie niezawodności dostaw i ograniczania strat wody. W warunkach postępujących zmian klimatu rośnie znaczenie racjonalnego gospodarowania zasobami wód podziemnych oraz zwiększania bezpieczeństwa wodnego gminy.

Odprowadzanie ścieków

System kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Dąbrowa Białostocka ma charakter rozwinięty nierównomiernie i koncentruje się przede wszystkim w obszarach miejskich oraz w większych jednostkach osadniczych o bardziej zwartej zabudowie. W pozostałych częściach gminy gospodarka ściekowa opiera się w dużej mierze na rozwiązaniach indywidualnych.

Na terenach objętych kanalizacją ścieki bytowe odprowadzane są systemem sieci kanalizacyjnej do oczyszczalni ścieków, gdzie podlegają procesom oczyszczania mechanicznego i biologicznego. System ten obsługuje przede wszystkim obszary o większej koncentracji zabudowy, gdzie budowa infrastruktury zbiorczej jest uzasadniona technicznie i ekonomicznie.

Na obszarach wiejskich, o rozproszonej zabudowie, powszechnie stosowane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Rozwiązania te wymagają stałej kontroli eksploatacyjnej, szczególnie w zakresie szczelności i prawidłowego zagospodarowania nieczystości ciekłych, aby ograniczyć ryzyko przenikania zanieczyszczeń do gruntu i wód podziemnych.

Szczególne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki ściekowej ma ochrona środowiska wodnego, w tym cieków powierzchniowych oraz obszarów podmokłych, które na terenie gminy pełnią istotną rolę ekologiczną. Dotyczy to zwłaszcza doliny rzeki Biebrza oraz jej dopływów, takich jak Kropiwna, które stanowią element lokalnej sieci hydrograficznej.

Ważnym kierunkiem działań jest dalszy rozwój systemów kanalizacyjnych w obszarach koncentracji zabudowy oraz wspieranie rozwiązań indywidualnych tam, gdzie budowa sieci zbiorczej jest nieuzasadniona ekonomicznie. Kluczowe znaczenie ma również ograniczanie ryzyka niekontrolowanego odprowadzania ścieków do środowiska, zwłaszcza na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, w tym w sąsiedztwie obszarów objętych ochroną przyrodniczą.

Odprowadzanie wód opadowych

System odprowadzania wód opadowych na terenie gminy Dąbrowa Białostocka ma charakter w dużej mierze naturalny i opiera się na infiltracji, spływie powierzchniowym oraz wykorzystaniu istniejących elementów sieci hydrograficznej i melioracyjnej. Kanalizacja deszczowa występuje lokalnie, głównie w obszarach miejskich oraz w strefach bardziej intensywnej zabudowy.

Na terenach zurbanizowanych wody opadowe odprowadzane są poprzez systemy kanalizacji deszczowej, rowy przydrożne oraz lokalne urządzenia retencyjne. W pozostałej części gminy dominują rozwiązania naturalne, polegające na infiltracji wód do gruntu oraz spływie do obniżen terenowych i cieków wodnych.

Istotną rolę w systemie odwodnienia odgrywają doliny rzeczne, tereny podmokłe oraz rozległe obszary związane z doliną rzeki Biebrza. Szczególne znaczenie mają również mniejsze cieki oraz lokalne obniżenia terenowe, które pełnią funkcję naturalnej retencji, spowalniają odpływ wód opadowych i ograniczają ryzyko gwałtownych spływów powierzchniowych.

W kontekście warunków hydrologicznych gminy istotne znaczenie ma również obecność terenów podmokłych oraz wysoki udział obszarów o naturalnej retencji, które ograniczają skutki intensywnych opadów oraz zmniejszają ryzyko lokalnych podtopień. Jednocześnie w dolinach rzecznych, szczególnie w rejonach powiązanych z systemem Biebrzy i jej dopływów, występuje okresowe ryzyko podtopień i wezbrań, co powinno być uwzględniane w polityce przestrzennej gminy.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego kluczowe jest zachowanie naturalnych obszarów retencji, ochrona dolin rzecznych oraz ograniczanie uszczelniania powierzchni, co pozwala na stabilizację obiegu wody i zmniejszenie ryzyka ekstremalnych zjawisk hydrologicznych.

3.2.8. GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami na terenie gminy Dąbrowa Białostocka prowadzona jest w ramach zorganizowanego systemu obejmującego odbiór, transport oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych. Za realizację tych zadań odpowiada Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (PGKiM) Sp. z o.o., które zapewnia obsługę mieszkańców miasta i obszarów wiejskich gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. System funkcjonuje w oparciu o obowiązujące zasady selektywnej zbiórki odpadów oraz przekazywania ich do odpowiednich instalacji przetwarzania i odzysku.

Istotnym elementem systemu gospodarowania odpadami jest Międzygminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany na terenie gminy Dąbrowa Białostocka w sąsiedztwie byłego składowiska odpadów. Obiekt ten pełni funkcję ponadlokalną, obsługując nie tylko mieszkańców gminy Dąbrowa Białostocka, ale również sąsiednich gmin Lipsk i Nowy Dwór. Funkcjonowanie międzygminnego punktu selektywnej zbiórki odpadów zwiększa dostępność usług komunalnych dla mieszkańców regionu oraz umożliwia bardziej efektywne gospodarowanie odpadami problemowymi i surowcowymi.

PSZOK umożliwia mieszkańcom przekazywanie odpadów, które nie powinny trafiać do standardowego systemu odbioru odpadów komunalnych lub wymagają specjalnego sposobu zagospodarowania. Dotyczy to w szczególności odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów budowlanych i rozbiórkowych pochodzących z gospodarstw domowych, zużytych opon, baterii i akumulatorów, przeterminowanych leków, chemikaliów oraz innych odpadów niebezpiecznych. Funkcjonowanie punktu przyczynia się do ograniczania ilości odpadów trafiających do środowiska oraz zwiększania poziomu odzysku i recyklingu surowców.

Głównymi źródłami powstawania odpadów komunalnych na terenie gminy są gospodarstwa domowe, obiekty usługowe i handlowe, jednostki administracji publicznej, placówki oświatowe oraz infrastruktura komunalna. Odpady powstają również podczas utrzymania terenów zieleni, cmentarzy, przestrzeni publicznych oraz sieci drogowej. Ze względu na rolniczy charakter znacznej części gminy istotną grupę stanowią również odpady związane z prowadzeniem gospodarstw rolnych, w tym opakowania po nawozach i środkach ochrony roślin, które wymagają właściwego zagospodarowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ważnym aspektem gospodarki odpadami pozostaje właściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi występującymi w strumieniu odpadów komunalnych. Należą do nich między innymi baterie, akumulatory, oleje, chemikalia, świetlówki, przeterminowane leki oraz opakowania po substancjach niebezpiecznych. Nieprawidłowe zagospodarowanie tych odpadów może prowadzić do zanieczyszczenia gleb, wód powierzchniowych i podziemnych oraz stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze gminy, w tym obecność obszarów związanych z Doliną Biebrzy oraz terenów objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000, szczególnego znaczenia nabiera ograniczanie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko. Nielegalne składowanie odpadów, porzucanie odpadów wielkogabarytowych czy niewłaściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi

mogłoby prowadzić do degradacji cennych siedlisk przyrodniczych, pogorszenia jakości wód oraz obniżenia walorów krajobrazowych gminy.

Z punktu widzenia polityki przestrzennej istotne jest utrzymanie sprawnie funkcjonującego systemu odbioru i zagospodarowania odpadów oraz zapewnienie odpowiedniej dostępności infrastruktury służącej selektywnej zbiórce odpadów. Szczególne znaczenie ma dalsze wspieranie działań związanych z segregacją odpadów u źródła, edukacją ekologiczną mieszkańców oraz ograniczaniem ilości odpadów kierowanych do unieszkodliwiania.

W kontekście dalszego rozwoju gminy Dąbrowa Białostocka oraz rosnących wymagań w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym istotne znaczenie będzie miało zwiększanie poziomów recyklingu, rozwój selektywnej zbiórki odpadów oraz efektywne wykorzystanie potencjału Międzygminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Działania te przyczyniają się do ograniczania presji na środowisko, poprawy jakości życia mieszkańców oraz realizacji zasad zrównoważonego rozwoju gminy.

3.2.9. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Gmina Dąbrowa Białostocka położona jest w granicach strefy podlaskiej (PL2002), dla której prowadzone są coroczne oceny jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Na terenie gminy nie funkcjonuje stała stacja monitoringu jakości powietrza, dlatego ocena warunków aerosanitarnych opiera się na wynikach pomiarów prowadzonych na obszarze strefy podlaskiej oraz na wynikach modelowania jakości powietrza wykonywanych przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

Jakość powietrza na terenie gminy kształtowana jest przede wszystkim przez emisję antropogeniczną. Największe znaczenie mają źródła komunalno-bytowe związane z ogrzewaniem budynków, transport drogowy, działalność gospodarcza oraz napływ zanieczyszczeń z innych obszarów kraju i Europy. Ze względu na rolniczy charakter gminy oraz stosunkowo niewielki udział dużych zakładów przemysłowych, presja przemysłowa na środowisko atmosferyczne jest ograniczona. Korzystny wpływ na jakość powietrza wywierają natomiast rozległe kompleksy leśne, duży udział terenów otwartych oraz sąsiedztwo obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, w tym Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Stan jakości powietrza

W ocenie jakości powietrza prowadzonej pod kątem ochrony zdrowia ludzi uwzględnia się m.in. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pył zawieszony PM₁₀ i PM_{2,5}, metale ciężkie zawarte w pyłe PM₁₀ oraz benzo(a)piren. Wyniki monitoringu dla strefy podlaskiej wskazują, że większość analizowanych substancji utrzymuje się na poziomach niższych od wartości dopuszczalnych i docelowych. Dotyczy to w szczególności dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5} oraz metali ciężkich, takich jak ołów, arsen, kadm i nikiel.

W 2023 r. nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla żadnego z wymienionych zanieczyszczeń na obszarze strefy podlaskiej. Stężenia dwutlenku siarki i dwutlenku azotu pozostawały na

bardzo niskim poziomie, a średnioroczne wartości pyłów PM₁₀ i PM_{2,5} były wyraźnie niższe niż w latach wcześniejszych. Widoczna jest stopniowa poprawa jakości powietrza, związana m.in. z modernizacją źródeł ciepła, termomodernizacją budynków oraz korzystniejszymi warunkami meteorologicznymi.

Najistotniejszym problemem jakości powietrza w skali strefy podlaskiej pozostaje ozon troposferyczny, dla którego stwierdzono przekroczenie poziomu celu długoterminowego zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin. Zjawisko to ma charakter regionalny i wynika przede wszystkim z warunków meteorologicznych sprzyjających powstawaniu ozonu w okresie wiosenno-letnim, takich jak wysoka temperatura i silne nasłonecznienie, a także z napływu prekursorów ozonu z obszarów zurbanizowanych i spoza granic kraju.

W zakresie ochrony roślin strefa podlaska spełnia wymagania dla dwutlenku siarki i tlenków azotu, których stężenia pozostają znacznie poniżej poziomów dopuszczalnych. Problemem pozostaje natomiast przekroczenie celu długoterminowego dla ozonu, które obserwowane jest regularnie na terenach pozamiejskich województwa.

Na terenie gminy Dąbrowa Białostocka nie występują szczególne uwarunkowania wskazujące na ponadprzeciętne obciążenie przemysłowe powietrza. Lokalnie pogorszenie jakości powietrza może jednak występować w sezonie grzewczym, zwłaszcza w miejscowościach o zwartej zabudowie jednorodzinnej, gdzie wykorzystywane są indywidualne źródła ogrzewania. W okresach bezwietrznych i przy występowaniu inwersji termicznych może dochodzić do czasowego wzrostu stężeń pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu.

Źródła emisji

Podstawowym źródłem emisji zanieczyszczeń na terenie gminy pozostaje sektor komunalno-bytowy, określany jako tzw. niska emisja. Emisja ta związana jest przede wszystkim z indywidualnym ogrzewaniem budynków mieszkalnych paliwami stałymi. W sezonie grzewczym powoduje ona wzrost stężeń pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu, które należą do najistotniejszych zanieczyszczeń z punktu widzenia zdrowia mieszkańców.

Drugim ważnym źródłem emisji jest transport drogowy. Emisja liniowa obejmuje przede wszystkim tlenki azotu, tlenek węgla, lotne związki organiczne oraz pyły pochodzące zarówno ze spalania paliw, jak i ze ścierania opon, hamulców i nawierzchni drogowych. Oddziaływanie transportu koncentruje się głównie wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez gminę oraz w obrębie miasta Dąbrowa Białostocka.

Na terenach rolniczych występują również emisje związane z działalnością rolniczą, w tym pracą maszyn rolniczych, unoszeniem pyłów z pól uprawnych oraz stosowaniem nawozów. Emisje te mają jednak charakter okresowy i rozproszony. Istotny udział w kształtowaniu jakości powietrza mają także zanieczyszczenia napływowe, szczególnie w odniesieniu do pyłów zawieszonych oraz ozonu.

Warunki przewietrzania gminy należy ocenić jako korzystne. Duży udział terenów otwartych, łąk, pól uprawnych i lasów sprzyja rozpraszaniu zanieczyszczeń. Znaczenie mają również doliny rzeczne i obniżenia terenowe, które pełnią funkcję naturalnych korytarzy przewietrzających. Lokalnie słabsze

warunki wymiany powietrza mogą występować w obniżeniach terenu oraz w bardziej zwartej zabudowie miejskiej.

Działania naprawcze i rekomendacje

Z punktu widzenia polityki przestrzennej oraz ochrony środowiska kluczowe znaczenie ma dalsze ograniczanie emisji z sektora komunalno-bytowego. Priorytetowe działania powinny obejmować wymianę przestarzałych źródeł ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz wspieranie działań termomodernizacyjnych.

W zakresie ograniczania emisji komunikacyjnej istotne znaczenie ma utrzymanie dobrego stanu infrastruktury drogowej, rozwój bezpiecznych połączeń pieszych i rowerowych oraz poprawa organizacji ruchu. Wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych wskazane jest zachowanie i rozwijanie pasów zieleni pełniących funkcję izolacyjną.

W planowaniu przestrzennym szczególnie ważne jest zachowanie terenów otwartych, kompleksów leśnych, dolin rzecznych oraz zadrzewień śródpolnych, które wspomagają przewietrzanie terenu, poprawiają mikroklimat i ograniczają koncentrację zanieczyszczeń. Istotne jest również przeciwdziałanie nadmiernemu zagęszczaniu zabudowy w sposób utrudniający wymianę powietrza.

Podsumowując, jakość powietrza na terenie gminy Dąbrowa Białostocka należy ocenić jako korzystną. Większość monitorowanych substancji utrzymuje się poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych, a obserwowane trendy wskazują na stopniową poprawę stanu środowiska atmosferycznego. Główne wyzwania związane są z ograniczaniem niskiej emisji oraz problemem przekroczeń celu długoterminowego dla ozonu występującego w skali całej strefy podlaskiej. Dalsze działania w zakresie modernizacji źródeł ciepła, poprawy efektywności energetycznej budynków oraz ochrony terenów zieleni będą sprzyjały utrzymaniu wysokiej jakości powietrza i poprawie warunków życia mieszkańców.

3.2.10. WARUNKI AKUSTYCZNE

Kryteria oceny klimatu akustycznego na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka określają przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku oraz ustawy Prawo ochrony środowiska. Dla poszczególnych kategorii terenów, w zależności od ich przeznaczenia i sposobu zagospodarowania, wyznaczono dopuszczalne poziomy hałasu w porze dziennej i nocnej. Przekroczenie tych wartości może prowadzić do pogorszenia warunków życia mieszkańców, obniżenia komfortu przebywania w środowisku oraz negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi. W ocenie klimatu akustycznego przyjmuje się, że przekroczenie norm do 10 dB oznacza stan niedobry, od 10 do 20 dB stan zły, natomiast powyżej 20 dB stan bardzo zły.

Hałas komunikacyjny

Najważniejszym źródłem hałasu na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka jest transport drogowy. Klimat akustyczny kształtowany jest przede wszystkim przez ruch odbywający się drogami wojewódzkimi, powiatowymi oraz siecią dróg lokalnych obsługujących miasto i obszary wiejskie. Oddziaływanie akustyczne ma charakter liniowy i koncentruje się głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie na terenach zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg.

W centrum Dąbrowy Białostockiej, gdzie skupiona jest zabudowa mieszkaniowa, usługowa i administracyjna, hałas komunikacyjny jest najbardziej odczuwalny. Natomiast na terenach rolniczych i otwartych poziom hałasu jest zazwyczaj niższy, choć okresowo może wzrastać w związku z intensywnym transportem płodów rolnych, pracami sezonowymi oraz ruchem pojazdów ciężarowych. Na wielkość emisji hałasu wpływają między innymi natężenie ruchu, udział pojazdów ciężkich, stan techniczny nawierzchni drogowych oraz warunki meteorologiczne sprzyjające rozprzestrzenianiu się fal dźwiękowych.

W województwie podlaskim pomiary hałasu drogowego prowadzone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykazały występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu zarówno w porze dziennej, jak i nocnej na wybranych odcinkach dróg. Chociaż na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka nie prowadzono stałych pomiarów hałasu komunikacyjnego, należy przyjąć, że największe potencjalne uciążliwości akustyczne występują w sąsiedztwie głównych tras drogowych przebiegających przez miasto oraz miejscowości położone przy drogach wojewódzkich i powiatowych.

Na obszarze gminy występuje również infrastruktura kolejowa, jednak oddziaływanie akustyczne związane z ruchem pociągów ma charakter lokalny i dotyczy głównie terenów bezpośrednio przylegających do linii kolejowej. W skali całej gminy hałas kolejowy nie stanowi istotnego problemu środowiskowego.

Hałas przemysłowy, rolniczy i inne źródła

Znaczenie hałasu przemysłowego na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka jest ograniczone. Wynika to z braku dużych zakładów przemysłowych oraz dominacji funkcji rolniczych, usługowych i mieszkaniowych. Potencjalne źródła hałasu przemysłowego związane są głównie z działalnością niewielkich zakładów produkcyjnych, przetwórczych, warsztatów usługowych oraz obiektów handlowych wyposażonych w urządzenia techniczne, takie jak wentylatory, agregaty chłodnicze czy klimatyzatory. Zgodnie z informacjami Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska hałas przemysłowy nie stanowi obecnie istotnego problemu na terenie gminy.

Istotnym, choć okresowym źródłem hałasu jest działalność rolnicza. W okresach prac polowych i zbiorów wzrasta natężenie hałasu generowanego przez ciągniki, kombajny, maszyny rolnicze oraz transport płodów rolnych. Uciążliwości te mają charakter sezonowy i są typowe dla obszarów o znaczącym udziale funkcji rolniczej.

Dodatkowym źródłem hałasu są przestrzenie publiczne, takie jak place zabaw, boiska sportowe, obiekty rekreacyjne i miejsca organizacji wydarzeń lokalnych. Oddziaływanie tych źródeł ma zazwyczaj

charakter krótkotrwały i lokalny, jednak może wpływać na komfort mieszkańców terenów sąsiednich, szczególnie w godzinach wieczornych.

Uwarunkowania i kierunki działań

Z punktu widzenia planowania przestrzennego najważniejsze uciążliwości akustyczne na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka związane są z transportem drogowym. W celu ograniczenia presji akustycznej na tereny chronione należy uwzględniać zagadnienia ochrony przed hałasem w dokumentach planistycznych oraz podczas lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.

Działania służące poprawie klimatu akustycznego powinny obejmować modernizację i poprawę stanu technicznego infrastruktury drogowej, usprawnianie organizacji ruchu, rozwój zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz zachowanie odpowiednich odległości pomiędzy terenami mieszkaniowymi a potencjalnymi źródłami hałasu. Istotne znaczenie ma również wykorzystywanie naturalnych barier terenowych oraz odpowiednie kształtowanie układu przestrzennego zabudowy.

Podsumowując, klimat akustyczny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka można ocenić jako stosunkowo korzystny, charakterystyczny dla obszaru miejsko-wiejskiego o umiarkowanym natężeniu ruchu i niewielkim stopniu uprzemysłowienia. Główne źródła potencjalnych uciążliwości związane są z ruchem drogowym oraz okresowo z działalnością rolniczą, natomiast hałas przemysłowy ma znaczenie lokalne i nie stanowi istotnego zagrożenia dla jakości środowiska. Dalszy rozwój przestrzenny gminy powinien uwzględniać ochronę terenów mieszkaniowych przed nadmiernym oddziaływaniem hałasu oraz zachowanie korzystnych warunków akustycznych dla mieszkańców.

3.2.11. POLE ELEKTROMAGNETYCZNE

Pole elektromagnetyczne stanowi efekt współwystępowania pola elektrycznego i magnetycznego, występującego zarówno w środowisku naturalnym, jak i w otoczeniu związanym z działalnością człowieka. Z punktu widzenia ochrony środowiska szczególne znaczenie mają pola elektromagnetyczne pochodzenia antropogenicznego, określane jako promieniowanie niejonizujące, generowane przez urządzenia elektroenergetyczne, instalacje radiokomunikacyjne, systemy telekomunikacyjne oraz inne źródła wykorzystujące energię elektryczną. Zasady ochrony środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie gminy Dąbrowa Białostocka podstawowymi źródłami pól elektromagnetycznych są elementy infrastruktury elektroenergetycznej oraz telekomunikacyjnej. Przez obszar gminy przebiegają dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, które stanowią główne źródło pól elektromagnetycznych związanych z przesyłem energii elektrycznej. Energia dostarczana jest również za pośrednictwem sieci średniego napięcia, przy czym natężenie pola elektrycznego w ich bezpośrednim

otoczeniu nie przekracza wartości około 0,3 kV/m, pozostając znacznie poniżej obowiązujących norm środowiskowych.

Do istotnych źródeł promieniowania niejonizującego należą również stacje bazowe telefonii komórkowej, nadajniki radiowe oraz urządzenia radiokomunikacyjne wykorzystywane przez służby publiczne. Zgodnie z danymi pochodzącymi z portalu SI2PEM na terenie gminy Dąbrowa Białostocka funkcjonuje siedem stacji bazowych telefonii komórkowej, zlokalizowanych głównie w mieście Dąbrowa Białostocka oraz w miejscowości Zwierzyniec Mały. Stacje te obsługiwane są przez operatorów telekomunikacyjnych, takich jak Orange Polska S.A., T-Mobile Polska S.A., P4 Sp. z o.o. oraz Towerlink Poland Sp. z o.o. Emitowane przez nie pola elektromagnetyczne koncentrują się przede wszystkim na wysokości zawieszenia anten, dzięki czemu ich oddziaływanie na poziomie terenu jest ograniczone.

Specyficznym źródłem pól elektromagnetycznych na terenie gminy są również instalacje odnawialnych źródeł energii. W Dąbrowie Białostockiej oraz miejscowościach Brzozowo i Osmołowszczyzna funkcjonują elektrownie wiatrowe, które wraz z infrastrukturą przesyłową generują pola elektromagnetyczne o niewielkim zasięgu oddziaływania. Rozwój energetyki odnawialnej stanowi element lokalnej transformacji energetycznej i nie powoduje istotnego wzrostu zagrożenia środowiskowego w zakresie PEM.

Stan środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych oceniany jest na podstawie pomiarów realizowanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz danych publikowanych w systemie SI2PEM. Wyniki badań prowadzonych przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku wskazują, że w 2023 r. na terenie województwa podlaskiego nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Zarówno pomiary wykonywane w ramach stałej sieci monitoringowej, jak i monitoringu badawczego nie wykazały wartości ponadnormatywnych, a w żadnym punkcie pomiarowym wskaźnik WME nie przekroczył wartości 1. Średnia arytmetyczna wartość pola elektromagnetycznego na terenie województwa wyniosła 0,57 V/m, co świadczy o bardzo niskim poziomie oddziaływania PEM na środowisko.

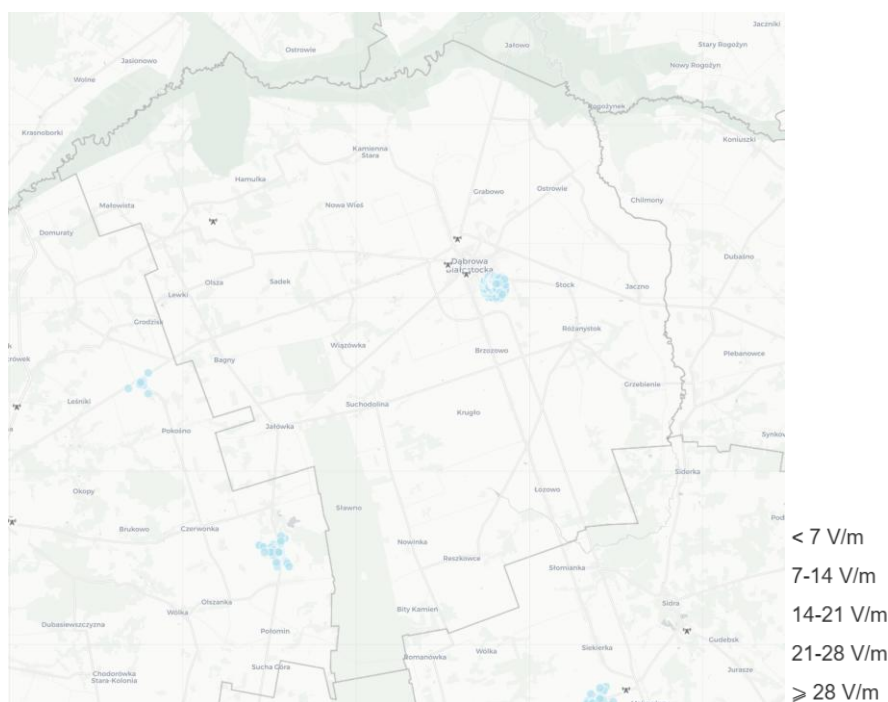
Analiza wyników pomiarowych wskazuje jednak na stopniowy, choć niewielki wzrost poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Tendencja ta związana jest przede wszystkim z rozbudową infrastruktury telekomunikacyjnej, zwiększaniem liczby urządzeń nadawczo-odbiorczych oraz rosnącym zapotrzebowaniem na usługi cyfrowe. Mimo obserwowanego wzrostu, rejestrowane wartości pozostają wielokrotnie niższe od poziomów dopuszczalnych określonych w obowiązujących przepisach.

Poziom zagrożenia polami elektromagnetycznymi na terenie gminy Dąbrowa Białostocka należy ocenić jako niski i niepowodujący istotnego ryzyka dla zdrowia mieszkańców ani dla środowiska. Nie stwierdza się obszarów szczególnie narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie PEM, a funkcjonujące źródła promieniowania niejonizującego pozostają pod nadzorem odpowiednich służb oraz systemów monitoringu.

Z punktu widzenia polityki przestrzennej i ochrony środowiska istotne jest dalsze uwzględnianie przebiegu linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz lokalizacji urządzeń radiokomunikacyjnych podczas wyznaczania nowych terenów zabudowy. Szczególną uwagę należy zwracać na zachowanie wymaganych stref technicznych i bezpieczeństwa w sąsiedztwie infrastruktury elektroenergetycznej oraz

na ograniczanie potencjalnych konfliktów przestrzennych związanych z lokalizacją nowych stacji bazowych telefonii komórkowej.

Podsumowując, głównymi źródłami pól elektromagnetycznych w gminie Dąbrowa Białostocka są linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia, stacje bazowe telefonii komórkowej, urządzenia radiokomunikacyjne oraz infrastruktura związana z odnawialnymi źródłami energii. Dostępne wyniki monitoringu nie wskazują na występowanie przekroczeń obowiązujących norm, a stan środowiska w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych należy ocenić jako korzystny. Dalszy rozwój infrastruktury technicznej powinien być jednak prowadzony z zachowaniem zasad ochrony środowiska i monitorowania poziomów PEM, co pozwoli utrzymać wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz właściwą jakość przestrzeni gminy.

Rysunek 11. Wyniki pomiarów PEM w gminie Dąbrowa Białostocka w 2024 r.

Źródło: www.si2pem.gov.pl

3.2.12. ZABYTKI ORAZ INNE KULTUROWE OBSZARY CHRONIONE

Miasto i gmina Dąbrowa Białostocka charakteryzują się bogatym i wielowarstwowym dziedzictwem kulturowym, którego źródła sięgają okresu wczesnego średniowiecza. Historia tych terenów związana jest z przenikaniem się wpływów kultury jaćwieskiej, ruskiej, litewskiej, polskiej oraz żydowskiej, co znalazło odzwierciedlenie zarówno w krajobrazie kulturowym, jak i zachowanych obiektach dziedzictwa materialnego. Szczególne znaczenie dla rozwoju osadnictwa miała kolonizacja Puszczy Nowodworskiej w XVI wieku, a późniejsze dzieje miasta i okolic związane były z funkcjonowaniem ważnych ośrodków religijnych, handlowych oraz administracyjnych.

Dziedzictwo kulturowe gminy obejmuje zabytki sakralne, obiekty użyteczności publicznej, historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne, cmentarze, stanowiska archeologiczne oraz elementy

dawnej infrastruktury technicznej. Wraz z walorami przyrodniczymi tworzą one istotny element tożsamości lokalnej i krajobrazu kulturowego gminy.

Najwyższą formą ochrony objęte są zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego. Na terenie gminy znajdują się cenne obiekty reprezentujące różne okresy historyczne i funkcje. Do najważniejszych należą historyczny układ przestrzenny Dąbrowy Białostockiej, zespół kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika wraz z otoczeniem, zabytkowy wiatrak typu „holender”, kaplica przykościelna, drewniany kościół św. Anny w Starej Kamiennej wraz z cmentarzem, zespół klasztorny w Różanymstoku obejmujący obiekty katolickie i prawosławne, zabytkowy dworzec kolejowy w Nowej Kamiennej, szkoła powszechna w Nierośnie oraz kaplica cmentarna w Jacznie. Obiekty te stanowią świadectwo wielokulturowej historii regionu oraz jego znaczenia religijnego, społecznego i gospodarczego.

Szczególną rolę w strukturze dziedzictwa kulturowego gminy odgrywają obiekty sakralne. Kościoły, kaplice, zespoły klasztorne, cmentarze oraz związane z nimi elementy krajobrazu kulturowego stanowią ważne miejsca pamięci, życia społecznego i religijnego. Do najcenniejszych należą zespół klasztorny dominikanów i zespół klasztoru prawosławnego w Różanymstoku, kościół św. Anny w Starej Kamiennej oraz kościół parafialny w Dąbrowie Białostockiej. Obiekty te pełnią funkcję dominant krajobrazowych i są istotnymi punktami identyfikacji przestrzennej gminy.

Znaczącą grupę obiektów tworzą również zabytki techniki i infrastruktury. Należą do nich m.in. zabytkowy wiatrak „holender” w Dąbrowie Białostockiej oraz budynek dworca kolejowego w Nowej Kamiennej. Obiekty te dokumentują rozwój gospodarczy i komunikacyjny regionu oraz stanowią ważny element lokalnego dziedzictwa.

Uzupełnieniem rejestru zabytków jest gminna ewidencja zabytków, obejmująca 67 obiektów rozmieszczonych na terenie całej gminy. Największa koncentracja zabytków występuje w miejscowościach Różanystok oraz Stara Kamienna. W ewidencji znajdują się przede wszystkim budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej, zabudowa gospodarcza, obiekty sakralne oraz pozostałości historycznych założeń przestrzennych, pochodzące głównie z pierwszej połowy XX wieku. Obiekty te odgrywają istotną rolę w zachowaniu lokalnego charakteru miejscowości oraz historycznej ciągłości krajobrazu kulturowego.

Bardzo ważnym elementem dziedzictwa kulturowego gminy są stanowiska archeologiczne. Na obszarze gminy zewidencjonowano około 370 stanowisk archeologicznych, świadczących o wielowiekowej historii osadnictwa. Szczególne znaczenie posiada grodzisko w Grodziszczanach wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego. Największe nagromadzenie stanowisk archeologicznych występuje w północnej i wschodniej części gminy, m.in. w miejscowościach Kamienna Stara, Grzebień, Szuszałewo, Kropiwno, Reszkowce czy Dąbrowa Białostocka. Zasób ten stanowi cenne źródło wiedzy o historii regionu i wymaga szczególnej ochrony przy realizacji nowych inwestycji oraz prac ziemnych.

Ważnym składnikiem krajobrazu kulturowego są również historyczne układy przestrzenne miejscowości oraz wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej. Na terenie miasta Dąbrowa Białostocka funkcjonują strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmujące historyczny układ urbanistyczny miasta oraz zabytkowy wiatrak, a także strefy ochrony zachowanych elementów zabytkowych i krajobrazu kulturowego. Ochroną objęto m.in. założenie dworsko-ogrodowe w Kalnie oraz historyczne układy działek siedliskowych dawnych wsi podmiejskich.

Z punktu widzenia polityki przestrzennej szczególne znaczenie ma zachowanie historycznych układów osadniczych, ochrona zabytków wpisanych do rejestru oraz obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, a także respektowanie wymogów ochrony archeologicznej. Istotne jest również zachowanie historycznych relacji przestrzennych, osi widokowych, starodrzewu oraz krajobrazu kulturowego otaczającego obiekty zabytkowe.

W planowaniu przestrzennym należy dążyć do ochrony dziedzictwa kulturowego nie tylko poprzez zachowanie pojedynczych obiektów, lecz także poprzez utrzymanie ich otoczenia i powiązań krajobrazowych. Ograniczanie lokalizacji zabudowy dysharmonijnej, wspieranie rewitalizacji historycznych obiektów, ochrona stanowisk archeologicznych oraz zachowanie tradycyjnych układów urbanistycznych i ruralistycznych powinny stanowić istotne elementy polityki przestrzennej gminy.

Podsumowując, dziedzictwo kulturowe miasta i gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje cenny zasób zabytków architektury, obiektów sakralnych, stanowisk archeologicznych, historycznych układów przestrzennych oraz miejsc pamięci. Stanowi ono ważny element lokalnej tożsamości, wzmacnia atrakcyjność krajobrazową gminy oraz może pełnić istotną funkcję w rozwoju turystyki kulturowej i edukacji regionalnej. Zachowanie tych wartości wymaga konsekwentnej ochrony konserwatorskiej oraz uwzględniania dziedzictwa kulturowego w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego.

4. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku nieuchwalenia planu ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka potencjalne zmiany stanu środowiska należy rozpatrywać w kontekście reformy systemu planowania przestrzennego oraz skutków prawnych wynikających z braku obowiązywania tego dokumentu. Na terenie gminy obowiązuje system miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jednak ich pokrycie ma charakter częściowy i nie obejmuje w sposób ciągły całego obszaru gminy. Oznacza to, że istotna część terenów, w tym obszary wiejskie oraz peryferyjne części jednostek osadniczych, funkcjonuje obecnie w oparciu o decyzje administracyjne lub pozostaje poza systemem planów miejscowych.

Po wejściu w życie nowych regulacji brak uchwalenia planu ogólnego skutkowałby istotnym ograniczeniem możliwości realizacji nowych inwestycji na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Wynika to z faktu, że po wygaszeniu znaczenia dotychczasowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wydawanie decyzji o warunkach zabudowy będzie powiązane z ustaleniami planu ogólnego. W praktyce oznacza to, że na obszarach pozbawionych MPZP oraz jednocześnie nieobjętych planem ogólnym możliwość lokalizacji nowej zabudowy zostałaby istotnie ograniczona lub czasowo wstrzymana.

Z punktu widzenia środowiska skutki takiej sytuacji miałyby charakter zróżnicowany. Z jednej strony mogłoby dojść do przejściowego ograniczenia presji inwestycyjnej na tereny otwarte, rolnicze oraz obszary pełniące funkcje przyrodnicze i krajobrazowe, w tym na terenach związanych z dolinami cieków, kompleksami rolniczymi oraz obszarami o wysokich walorach przyrodniczych w sąsiedztwie

Biebrzańskiego Parku Narodowego. Ograniczeniu uległoby ryzyko dalszego rozpraszania zabudowy, fragmentacji przestrzeni rolniczej oraz stopniowego zajmowania terenów pełniących funkcje retencyjne i ekologiczne.

Z drugiej strony brak planu ogólnego prowadziłby do utrzymania obowiązywania części istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym dokumentów sporządzonych w różnych okresach i w odmiennych warunkach prawnych oraz demograficznych. Część z tych opracowań może nie w pełni odpowiadać współczesnym wymaganiom w zakresie ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, ładu przestrzennego oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią. W efekcie mogłoby to utrudniać kompleksową aktualizację polityki przestrzennej gminy oraz jej dostosowanie do aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i środowiskowych.

Nieuchwalenie planu ogólnego mogłoby również wpływać na spowolnienie lub ograniczenie części procesów inwestycyjnych na obszarach nieobjętych planami miejscowymi, co w konsekwencji utrudniałoby prowadzenie spójnej polityki rozwoju przestrzennego gminy. Dotyczy to w szczególności możliwości świadomego kształtowania nowych terenów zabudowy w powiązaniu z istniejącym układem komunikacyjnym, infrastrukturą techniczną oraz ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska, krajobrazu kulturowego i dziedzictwa historycznego.

Zasadniczą rolą planu ogólnego jest stworzenie jednolitych i spójnych podstaw polityki przestrzennej dla całego obszaru gminy, niezależnie od stopnia pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dokument ten umożliwia określenie kierunków rozwoju przestrzennego z uwzględnieniem potrzeby ochrony gleb rolniczych o wysokiej bonitacji, zachowania walorów przyrodniczych, ograniczania rozpraszania zabudowy, a także racjonalnego wykorzystania istniejącej infrastruktury technicznej i transportowej.

Podsumowując, brak realizacji planu ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka nie prowadziłby do natychmiastowego pogorszenia stanu środowiska, jednak skutkowałby utrzymaniem nie w pełni spójnego systemu planistycznego oraz ograniczeniem możliwości świadomego i kompleksowego kształtowania polityki przestrzennej gminy. W dłuższej perspektywie mogłoby to utrudniać racjonalne gospodarowanie przestrzenią, wdrażanie działań adaptacyjnych do zmian klimatu oraz prowadzenie skoordynowanej ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i rolniczych charakterystycznych dla gminy.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Najistotniejsze problemy ochrony środowiska na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka

Jednym z najważniejszych zagadnień środowiskowych na terenie gminy Dąbrowa Białostocka jest ochrona cennych ekosystemów bagiennych, torfowiskowych i wodno-błotnych związanych z doliną Biebrzy. Gmina położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie jednych z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w Polsce i Europie, obejmujących Biebrzański Park Narodowy, obszary Natura 2000 oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Biebrzy”. Funkcjonowanie tych obszarów uzależnione jest od zachowania naturalnych procesów hydrologicznych, właściwego użytkowania terenów rolnych oraz ograniczania presji antropogenicznej.

Do najistotniejszych problemów środowiskowych należy zaliczyć zagrożenie zmianami stosunków wodnych. Ekosystemy torfowiskowe i bagienne występujące w dolinie Biebrzy są szczególnie wrażliwe na odwodnienia, melioracje, obniżanie poziomu wód gruntowych oraz zmiany reżimu hydrologicznego. Przekształcenia te mogą prowadzić do degradacji siedlisk przyrodniczych, zaniku terenów podmokłych oraz pogorszenia warunków bytowania wielu gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną.

Istotnym problemem pozostaje również stopniowa presja inwestycyjna związana z rozwojem zabudowy oraz infrastruktury technicznej. Chociaż gmina zachowała w dużym stopniu rolniczy i przyrodniczy charakter, rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych oraz komunikacyjnych może prowadzić do fragmentacji siedlisk, ograniczania powierzchni biologicznie czynnych oraz zaburzenia ciągłości lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych. Szczególnego znaczenia nabiera zachowanie terenów otwartych stanowiących naturalne powiązania pomiędzy obszarami chronionymi.

Ważnym zagadnieniem jest ochrona różnorodności biologicznej. Teren gminy znajduje się w strefie oddziaływania obszarów Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006 oraz Dolina Biebrzy PLH200008, które stanowią jedno z najważniejszych ostoi ptaków wodno-błotnych oraz siedlisk mokradłowych w Europie. Występują tu liczne gatunki objęte ochroną krajową i europejską, w tym wodniczka, derkacz, dubelt, orlik grubodzioby, bielik, rybitwa czarna, rybitwa białoskrzydła, a także wiele gatunków związanych z torfowiskami i terenami podmokłymi. Potencjalnym zagrożeniem dla tych gatunków pozostają przekształcenia siedlisk, wzrost antropopresji oraz zakłócenia związane z rozwojem infrastruktury i działalności człowieka.

Istotnym elementem środowiska przyrodniczego gminy są również obszary leśne związane z Ostoją Knyszyńską oraz kompleksami leśnymi północnej części gminy. Problemy ochrony środowiska dotyczą tutaj przede wszystkim zachowania ciągłości siedlisk leśnych, ochrony źródeł, terenów podmokłych oraz zachowania odpowiednich warunków dla migracji zwierząt. Rozwój zabudowy i infrastruktury liniowej może prowadzić do fragmentacji siedlisk oraz ograniczania funkcji ekologicznych kompleksów leśnych.

Na terenie gminy występują również problemy związane z jakością powietrza atmosferycznego. Podobnie jak w wielu gminach województwa podlaskiego, podstawowym źródłem emisji zanieczyszczeń

pozostaje tzw. niska emisja pochodząca z indywidualnych systemów grzewczych wykorzystujących paliwa stałe. W sezonie grzewczym może to prowadzić do wzrostu stężeń pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu. Dodatkowym źródłem emisji jest transport drogowy realizowany siecią dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Lokalnie występują również oddziaływania związane z hałasem komunikacyjnym. Dotyczą one przede wszystkim terenów położonych w sąsiedztwie głównych ciągów drogowych przebiegających przez gminę. Problemy te mają jednak charakter punktowy i nie stanowią dominującego zagrożenia środowiskowego w skali całej gminy.

Znaczącym wyzwaniem pozostaje ochrona krajobrazu przyrodniczego i kulturowego. Gmina Dąbrowa Białostocka charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi wynikającymi z obecności doliny Biebrzy, terenów podmokłych, kompleksów leśnych oraz historycznych układów osadniczych. Niekontrolowane przekształcenia przestrzenne mogłyby prowadzić do obniżenia wartości krajobrazowych oraz utraty czytelności charakterystycznych cech środowiska przyrodniczego regionu.

Szczególne znaczenie dla realizacji projektowanego dokumentu mają obszary objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Na terenie gminy występują:

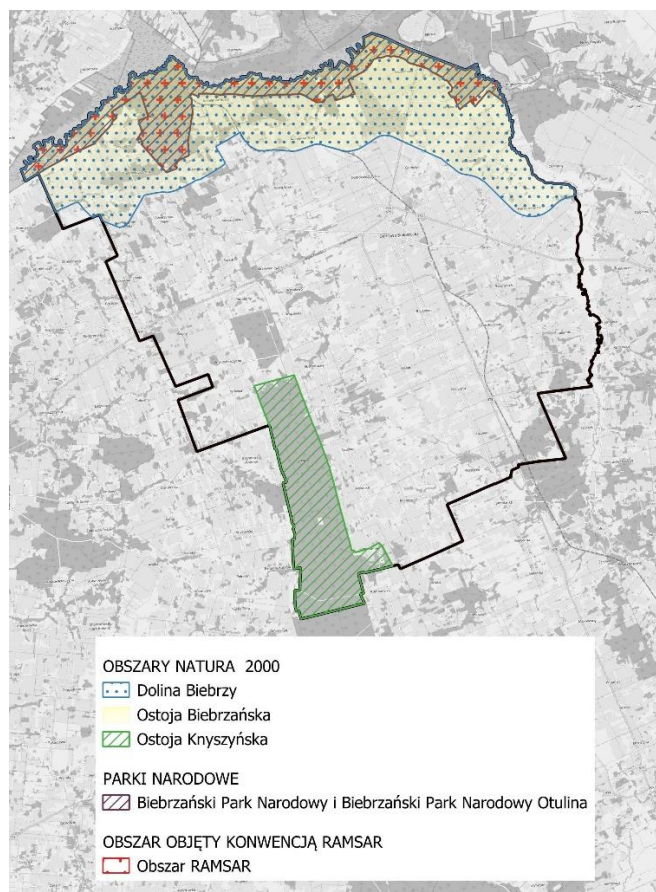
- Biebrzański Park Narodowy,
- Otulina Biebrzańskiego Parku Narodowego,
- Ostoja Biebrzańska PLB200006,
- Dolina Biebrzy PLH200008,
- Ostoja Knyszyńska,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Biebrzy,
- pomniki przyrody zlokalizowane w Dąbrowie Białostockiej, Suchodolinie i Grzebieniach.

Obszary te pełnią kluczowe funkcje ekologiczne, hydrologiczne, krajobrazowe oraz biocenotyczne. Szczególnie istotna jest ich rola jako elementów ponadregionalnego systemu korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków oraz zachowanie ciągłości procesów przyrodniczych.

Najważniejsze zagrożenia dla obszarów chronionych mają charakter pośredni i kumulacyjny. Obejmują one przede wszystkim:

- zmiany stosunków wodnych i osuszanie terenów podmokłych,
- degradację torfowisk,
- fragmentację siedlisk przyrodniczych,
- presję inwestycyjną na terenach sąsiadujących z obszarami chronionymi,
- wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego,
- lokalne zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- zaniechanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk,
- sukcesję roślinności prowadzącą do zaniku siedlisk otwartych.

W związku z powyższym plan ogólny gminy Dąbrowa Białostocka powinien w szczególności wspierać ochronę ekosystemów doliny Biebrzy, zachowanie naturalnych stosunków wodnych, ochronę terenów podmokłych i torfowisk, przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk, ochronę korytarzy ekologicznych oraz zachowanie wysokich walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy. Szczególne znaczenie ma uwzględnienie wymogów ochronnych wynikających z funkcjonowania obszarów Natura 2000, Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Biebrzy”, tak aby przyszłe kierunki zagospodarowania przestrzennego nie powodowały pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych ani warunków ochrony gatunków będących przedmiotem ochrony tych obszarów.

Rysunek 12. Obszarowe formy ochrony przyrody w gminie Dąbrowa Białostocka
Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Podczas sporządzania planu ogólnego uwzględniono cele ochrony środowiska określone w dokumentach ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, unijnym oraz krajowym, w tym na poziomie regionalnym i lokalnym. Istotne było zapewnienie zgodności polityki przestrzennej gminy z obowiązującymi przepisami prawa polskiego oraz wytycznymi zawartymi w dokumentach strategicznych, tak aby harmonijnie łączyć rozwój przestrzenny z zasadami zrównoważonego rozwoju i ochrony wartości przyrodniczych.

6.1. POZIOM MIĘDZYNARODOWY, WSPÓLNOTOWY

Cele Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal)

Europejski Zielony Ład (European Green Deal) wyznacza długofalowe cele Unii Europejskiej w zakresie osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., zwiększenia odporności na zmiany klimatu, ochrony bioróżnorodności oraz racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi. Cele te mają istotne znaczenie również na poziomie lokalnym, w szczególności dla dokumentów planistycznych określających kierunki zagospodarowania przestrzennego gmin.

W przypadku gminy Dąbrowa Białostocka realizacja założeń Europejskiego Zielonego Ładu wymaga uwzględnienia specyfiki jednostki położonej w północnej części województwa podlaskiego, charakteryzującej się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Szczególne znaczenie mają obszary objęte ochroną przyrody, w tym obszary Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006, Dolina Biebrzy PLH200008 i Ostoja Knyszyńska, Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Biebrzy”, fragment Biebrzańskiego Parku Narodowego wraz z jego otuliną oraz rozległe tereny rolnicze, leśne i mokradłowe.

W projektowanym planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka cele Europejskiego Zielonego Ładu zostały uwzględnione przede wszystkim poprzez:

- ukierunkowanie rozwoju zabudowy na obszary już zagospodarowane lub powiązane z istniejącą strukturą osadniczą i infrastrukturą techniczną, co ogranicza presję na tereny przyrodniczo cenne i rolnicze,
- ochronę doliny Biebrzy, terenów podmokłych, torfowisk, dolin rzecznych oraz kompleksów leśnych pełniących funkcje przyrodnicze, retencyjne i klimatyczne,
- zachowanie ciągłości systemów przyrodniczych i korytarzy ekologicznych związanych z doliną Biebrzy i kompleksem Puszczy Knyszyńskiej,
- ochronę siedlisk przyrodniczych i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000,
- ochronę zasobów wodnych oraz wspieranie działań zwiększających retencję krajobrazową i odporność na skutki zmian klimatu,

- ochronę gruntów rolnych oraz ograniczanie ich nieuzasadnionego przeznaczenia na cele nierolnicze,
- ograniczanie konfliktów przestrzennych pomiędzy funkcjami mieszkaniowymi, produkcyjnymi, rolniczymi i przyrodniczymi.

Przyjęte kierunki zagospodarowania przestrzennego zmierzają do zachowania równowagi pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym gminy a ochroną jej wyjątkowych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Szczególne znaczenie ma zachowanie integralności ekologicznej obszarów związanych z doliną Biebrzy oraz Puszczą Knyszyńską, stanowiących jedne z najcenniejszych obszarów przyrodniczych w Polsce i Europie.

Ramowa Dyrektywa Wodna (2000/60/WE)

Projektowany plan ogólny gminy Dąbrowa Białostocka uwzględnia cele Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE), której podstawowym założeniem jest osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapobieganie ich degradacji.

Na terenie gminy szczególne znaczenie mają ekosystemy wodne związane z doliną Biebrzy, terenami torfowiskowymi, podmokłymi oraz licznymi ciekami wodnymi. Funkcjonowanie obszarów Natura 2000 Ostoja Biebrzańska i Dolina Biebrzy jest bezpośrednio uzależnione od zachowania naturalnych stosunków wodnych oraz procesów retencyjnych.

W projektowanym planie ogólnym uwzględniono potrzebę ochrony zasobów wodnych poprzez:

- ograniczanie presji inwestycyjnej na tereny podmokłe, torfowiska i obszary zalewowe,
- ochronę naturalnych układów hydrologicznych i terenów retencyjnych,
- zachowanie ciągłości cieków wodnych i powiązań hydrologicznych,
- ograniczanie nadmiernego uszczelniania powierzchni terenu,
- wspieranie rozwoju infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunalnego i rolniczego,
- uwzględnianie zagrożeń związanych z występowaniem suszy i zmian klimatu.

Realizacja tych działań ma szczególne znaczenie dla zachowania walorów przyrodniczych doliny Biebrzy, funkcjonowania torfowisk oraz utrzymania wysokiej różnorodności biologicznej obszarów chronionych.

Dyrektywa siedliskowa (92/43/EWG) i ptasia (2009/147/WE)

Jednym z najważniejszych celów ochrony środowiska uwzględnianych podczas opracowywania planu ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka jest zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu europejskim, wynikająca z Dyrektywy siedliskowej i Dyrektywy ptasiej.

Na terenie gminy znajdują się lub częściowo występują następujące obszary Natura 2000:

- Ostoja Biebrzańska PLB200006,
- Dolina Biebrzy PLH200008,
- Ostoja Knyszyńska.

Obszary te stanowią jedno z najcenniejszych kompleksów przyrodniczych w Polsce i Europie. Obejmują rozległe torfowiska, bagna, mokradła, łąki, szuwary, lasy bagienne i doliny rzeczne będące siedliskiem wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin oraz zwierząt.

Szczególne znaczenie mają gatunki ptaków związane z doliną Biebrzy, w tym wodniczka, orlik grubodzioby, dubelt, derkacz, kropiatka, rybitwa czarna i rybitwa białoskrzydła, a także liczne gatunki ptaków drapieżnych.

W trakcie opracowywania planu ogólnego cele ochrony wynikające z Dyrektywy siedliskowej i ptasiej zostały uwzględnione poprzez:

- ograniczanie presji inwestycyjnej na obszary Natura 2000 i ich otoczenie,
- ochronę torfowisk, mokradeł, dolin rzecznych oraz siedlisk wodno-błotnych,
- zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych,
- ochronę terenów pełniących funkcje retencyjne i klimatyczne,
- ograniczanie fragmentacji siedlisk przyrodniczych,
- ochronę lasów, zadrzewień śródpolnych i dolin cieków wodnych,
- uwzględnianie wymagań wynikających z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Znaczącą rolę pełnią również: Biebrzański Park Narodowy, jego otulina oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Biebrzy, które wzmacniają spójność systemu przyrodniczego regionu i stanowią istotne elementy ochrony różnorodności biologicznej.

6.2. POZIOM KRAJOWY

Projekt planu ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka został opracowany z uwzględnieniem celów ochrony środowiska wynikających z obowiązujących przepisów prawa krajowego dotyczących ochrony przyrody, gospodarowania wodami, ochrony powierzchni ziemi, ochrony klimatu, jakości powietrza oraz zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Ustalenia planu pozostają zgodne z wymaganiami wynikającymi z przepisów dotyczących ochrony środowiska, ochrony przyrody, gospodarki wodnej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Przy sporządzaniu planu uwzględniono również cele wynikające z krajowych dokumentów strategicznych, w szczególności **Polityki Ekologicznej Państwa 2030, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu**, które wyznaczają kierunki działań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych, adaptacją do zmian klimatu, ochroną różnorodności biologicznej oraz racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią.

Najważniejszymi dokumentami na poziomie krajowym są przepisy prawne dotyczące ochrony środowiska, wśród których można wymienić:

- Konstytucja RP (1997) – zasady ochrony środowiska, zrównoważony rozwój, prawo obywateli do informacji o stanie środowiska,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska – kompleksowa regulacja dotycząca ochrony środowiska, jakości powietrza, hałasu, odpadów, emisji,
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie – dostęp do informacji środowiskowych, udział społeczeństwa w decyzjach,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – formy ochrony przyrody (parki narodowe, rezerваты, Natura 2000),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach – gospodarka odpadami, recykling, składowanie,
- Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu – regulacje dotyczące stosowania nawozów w kontekście ochrony środowiska,
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne – gospodarowanie wodami, ochrona przed zanieczyszczeniami, zarządzanie zlewniowe,
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie – odpowiedzialność za szkody ekologiczne,
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo geologiczne i górnicze – zasady eksploatacji surowców, ochrona złóż,
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach – gospodarka leśna, ochrona zasobów leśnych,
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – obowiązki gmin i mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji – regulacje dotyczące redukcji emisji,
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej – promowanie działań na rzecz oszczędności energii,

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny – przestępstwa przeciwko środowisku (np. nielegalna wycinka drzew, zanieczyszczenie wód),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – uwzględnianie ochrony środowiska w polityce przestrzennej.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030

Cele Polityki Ekologicznej Państwa 2030 zostały uwzględnione poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w sposób zapewniający ochronę zasobów środowiska przyrodniczego, zachowanie walorów krajobrazowych oraz racjonalne wykorzystanie przestrzeni. Szczególne znaczenie mają obszary leśne związane z kompleksem Puszczy Knyszyńskiej, tereny rolnicze oraz doliny cieków wodnych, które pełnią istotne funkcje przyrodnicze, hydrologiczne i krajobrazowe.

Realizacja celów Polityki Ekologicznej Państwa 2030 znajduje odzwierciedlenie przede wszystkim poprzez:

- ochronę terenów leśnych, zadrzewień śródpolnych oraz innych elementów lokalnego systemu przyrodniczego,
- zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych i ograniczanie fragmentacji siedlisk,
- ochronę zasobów wodnych oraz terenów pełniących funkcje retencyjne,
- ochronę gruntów rolnych przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze,
- uwzględnianie działań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- ochronę krajobrazu rolniczego i leśnego stanowiącego istotny element tożsamości przestrzennej gminy.

Istotnym elementem realizacji polityki ekologicznej państwa jest również zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego charakterystycznego dla północnej części województwa podlaskiego, uznawanej za jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów kraju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Projekt planu ogólnego wpisuje się w cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzennego oraz racjonalne wykorzystanie lokalnych potencjałów środowiskowych, gospodarczych i społecznych. Szczególną rolę odgrywa zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem funkcji mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych i rolniczych a ochroną walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Cele strategii realizowane są między innymi poprzez:

- koncentrację rozwoju zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych,
- ograniczanie niekontrolowanego rozpraszania zabudowy,
- ochronę terenów otwartych, rolniczych i leśnych,
- zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych,
- wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych,

- ochronę walorów krajobrazowych i kulturowych obszaru gminy.

Przyjęte rozwiązania sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców, zachowaniu ładu przestrzennego oraz budowaniu odporności gminy na skutki zmian klimatu.

Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu

Ustalenia planu ogólnego wspierają realizację celów krajowej polityki klimatyczno-energetycznej poprzez promowanie racjonalnego gospodarowania przestrzenią oraz tworzenie warunków dla ograniczania presji środowiskowej związanej z rozwojem osadnictwa i infrastruktury.

Cele dokumentu uwzględniono w szczególności poprzez:

- preferowanie rozwoju zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych,
- ochronę terenów biologicznie czynnych,
- zachowanie kompleksów leśnych, terenów podmokłych oraz dolin cieków wodnych,
- ochronę terenów pełniących funkcje klimatyczne i retencyjne,
- ograniczanie nadmiernego uszczelniania powierzchni,
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi nowoczesnej infrastruktury technicznej i energetycznej zgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Istotne znaczenie dla realizacji celów klimatycznych ma również zachowanie dużych kompleksów leśnych związanych z Puszcą Knyszyńską, które pełnią funkcję naturalnych pochłaniaczy dwutlenku węgla, wpływają na poprawę jakości powietrza oraz zwiększają odporność środowiska na skutki zmian klimatu, w tym susze i zjawiska ekstremalne.

Podsumowując, projekt planu ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka uwzględnia cele ochrony środowiska wynikające zarówno z krajowych regulacji prawnych, jak i strategicznych dokumentów rozwoju państwa. Cele te realizowane są poprzez ochronę zasobów przyrodniczych, racjonalne gospodarowanie przestrzenią, zachowanie różnorodności biologicznej, ochronę wód i gleb, wzmacnianie odporności na zmiany klimatu oraz ochronę walorów krajobrazowych charakterystycznych dla obszaru gminy.

6.3. POZIOM REGIONALNY

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku (POŚ Podlaskie 2030)

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku jest kluczowym dokumentem określającym regionalne kierunki polityki środowiskowej. Plan ogólny Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka, jako dokument planistyczny sporządzany w formie danych przestrzennych, nie zawiera bezpośrednich zapisów o charakterze operacyjnym, jednak poprzez wyznaczanie stref planistycznych oraz określanie zasad zagospodarowania terenu umożliwia realizację celów środowiskowych wskazanych w POŚ Podlaskie 2030.

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ograniczenie niskiej emisji,
 - zwiększenie efektywności energetycznej,
 - rozwój odnawialnych źródeł energii,
 - rozwój zrównoważonego transportu.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - koncentracja nowej zabudowy w ramach istniejących struktur osadniczych ogranicza rozpraszanie zabudowy i zmniejsza zapotrzebowanie na transport indywidualny, co pośrednio redukuje emisje zanieczyszczeń do powietrza;
 - ochrona terenów zieleni, lasów oraz dolin rzecznych wspiera funkcje klimatyczne, poprawia warunki przewietrzania oraz ogranicza skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.

2. Zagrożenia hałasem

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ograniczenie poziomu hałasu w środowisku,
 - ochrona przed hałasem komunikacyjnym i przemysłowym.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - odpowiednie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej (oddzielenie funkcji mieszkaniowych od potencjalnie uciążliwych),
 - utrzymanie i wyznaczanie terenów zieleni oraz zadrzewień, które pełnią funkcje izolacyjne i ograniczają rozprzestrzenianie się hałasu.

3. Pola elektromagnetyczne

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - lokalizacja nowej zabudowy z uwzględnieniem obowiązujących przepisów dotyczących PEM,
 - zachowanie odpowiednich odległości od infrastruktury elektroenergetycznej i telekomunikacyjnej, co pozwala utrzymać poziomy promieniowania w granicach dopuszczalnych.

4. Gospodarowanie wodami

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ochrona zasobów wodnych,
 - ograniczanie zanieczyszczeń wód,
 - zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - uwzględnienie uwarunkowań hydrologicznych przy wyznaczaniu stref planistycznych, w tym ograniczenie zabudowy w dolinach cieków i obszarach podmokłych,
 - ochrona naturalnych procesów retencji i infiltracji wód,
 - ograniczenie presji inwestycyjnej na tereny szczególnie wrażliwe hydrologicznie.

5. Gospodarka wodno-ściekowa

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej,
 - rozbudowa systemów kanalizacji sanitarnej.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - wyznaczanie terenów umożliwiających lokalizację infrastruktury technicznej,
 - koncentracja nowej zabudowy w obszarach możliwych do obsługi sieciowej,
 - wspieranie rozwoju i modernizacji systemów wodno-kanalizacyjnych.

6. Zasoby geologiczne

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ochrona i racjonalne wykorzystanie złóż kopalin,
 - minimalizacja konfliktów przestrzennych związanych z eksploatacją surowców.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - uwzględnienie i ochrona terenów złóż przed trwałym zainwestowaniem,
 - ograniczenie lokalizacji funkcji kolizyjnych na obszarach perspektywicznych surowcowo,
 - zapewnienie warunków dla racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi.

7. Gleby

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ochrona gleb przed degradacją i niekontrolowaną urbanizacją.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - ochrona gruntów rolnych o wysokiej klasie bonitacyjnej,
 - ograniczanie przeznaczania terenów rolnych na cele nierolnicze,
 - przeciwdziałanie nadmiernemu uszczelnianiu powierzchni terenu.

8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów,
 - rozwój odzysku i recyklingu,
 - ograniczanie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - umożliwienie lokalizacji infrastruktury gospodarki odpadami (np. PSZOK),
 - koncentracja zabudowy w obszarach wyposażonych w podstawową infrastrukturę komunalną,
 - ograniczanie rozproszonej zabudowy utrudniającej efektywną obsługę systemu odpadów.

9. Zasoby przyrodnicze

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - ochrona obszarów cennych przyrodniczo,
 - ochrona korytarzy ekologicznych,
 - przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk,
 - rozwój zielonej infrastruktury.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - ochrona obszarów Natura 2000, terenów leśnych i dolin rzecznych,
 - zachowanie zadrzewień śródpolnych i terenów podmokłych,
 - utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych,
 - ograniczanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej i krajobrazowej.

10. Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi

- Kierunki interwencji POŚ Podlaskie 2030:
 - utrzymanie i rozwój systemów zapobiegania poważnym awariom,
 - zwiększanie bezpieczeństwa ekologicznego.
- Sposób uwzględnienia w planie ogólnym:
 - odpowiednie kształtowanie relacji przestrzennych między terenami produkcyjnymi a mieszkaniowymi,
 - ograniczanie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie potencjalnych źródeł zagrożeń,
 - minimalizowanie konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.

7. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO

W Planie ogólnym miasta i gminy Dąbrowa Białostocka wyznaczono następujące kategorie stref planistycznych:

1. SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
2. SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
3. SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
4. SU – strefy usługowe,
5. SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego
6. SP – strefy gospodarcze,
7. SR – strefy produkcji rolniczej,
8. SI – strefy infrastrukturalne,
9. SN – strefy zieleni i rekreacji,
10. SC – strefy cmentarzy,
11. SG -strefy górnictwa,
12. SO – strefy otwarte,
13. SK – strefy komunikacyjne.

Ponadto w planie ogólnym Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ), które – zgodnie z reformą systemu planowania przestrzennego – stanowią podstawę możliwości lokalizacji nowej zabudowy na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy pokrycie obowiązującymi MPZP ma charakter częściowy, dlatego znacząca część procesów inwestycyjnych była dotychczas realizowana w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. W związku z wejściem w życie nowych zasad planowania przestrzennego oraz zastąpieniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego planem ogólnym, wyznaczenie OUZ ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia ciągłości procesów inwestycyjnych oraz uporządkowania rozwoju zabudowy.

Obszary uzupełnienia zabudowy zostały wyznaczone zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy. Ich delimitacja została oparta na podejściu algorytmicznym, uwzględniającym przede wszystkim analizę istniejącej struktury osadniczej gminy, rozmieszczenie zabudowy oraz stopień jej koncentracji w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami rozporządzenia, w uzasadnionych przypadkach dokonano korekt i rozszerzeń obszarów uzupełnienia zabudowy. Obejmowały one przede wszystkim tereny bezpośrednio przylegające do istniejącej zabudowy, posiadające dostęp do dróg publicznych oraz infrastruktury technicznej lub stanowiące naturalne i funkcjonalne domknięcie istniejących układów osadniczych. Przy wyznaczaniu OUZ uwzględniono również – w zakresie zgodnym z zasadami ładu przestrzennego i uwarunkowaniami środowiskowymi – część wniosków składanych w toku procedury planistycznej.

Celem wyznaczenia OUZ nie jest otwieranie nowych, rozproszonych terenów inwestycyjnych, lecz uporządkowanie i koncentracja procesów rozwoju zabudowy w ramach istniejących struktur osadniczych.

W szczególności dotyczy to zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej, lokalizowanej w sąsiedztwie już istniejącej zabudowy, przy jednoczesnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Takie podejście ogranicza zjawisko suburbanizacji rozproszonej oraz zmniejsza presję inwestycyjną na tereny otwarte i rolnicze.

Szczególne znaczenie ma w tym kontekście charakter miasta i gminy Dąbrowa Białostocka jako jednostki o przewadze funkcji rolniczych, z licznymi obszarami przyrodniczo cennymi, w tym dolinami rzecznyymi, terenami leśnymi oraz obszarami objętymi formami ochrony przyrody. W związku z tym dążono do takiego wyznaczenia OUZ, które umożliwiał rozwój osadnictwa w sposób odpowiadający rzeczywistym potrzebom lokalnym, przy jednoczesnym ograniczeniu presji inwestycyjnej na obszary szczególnie wrażliwe środowiskowo.

Jednocześnie plan ogólny zakłada możliwość lokalizacji bardziej intensywnej zabudowy wyłącznie w miejscach posiadających odpowiednie predyspozycje funkcjonalne i infrastrukturalne, przede wszystkim w obrębie miejscowości o najlepiej wykształconej strukturze osadniczej oraz dostępie do podstawowych usług publicznych. Takie podejście sprzyja zachowaniu ładu przestrzennego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka, ogranicza rozpraszanie zabudowy oraz pozwala lepiej chronić tereny rolnicze i przyrodniczo wartościowe.

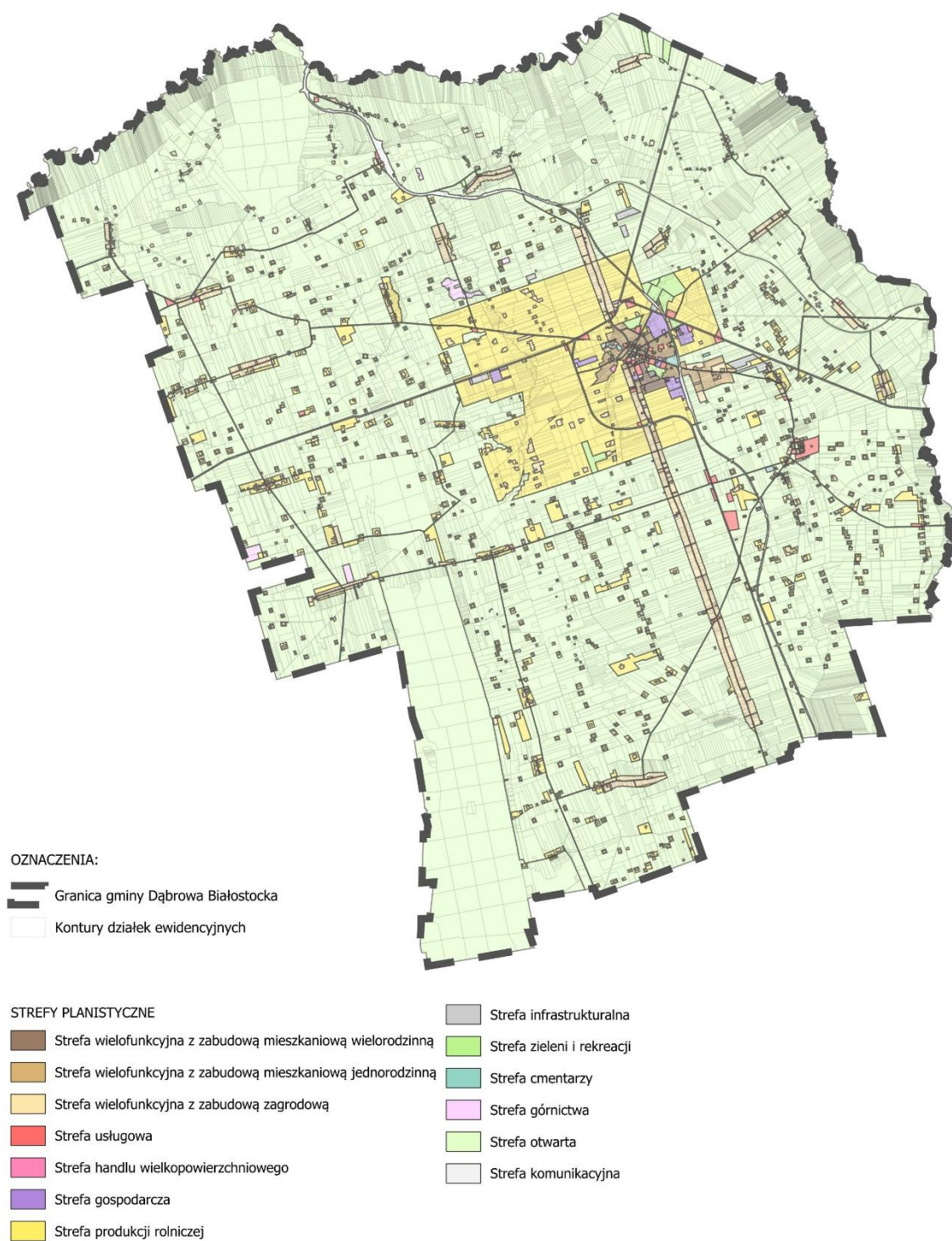
Rysunek 13. Obszar uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym miasta i gminy Dąbrowa Białostocka
Źródło: Projekt planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r., w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka określono zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz zestawiono je z chłonnością terenów przeznaczonych pod funkcje mieszkaniowe. Obliczenia wykazały, że zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową dla gminy wynosi 1 000 osób, co zostało ustalone na podstawie analizy prognozy demograficznej, danych GUS oraz obowiązujących przepisów dotyczących sposobu wyznaczania wskaźników planistycznych.

W ramach opracowania przeanalizowano zarówno tereny objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, obszary uzupełnienia zabudowy, jak i tereny wskazane w strategiach rozwoju gminy. Łączna chłonność tych obszarów została oszacowana na poziomie 2 486 osób, obejmując zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, jednorodzinną oraz zagrodową, z uwzględnieniem przyjętych parametrów zagospodarowania oraz średniej liczby osób przypadających na jedno mieszkanie.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową stanowi ok. 486 % zapotrzebowania gminy na nową zabudowę mieszkaniową. Oznacza to, że istniejące rezerwy terenów inwestycyjnych w pełni pokrywają przyszłe potrzeby mieszkaniowe w perspektywie prognozy demograficznej, a jednocześnie zapewniają znaczący bufor rozwojowy.

W związku z powyższym w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka nie wyznacza się nowych terenów pod funkcję mieszkaniową poza obszarami już wskazanymi w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, obszarach uzupełnienia zabudowy oraz terenach z istniejącą zabudową mieszkaniową. Przyjęte rozwiązania sprzyjają racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią, ograniczaniu rozproszenia zabudowy oraz zachowaniu ładu przestrzennego i zasad zrównoważonego rozwoju.

Rysunek 14. Ustalenia planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka
 Źródło: Projekt planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka

7.1. WPŁYW USTALEŃ PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU NA OBSZARY CHRONIONE (USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY)

7.1. STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ – SW

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW) obejmuje tereny istniejącej oraz planowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na obszarze miasta i gminy Dąbrowa Białostocka. Strefy te zlokalizowane są przede wszystkim w mieście Dąbrowa Białostocka, w miejscach charakteryzujących się najlepiej rozwiniętą strukturą osadniczą oraz dostępem do podstawowej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i usług publicznych.

W planie ogólnym wyznaczono łącznie 36 stref SW. Obejmują one w zdecydowanej większości tereny już zainwestowane w zabudowę wielorodzinną lub obszary stanowiące naturalne uzupełnienie istniejących struktur miejskich o charakterze bardziej intensywnym. Lokalizacja tych stref koncentruje się w obszarach posiadających korzystne predyspozycje funkcjonalne i infrastrukturalne, co umożliwia racjonalne wykorzystanie przestrzeni oraz efektywne kształtowanie ładu przestrzennego.

Wyznaczenie stref SW ma przede wszystkim charakter porządkujący i dostosowujący politykę przestrzenną gminy do istniejącego sposobu zagospodarowania oraz obserwowanych procesów rozwojowych. Jednocześnie przyjęte rozwiązania ograniczają ryzyko rozpraszania zabudowy wielorodzinnej na terenach otwartych, rolniczych i przyrodniczo wrażliwych, koncentrując funkcje mieszkaniowe o wyższej intensywności w obszarach już przekształconych.

Z punktu widzenia środowiskowego istotne znaczenie ma fakt, że rozwój zabudowy wielorodzinnej został skoncentrowany w granicach istniejącej struktury osadniczej, co pozwala ograniczać presję na tereny rolne, dolinne oraz obszary cenne przyrodniczo, w tym obszary objęte formami ochrony przyrody. Takie podejście sprzyja również racjonalnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i transportowej oraz ograniczaniu kosztów środowiskowych wynikających z rozproszonego modelu urbanizacji.

Profil podstawowy strefy SW: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy strefy SW: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Parametry zabudowy w strefie SW:

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: od 0,7 do 2,5
- maksymalny udział powierzchni zabudowy: od 35% do 60%
- maksymalna wysokość zabudowy: od 9 m do 15 m
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: od 20% do 40%

7.2. STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ – SJ

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ) obejmuje zarówno tereny istniejącej zabudowy jednorodzinnej, jak i obszary przeznaczone pod jej dalszy rozwój na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka. W szczególności są to luki w istniejącej strukturze osadniczej oraz tereny bezpośrednio przylegające do już zagospodarowanych obszarów, stanowiące ich naturalne uzupełnienie.

Wyznaczenie stref SJ odpowiada na dotychczasowe oraz prognozowane potrzeby mieszkaniowe mieszkańców gminy, a także uwzględnia lokalne procesy rozwoju osadnictwa, wynikające z koncentracji zabudowy w mieście Dąbrowa Białostocka oraz w większych jednostkach wiejskich. Jednocześnie uwzględniono zgłaszane wnioski w toku procedury planistycznej, o ile pozostawały one zgodne z zasadami ładu przestrzennego i racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

Na obszarze gminy wyznaczono łącznie 111 stref SJ, koncentrujące się przede wszystkim w obrębie miasta Dąbrowa Białostocka oraz w wioskach o najlepiej rozwiniętej strukturze osadniczej i największej dostępności infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Obejmują one zarówno tereny już częściowo lub w pełni zagospodarowane zabudową jednorodzinną, jak również obszary wynikające z ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów uzupełnienia zabudowy.

Lokalizacja stref SJ została oparta na analizie istniejącej struktury osadniczej, dostępności infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, ustaleń obowiązujących dokumentów planistycznych oraz możliwości racjonalnego uzupełniania zabudowy w ramach wyznaczonych obszarów. Jednocześnie uwzględniono uwarunkowania środowiskowe, przyrodnicze i krajobrazowe oraz zasady zrównoważonego rozwoju, przy założeniu maksymalnego wykorzystania istniejących struktur osadniczych i ograniczania presji na tereny otwarte oraz przyrodniczo cenne.

Rozwój zabudowy jednorodzinnej został ukierunkowany przede wszystkim na obszary już przekształcone lub bezpośrednio z nimi sąsiadujące, co pozwala ograniczać ryzyko rozpraszania zabudowy, fragmentacji krajobrazu oraz nadmiernej presji na systemy przyrodnicze gminy. Szczególne znaczenie miało zachowanie odpowiednich relacji przestrzennych względem terenów dolinnych, obszarów leśnych oraz innych terenów pełniących funkcje ekologiczne i retencyjne.

Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z realizacją zabudowy w strefach SJ będą miały charakter lokalny i rozproszony. Mogą one obejmować stopniowe zwiększanie powierzchni uszczelnionych, przekształcenia gleb, wzrost presji na lokalne systemy wodno-kanalizacyjne oraz ograniczanie powierzchni biologicznie czynnej. Oddziaływania te mogą być jednak ograniczane poprzez odpowiednie ustalenia przyszłych planów miejscowych oraz decyzji administracyjnych, w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, retencji wód opadowych, ochrony zieleni oraz zapewnienia minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Profil podstawowy strefy SJ: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy strefy SJ: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Parametry zabudowy w strefie SJ:

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: od 0,3 do 1,7
- maksymalny udział powierzchni zabudowy: od 25% do 60%
- maksymalna wysokość zabudowy: od 9 do 12 m
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: od 20% do 60%

7.3. STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ – SZ

Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ) obejmuje tereny istniejącej oraz przewidzianej do dalszego rozwoju zabudowy zagrodowej na obszarze gminy Dąbrowa Białostocka. W jej granicach znajdują się w szczególności funkcjonujące gospodarstwa rolne oraz liczne pojedyncze siedliska rolnicze, charakterystyczne dla rolniczego i wiejskiego charakteru gminy. Strefy te są ściśle związane z historycznie ukształtowaną strukturą osadniczą, opartą na układach ruralistycznych miejscowości wiejskich.

Na obszarze gminy wyznaczono łącznie 1119 stref SZ. Są one rozmieszczone w sposób rozproszony, przy czym ich największa koncentracja występuje przede wszystkim w obrębie miejscowości o utrwalonej funkcji rolniczej. Zabudowa zagrodowa lokalizuje się najczęściej wzdłuż dróg i ciągów komunikacyjnych, tworząc charakterystyczne dla terenów wiejskich układy liniowe, nawiązujące do historycznych form osadnictwa.

Wyznaczenie stref SZ ma na celu utrzymanie ciągłości funkcji rolniczej na obszarze gminy oraz zapewnienie możliwości dalszego funkcjonowania, modernizacji i rozwoju gospodarstw rolnych. Jednocześnie ogranicza się przekształcanie terenów rolnych w kierunku zabudowy o charakterze nierolniczym lub intensywnie mieszkaniowym, co sprzyja ochronie ładu przestrzennego oraz zachowaniu rolniczego charakteru gminy.

Strefy SZ obejmują zarówno istniejące siedliska rolnicze, jak i tereny umożliwiające uzupełnianie oraz rozwój zabudowy zagrodowej w bezpośrednim powiązaniu z istniejącą strukturą osadniczą i układem komunikacyjnym. Takie podejście pozwala na racjonalne wykorzystanie przestrzeni przy jednoczesnym ograniczaniu presji inwestycyjnej na tereny otwarte i przyrodniczo cenne.

Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z funkcjonowaniem zabudowy zagrodowej mają przeważnie charakter lokalny i wynikają przede wszystkim z prowadzenia działalności rolniczej. Mogą one obejmować emisje do powietrza, presję na gleby i wody, a także okresowe uciążliwości zapachowe i hałasowe. Oddziaływania te mogą być ograniczane poprzez właściwe kształtowanie ładu przestrzennego, stosowanie odpowiednich rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony gleb i wód oraz minimalizowanie konfliktów funkcjonalnych pomiędzy zabudową mieszkaniową a działalnością rolniczą.

Ze względu na występowanie części stref SZ w granicach obszarów Natura 2000 oraz Biebrzańskiego Parku Narodowego dokonano zróżnicowania ich profilu dodatkowego. Dla stref położonych na obszarach Natura 2000 z profilu dodatkowego usunięto teren wielkotowarowej produkcji rolnej oraz teren biogazowni, z kolei dla stref położonych w granicach parku Narodowego z profilu dodatkowego usunięto teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren biogazowni oraz tereny usług. Ograniczenie to ma na celu zmniejszenie ryzyka lokalizacji przedsięwzięć mogących powodować zwiększoną presję na siedliska przyrodnicze i gatunki stanowiące przedmiot ochrony tych obszarów, w szczególności poprzez emisję zanieczyszczeń, hałasu i odorów, wzrost transportu, intensyfikację użytkowania rolniczego oraz możliwość pogorszenia stanu wód, gleb i warunków siedliskowych. Przyjęte rozwiązanie sprzyja zachowaniu integralności i spójności sieci Natura 2000, przy jednoczesnym umożliwieniu dalszego funkcjonowania istniejącej zabudowy zagrodowej i gospodarstw rolnych.

Profil podstawowy strefy SZ: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogródków działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy strefy SZ poza obszarami Natura 2000 i parku Narodowego: teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Profil dodatkowy strefy SZ w granicach obszarów Natura 2000: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Profil dodatkowy strefy SZ w granicach Parku Narodowego: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Parametry zabudowy w strefie SZ:

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: od 0,3 do 2,0;
- maksymalny udział powierzchni zabudowy: od 25% do 59%;
- maksymalna wysokość zabudowy: od 10 m do 15 m;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: od 20% do 60%.

7.4. STREFA USŁUGOWA – SU

Strefa usługowa (SU) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka została wyznaczona w celu zapewnienia lokalnej dostępności usług oraz uporządkowania rozmieszczenia funkcji usługowych w strukturze osadniczej gminy. Obejmuje ona zarówno tereny istniejącej zabudowy usługowej, jak i obszary predysponowane do jej uzupełniania i rozwoju, w szczególności w lokalizacjach posiadających dostęp do infrastruktury technicznej oraz układu komunikacyjnego.

Na obszarze gminy wyznaczono łącznie 120 stref SU, rozmieszczone są w sposób rozproszony, z wyraźną koncentracją w mieście Dąbrowa Białostocka oraz w największych jednostkach osadniczych gminy, które pełnią funkcje lokalnych ośrodków obsługi mieszkańców. Taki układ odpowiada rzeczywistej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy miejsko-wiejskiej oraz roli, jaką pełni miasto jako główny ośrodek usługowy.

Wyznaczenie stref SU ma na celu zapewnienie koncentracji funkcji usługowych w miejscach o najlepszych predyspozycjach rozwojowych, co pozwala ograniczać rozpraszanie zabudowy usługowej na terenach rolniczych i przyrodniczo wrażliwych. Jednocześnie umożliwia to racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz poprawę dostępności usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców gminy.

Z punktu widzenia środowiskowego lokalizacja stref usługowych została dostosowana do uwarunkowań przyrodniczych gminy, w tym obecności dolin rzecznych, terenów rolniczych oraz obszarów o podwyższonej wartości przyrodniczej. Koncentracja zabudowy usługowej w obrębie istniejących struktur osadniczych pozwala ograniczać presję inwestycyjną na tereny otwarte oraz minimalizować fragmentację przestrzeni przyrodniczej.

Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z rozwojem funkcji usługowych obejmują przede wszystkim wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego, lokalne oddziaływania akustyczne, zwiększenie powierzchni uszczelnionych oraz wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną.

Oddziaływania te mają jednak charakter lokalny i mogą być ograniczane poprzez odpowiednie rozwiązania planistyczne, w tym kształtowanie układu komunikacyjnego, zapewnienie odpowiedniego udziału terenów zieleni oraz stosowanie standardów ochrony środowiska.

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Profil dodatkowy: teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Parametry zabudowy

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: do 2,0
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: do 60%
- Maksymalna wysokość zabudowy: do 18 m
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: od 5% do 60%

7.5. STREFA HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO – SH

Strefa handlu wielkopowierzchniowego (SH) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka została wyznaczona w celu uporządkowania lokalizacji obiektów handlowych o dużej powierzchni sprzedaży oraz zapewnienia ich racjonalnego powiązania z układem komunikacyjnym i strukturą funkcjonalno-przestrzenną gminy. Obejmuje ona zarówno tereny istniejących obiektów handlu wielkopowierzchniowego, jak i obszary predysponowane do ich dalszego rozwoju w lokalizacjach o odpowiedniej dostępności infrastrukturalnej.

Strefa SH zlokalizowana jest w mieście Dąbrowa Białostocka, w rejonach o najlepszej dostępności komunikacyjnej, w szczególności przy głównych ciągach drogowych. Taki układ wynika z potrzeby koncentracji tego typu funkcji w miejscach zapewniających sprawną obsługę transportową oraz minimalizujących uciążliwości dla terenów mieszkaniowych.

Wyznaczenie strefy SH ma na celu koncentrację funkcji handlowych o charakterze ponadlokalnym w wybranych lokalizacjach, co pozwala ograniczać ich rozpraszanie na tereny mieszkaniowe oraz rolnicze, a także minimalizować konflikty przestrzenne wynikające z intensywnego ruchu komunikacyjnego i zwiększonego zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną.

Z punktu widzenia środowiskowego lokalizacja strefy SH została dostosowana do uwarunkowań przestrzennych miasta i gminy, w tym istniejącej struktury osadniczej, przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych oraz obecności terenów przyrodniczo wrażliwych. Koncentracja zabudowy handlowej w obrębie wyznaczonej strefy pozwala ograniczać presję inwestycyjną na tereny otwarte, rolnicze oraz doliny rzeczne.

Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z funkcjonowaniem strefy SH obejmują przede wszystkim wzrost natężenia ruchu drogowego, zwiększenie poziomu hałasu, wzrost powierzchni uszczelnionych oraz zwiększone zapotrzebowanie na infrastrukturę techniczną i miejsca parkingowe. Oddziaływania te mają charakter lokalny i mogą być ograniczane poprzez odpowiednie kształtowanie układu komunikacyjnego, stosowanie rozwiązań proekologicznych oraz zapewnienie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Profil podstawowy: teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogródków działkowych, teren infrastruktury technicznej

Profil dodatkowy: teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Parametry zabudowy

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: do 1,5
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: do 50%
- Maksymalna wysokość zabudowy: do 20 m
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30%

7.6. STREFA GOSPODARCZA – SP

Strefa gospodarcza (SP) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje tereny przeznaczone pod działalność produkcyjną, magazynową, składową oraz usługi o charakterze gospodarczym, a także towarzyszącą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Wyznaczenie tych stref ma na celu zapewnienie warunków dla rozwoju lokalnej aktywności gospodarczej przy jednoczesnym uporządkowaniu przestrzennym funkcji produkcyjnych i usługowych.

Wyznaczono łącznie 21 stref SP, zlokalizowane są przede wszystkim w obrębie miasta Dąbrowa Białostocka oraz w jego otoczeniu, w rejonach o korzystnym dostępie do głównych ciągów komunikacyjnych, umożliwiających sprawną obsługę transportową oraz powiązania ponadlokalne. Lokalizacja ta wynika z potrzeby koncentracji funkcji gospodarczych w obszarach posiadających najlepsze predyspozycje infrastrukturalne i przestrzenne dla tego typu zagospodarowania.

Wyznaczenie stref SP opiera się zarówno na istniejącym zagospodarowaniu terenów o funkcjach produkcyjno-usługowych, jak i na predyspozycjach do ich dalszego rozwoju. Istotnym założeniem przy ich delimitacji było ograniczenie rozpraszania zabudowy o charakterze przemysłowym oraz koncentracja tego typu funkcji w miejscach już przekształconych lub dobrze skomunikowanych.

Z punktu widzenia środowiskowego lokalizacja stref gospodarczych uwzględnia konieczność minimalizowania potencjalnych konfliktów przestrzennych z terenami mieszkaniowymi oraz obszarami o wysokich walorach przyrodniczych. Szczególne znaczenie ma ograniczenie presji inwestycyjnej na tereny rolnicze, doliny rzeczne oraz obszary pełniące funkcje ekologiczne i krajobrazowe.

Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z funkcjonowaniem stref SP obejmują przede wszystkim wzrost natężenia ruchu pojazdów ciężkich, emisję hałasu, emisję zanieczyszczeń do powietrza, zwiększenie powierzchni uszczelnionych oraz wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną. Skala tych oddziaływań zależy od rodzaju prowadzonej działalności i może być ograniczana poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technologicznych, organizacyjnych oraz ustaleń planistycznych.

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Profil dodatkowy: teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Parametry zabudowy

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: od 0,5 do 1,7

- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: od 40% do 60%
- Maksymalna wysokość zabudowy: do 30 m
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: od 10% do 20%

7.7. STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ – SR

Strefa produkcji rolniczej (SR) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje 732 stref przeznaczonych do prowadzenia działalności rolniczej, w tym produkcji roślinnej i zwierzęcej, a także związanej z nią obsługi gospodarstw rolnych. Wyznaczone strefy stanowią istotny element struktury przestrzennej obszarów wiejskich gminy, odzwierciedlając jej rolniczy charakter oraz dominującą funkcję produkcyjną terenów otwartych.

Strefy SR rozmieszczone są na obszarze całej gminy, z wyraźnie mniejszą koncentracją w granicach miasta Dąbrowa Białostocka oraz w jego bezpośrednim otoczeniu, gdzie obserwuje się silniejszą presję urbanizacyjną i przekształcenia funkcjonalne gruntów. Ich układ przestrzenny pozostaje w ścisłym powiązaniu ze strefami zabudowy zagrodowej oraz pozostałymi terenami rolnymi, co odzwierciedla funkcjonalne zależności pomiędzy gospodarstwami rolnymi a użytkowaną rolniczo przestrzenią produkcyjną.

Wyznaczenie stref SR ma na celu ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed nieuzasadnionym przekształcaniem na cele nierolnicze oraz zachowanie ciągłości użytkowania gruntów rolnych. Jednocześnie strefy te umożliwiają kontynuację i modernizację działalności rolniczej przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony środowiska.

Rozmieszczenie stref produkcji rolniczej uwzględnia istniejące uwarunkowania przyrodnicze i glebowe oraz historycznie ukształtowaną strukturę osadniczą gminy. Szczególne znaczenie ma utrzymanie funkcjonalnych powiązań pomiędzy siedliskami rolniczymi a obszarami produkcji rolnej, przy jednoczesnym ograniczaniu rozpraszania zabudowy oraz presji inwestycyjnej na tereny otwarte i przyrodniczo wrażliwe.

Część stref SR znajduje się w granicach obszarów Natura 2000. Ich wyznaczenie w planie ogólnym odzwierciedla przede wszystkim istniejący sposób rolniczego użytkowania terenów i nie przesądza o realizacji konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych ani o zmianie dotychczasowego sposobu zagospodarowania. Utrzymanie funkcji rolniczej na tych obszarach, przy zachowaniu obowiązujących przepisów ochrony środowiska, zasad dobrej praktyki rolniczej oraz wymogów ochrony siedlisk i gatunków, nie powinno powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 ani naruszać ich integralności i spójności.

Ewentualne przedsięwzięcia realizowane w granicach stref SR położonych na obszarach Natura 2000, w szczególności związane z intensyfikacją produkcji, nową zabudową, infrastrukturą techniczną lub odnawialnymi źródłami energii, będą wymagały każdorazowej oceny zgodności z przepisami odrębnymi. Na dalszych etapach procesu inwestycyjnego konieczne będzie wykluczenie możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na siedliska przyrodnicze, siedliska gatunków oraz pozostałe przedmioty ochrony obszaru Natura 2000. W przypadku stwierdzenia takiego ryzyka realizacja przedsięwzięcia będzie wymagała zastosowania odpowiednich rozwiązań ograniczających albo odstąpienia od jego lokalizacji.

Potencjalne oddziaływania środowiskowe związane z funkcjonowaniem stref SR mają przeważnie charakter lokalny i wynikają z prowadzonej działalności rolniczej, w tym ze stosowania nawozów i środków ochrony roślin, emisji niezorganizowanej oraz przekształceń właściwości i struktury gleb. Oddziaływania te mogą być ograniczane poprzez stosowanie dobrych praktyk rolniczych, racjonalne gospodarowanie nawozami i środkami ochrony roślin, ochronę wód i gleb, zachowanie zadrzewień śródpolnych, miedz oraz innych elementów zielonej infrastruktury, a także utrzymanie odpowiednich relacji przestrzennych pomiędzy terenami produkcji rolnej, zabudową i obszarami o wysokich walorach przyrodniczych.

Profil podstawowy strefy SR: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogródków działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy strefy SR: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Parametry zabudowy w strefie SR:

- maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: 0,8;
- maksymalny udział powierzchni zabudowy: 40%;
- maksymalna wysokość zabudowy: do 15 m;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 60%.

7.8. STREFA INFRASTRUKTURALNA – SI

Strefy infrastrukturalne (SI) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmują łącznie 21 stref, przeznaczonych pod lokalizację oraz funkcjonowanie istniejących i planowanych elementów infrastruktury technicznej, niezbędnych dla zapewnienia prawidłowej obsługi mieszkańców oraz funkcjonowania systemów gminnych. Obejmują one w szczególności obiekty związane z zaopatrzeniem w wodę, odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, gospodarką odpadami, energetyką oraz innymi systemami technicznymi.

Strefy SI mają charakter punktowy i rozproszony, a ich rozmieszczenie wynika bezpośrednio z istniejącej lokalizacji urządzeń infrastruktury technicznej oraz uwarunkowań techniczno-funkcjonalnych. Wyznaczenie tych stref stanowi odzwierciedlenie aktualnego zagospodarowania terenu oraz zapewnia możliwość utrzymania, modernizacji i rozbudowy kluczowych systemów infrastrukturalnych.

Wyznaczenie stref infrastrukturalnych ma na celu zapewnienie ciągłości funkcjonowania podstawowych systemów technicznych gminy oraz zwiększenie bezpieczeństwa i niezawodności dostaw usług komunalnych. Jednocześnie umożliwia prowadzenie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej w sposób uporządkowany, zgodny z zasadami ładu przestrzennego oraz minimalizujący konflikty przestrzenne.

Z punktu widzenia środowiskowego lokalizacja stref SI uwzględnia konieczność ograniczania potencjalnych oddziaływań infrastruktury technicznej na tereny mieszkaniowe oraz obszary o wysokich walorach przyrodniczych. Właściwe rozmieszczenie tych stref pozwala również na ograniczenie presji inwestycyjnej na tereny otwarte i rolnicze oraz zapewnia racjonalne gospodarowanie przestrzenią.

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogródków działkowych

Profil dodatkowy: teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Parametry zabudowy

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: nie określa się
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: nie określa się
- Maksymalna wysokość zabudowy: nie określa się
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20%

7.9. STREFA ZIELENI I REKREACJI – SN

Strefa zieleni i rekreacji (SN) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje łącznie 49 stref, przeznaczonych pod funkcje związane z zielenią urządzoną i nieurządzoną, rekreacją, wypoczynkiem oraz zachowaniem i ochroną wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Obejmuje ona w szczególności parki, skwery, ogrody działkowe, tereny dolin rzecznych, zadrzewienia, obszary podmokłe oraz inne tereny biologicznie czynne pełniące funkcje ekologiczne i społeczne.

Strefy SN rozmieszczone są na obszarze całej gminy, z wyraźnym uwzględnieniem terenów o wysokich walorach przyrodniczych, w tym dolin cieków wodnych oraz obszarów stanowiących naturalne powiązania ekologiczne pomiędzy terenami leśnymi, rolniczymi i zabudową. Istotne znaczenie mają również tereny zlokalizowane w sąsiedztwie obszarów mieszkaniowych, gdzie pełnią funkcję przestrzeni rekreacyjnej i wypoczynkowej dla mieszkańców.

Wyznaczenie stref SN ma na celu ochronę i utrzymanie systemu terenów zieleni jako elementu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz zapewnienie ich dostępności dla mieszkańców. Jednocześnie strefy te pełnią funkcję buforową, ograniczając negatywne oddziaływania terenów zabudowanych oraz wspierając adaptację do zmian klimatu poprzez poprawę retencji wód, warunków mikroklimatycznych oraz przewietrzania terenów zurbanizowanych.

Z punktu widzenia środowiskowego strefy SN odgrywają kluczową rolę w zachowaniu bioróżnorodności, ochronie gleb i wód oraz utrzymaniu ciągłości lokalnych korytarzy ekologicznych. Ich obecność ogranicza presję urbanizacyjną na tereny wrażliwe przyrodniczo, w szczególności doliny rzeczne oraz obszary o wysokiej wartości krajobrazowej.

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu

Parametry zabudowy

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: nie określa się
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: nie określa się
- Maksymalna wysokość zabudowy: nie określa się

- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 20%

7.10. STREFA CMENTARZY – SC

Strefa cmentarzy (SC) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje 5 stref odpowiadających istniejącym terenom cmentarzy zlokalizowanych na obszarze gminy. Strefy te zostały wyznaczone w oparciu o aktualny stan zagospodarowania oraz istniejące funkcje sakralne i memorialne tych terenów.

Wyznaczenie stref SC ma przede wszystkim charakter porządkujący oraz utrwalający dotychczasowy sposób użytkowania terenów cmentarnych, bez wprowadzania istotnych zmian funkcjonalnych.

Z punktu widzenia środowiskowego i przestrzennego strefy SC nie generują znaczących oddziaływań środowiskowych, a ich utrzymanie sprzyja zachowaniu uporządkowanej i stabilnej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, w szczególności w odniesieniu do terenów zabudowy mieszkaniowej i układu osadniczego.

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Parametry:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: nie określa się
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: nie określa się
- Maksymalna wysokość zabudowy: nie określa się
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: 30%

7.11. STREFA GÓRNICTWA – SG

Strefa górnictwa (SG) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje 8 wyznaczonych stref, których delimitacja wynika z występowania udokumentowanych oraz perspektywicznych złóż kopalin, a także uwarunkowań geologicznych umożliwiających ich ewentualną eksploatację. Wyznaczenie stref SG ma na celu uwzględnienie wymagań wynikających z przepisów ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz ochronę zasobów surowców mineralnych przed trwałym zagospodarowaniem, które mogłoby uniemożliwić ich racjonalne wykorzystanie w przyszłości.

Z punktu widzenia środowiskowego działalność wydobywcza może wiązać się z lokalnymi i czasowymi oddziaływaniami, obejmującymi w szczególności przekształcenia powierzchni terenu, emisję hałasu i pyłu, a także możliwe zmiany stosunków wodnych w bezpośrednim sąsiedztwie eksploatacji. Skala tych oddziaływań zależy od rodzaju kopaliny oraz zakresu i technologii prowadzonej działalności, a ich ograniczanie następuje na etapie realizacji przedsięwzięć, zgodnie z przepisami odrębnymi oraz wymaganymi procedurami środowiskowymi.

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód.

Parametry:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: nie określa się
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: nie określa się
- Maksymalna wysokość zabudowy: nie określa się
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: nie określa się

7.12. STREFA OTWARTA – SO

Strefa otwarta (SO) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje 33 wyznaczone strefy, które pod względem powierzchniowym stanowią największy udział w strukturze wszystkich stref planistycznych gminy. Obejmują one przede wszystkim tereny o dominujących funkcjach rolniczych, przyrodniczych i krajobrazowych, w tym grunty rolne, łąki i pastwiska, tereny zieleni naturalnej, lasy, wody powierzchniowe, obszary podmokłe oraz inne tereny niezurbanizowane, pełniące kluczową rolę w funkcjonowaniu systemu przyrodniczego gminy.

Strefy SO rozmieszczone są na całym obszarze gminy, przy czym największe ich koncentracje występują w części centralnej i południowej, gdzie zachowały się rozległe, mało przekształcone tereny otwarte. Strefy te pełnią istotną funkcję w strukturze przestrzennej gminy, tworząc przestrzenie oddzielające poszczególne jednostki osadnicze oraz stanowiąc naturalne bufory ograniczające procesy niekontrolowanego rozpraszania zabudowy.

Znaczenie stref SO wynika również z ich wysokich walorów środowiskowych i hydrologicznych. Obejmują one m.in. doliny cieków wodnych, obniżenia terenowe oraz obszary objęte formami ochrony przyrody, w tym tereny położone w granicach obszarów Natura 2000 i Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz tereny powiązane funkcjonalnie z doliną Biebrzy. Strefy te pełnią istotną rolę w utrzymaniu ciągłości korytarzy ekologicznych, wspieraniu retencji wodnej oraz ochronie otwartego krajobrazu charakterystycznego dla gminy.

Wyznaczenie stref otwartych ma na celu zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem przestrzennym a ochroną terenów pełniących funkcje środowiskowe i produkcyjne. Ograniczenie presji inwestycyjnej na tych obszarach sprzyja ochronie gleb rolnych, zachowaniu różnorodności biologicznej oraz utrzymaniu czytelnej i zrównoważonej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. W celu zapewnienia szczególnej ochrony najcenniejszych obszarów przyrodniczych, dla terenów otwartych położonych w granicach obszarów Natura 2000 oraz Biebrzańskiego Parku Narodowego nie określa się profilu dodatkowego.

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren zieleni urządzonej, z wyjątkiem terenów położonych w granicach obszarów Natura 2000 oraz Biebrzańskiego Parku Narodowego, dla których profilu dodatkowego nie określa się.

Parametry:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: nie określa się
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: nie określa się
- Maksymalna wysokość zabudowy: nie określa się
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: nie określa się

7.13. STREFA KOMUNIKACYJNA - SK

Strefa komunikacyjna (SK) w planie ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka obejmuje 147 wyznaczonych stref związanych z podstawowymi elementami systemu transportowego miasta i gminy. Obejmują one przede wszystkim tereny kolejowe oraz główne ciągi komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym, w tym drogę krajową nr 8, drogi wojewódzkie oraz pozostałe elementy infrastruktury transportowej, które zapewniają powiązania komunikacyjne gminy z ośrodkami regionalnymi, przejściem granicznym w Kuźnicy oraz pozostałymi miejscowościami powiatu sokólskiego.

Strefy SK obejmują zarówno liniowe, jak i punktowe elementy infrastruktury transportowej, stanowiące podstawę funkcjonowania systemu komunikacyjnego gminy. Ich rozmieszczenie wynika z przebiegu istniejących szlaków transportowych oraz lokalizacji obiektów służących obsłudze ruchu drogowego i kolejowego. Szczególne znaczenie posiada przebieg drogi krajowej nr 8 oraz linii kolejowej Białystok-Kuźnica, które pełnią istotną rolę w obsłudze ruchu regionalnego, krajowego i międzynarodowego.

Wyznaczenie stref komunikacyjnych ma na celu zachowanie ciągłości funkcjonowania układu transportowego, zapewnienie możliwości jego modernizacji i rozwoju oraz ochronę korytarzy transportowych przed zagospodarowaniem mogącym ograniczać ich funkcjonowanie. Strefy te odgrywają istotną rolę w zapewnieniu dostępności komunikacyjnej mieszkańców, obsłudze działalności gospodarczej oraz wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych miasta i gminy z otoczeniem.

W ujęciu środowiskowym funkcjonowanie infrastruktury transportowej wiąże się przede wszystkim z emisją hałasu, zanieczyszczeń powietrza pochodzenia komunikacyjnego oraz lokalną fragmentacją przestrzeni przyrodniczej. Oddziaływania te mają jednak głównie charakter liniowy i koncentrują się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących ciągów komunikacyjnych. Ich skala uzależniona jest od natężenia ruchu, klasy technicznej infrastruktury oraz zastosowanych rozwiązań ograniczających wpływ transportu na środowisko.

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Profil dodatkowy: teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód.

Parametry:

- Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy: nie określa się
- Maksymalny udział powierzchni zabudowy: nie określa się
- Maksymalna wysokość zabudowy: nie określa się
- Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej: nie określa się

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE, POZYTYWNE I NEGATYWNE PLANU OGÓLNEGO

Obszar opracowania jest w znacznym stopniu zagospodarowany, przy czym dominującymi formami użytkowania terenu pozostają obszary rolnicze, leśne oraz istniejące tereny zabudowy miejskiej i wiejskiej. Realizacja ustaleń planu ogólnego może w przyszłości skutkować wystąpieniem określonych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, związanych przede wszystkim z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, usługowej, gospodarczej oraz infrastrukturalnej. Oddziaływania te będą miały charakter bezpośredni i trwały, jednak przy zachowaniu zasad określonych w projekcie planu ogólnego, uwzględnieniu zaleceń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz stosowaniu rozwiązań technicznych minimalizujących wpływ inwestycji na środowisko, wystąpienie przekroczeń standardów jakości środowiska określonych przepisami prawa należy uznać za mało prawdopodobne.

Zgodnie z wymogami art. 51 ust. 1 pkt 2 lit. e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.), przewidywane znaczące oddziaływania analizowane są w odniesieniu do następujących elementów środowiska:

- różnorodność biologiczna,
- ludzie,
- zwierzęta i rośliny,
- woda,
- powietrze,
- powierzchnia ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki i dobra materialne,
- zależności pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska oraz pomiędzy oddziaływaniami na te elementy.

Plan ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka, jako dokument określający podstawowe kierunki polityki przestrzennej oraz zasady kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, wyznacza ramy dla dalszego rozwoju osadnictwa, działalności gospodarczej, infrastruktury technicznej oraz ochrony terenów pełniących funkcje przyrodnicze i produkcyjne. Ustalenia planu mogą wpływać na środowisko przyrodnicze, krajobraz oraz warunki życia mieszkańców, zarówno poprzez umożliwienie realizacji nowych inwestycji, jak i poprzez wprowadzenie mechanizmów ochronnych ograniczających presję inwestycyjną na obszary szczególnie cenne przyrodniczo.

W niniejszym rozdziale dokonano analizy przewidywanych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego, z uwzględnieniem ich charakteru oraz skali. Analizie poddano oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane, a także krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, zarówno pozytywne, jak i potencjalnie negatywne. Ocenie poddano wpływ ustaleń planu na najważniejsze komponenty środowiska, w szczególności jakość powietrza atmosferycznego, zasoby wodne, powierzchnię ziemi, różnorodność biologiczną, krajobraz oraz dziedzictwo kulturowe.

Ustalenia planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka przewidują zróżnicowane kierunki zagospodarowania przestrzennego, obejmujące rozwój terenów mieszkaniowych wielorodzinnych, jednorodzinnych i zagrodowych, terenów usługowych, gospodarczych i produkcyjnych, a także utrzymanie rozległych terenów otwartych, rolniczych, leśnych oraz obszarów zieleni i rekreacji. Istotnym elementem polityki przestrzennej jest również ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego oraz racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Przewidywane oddziaływania środowiskowe wynikają zarówno z możliwości realizacji nowych inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych, jak również z działań o charakterze ochronnym i porządkującym, takich jak wyznaczenie stref otwartych, zachowanie terenów leśnych i zieleni naturalnej, ochrona dolin cieków wodnych, ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz koncentracja nowych funkcji w obrębie istniejących struktur osadniczych. Szczególne znaczenie ma uwzględnienie lokalnych uwarunkowań środowiskowych, w tym obecności obszarów chronionych, terenów podmokłych, kompleksów leśnych oraz korytarzy ekologicznych stanowiących istotne elementy systemu przyrodniczego północnej części województwa podlaskiego.

Ocena oddziaływań została przeprowadzona w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oraz aktualne wytyczne dotyczące strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem zasady przezorności, prewencji oraz zrównoważonego rozwoju. Przyjęte podejście umożliwia kompleksową identyfikację potencjalnych skutków realizacji planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka zarówno w aspekcie ochrony środowiska przyrodniczego, jak i zapewnienia właściwych warunków życia mieszkańców oraz zachowania wysokiej jakości przestrzeni w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej.

8.1. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY NATURA 2000 ORAZ INNE OBSZARY CHRONIONE

W ramach oceny przewidywanych znaczących oddziaływań wynikających z realizacji ustaleń planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka przeprowadzono analizę potencjalnego wpływu projektowanego dokumentu na obszary objęte ochroną prawną, w szczególności na obszary sieci Natura 2000 oraz inne formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Zagadnienie to ma istotne znaczenie z punktu widzenia prognozy oddziaływania na środowisko, ponieważ znaczna część gminy charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi związanymi z kompleksami leśnymi, dolinami rzecznyymi oraz terenami podmokłymi, pełniącymi funkcje ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym.

Na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka występują formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym przede wszystkim:

- obszary Natura 2000;
- obszary chronionego krajobrazu;
- rezerваты przyrody;
- pomniki przyrody;
- użytki ekologiczne oraz inne obszary cenne przyrodniczo.

Szczególne znaczenie mają obszary Natura 2000 obejmujące tereny leśne, torfowiskowe, dolinne oraz siedliska związane z ekosystemami wodnymi i bagiennymi. Stanowią one miejsca występowania gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną oraz istotny element regionalnego systemu powiązań ekologicznych.

Projekt planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka nie przewiduje rozwoju nowych, rozległych struktur urbanizacyjnych w granicach obszarów Natura 2000 ani innych obszarów o szczególnie wysokich walorach przyrodniczych. Rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych skoncentrowano przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych, terenów objętych obowiązującymi planami miejscowymi, obszarów uzupełnienia zabudowy oraz terenów wskazanych do rozwoju w dokumentach strategicznych gminy.

W granicach obszarów Natura 2000 występują jednak również strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową – SZ oraz strefy produkcji rolniczej – SR. Ich wyznaczenie wynika przede wszystkim z istniejącego sposobu użytkowania gruntów, obecności funkcjonujących gospodarstw rolnych oraz potrzeby zachowania ciągłości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ustalenia planu ogólnego nie przesądzają przy tym o realizacji konkretnych przedsięwzięć ani o możliwości lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko bez przeprowadzenia procedur wymaganych na podstawie przepisów odrębnych.

W celu ograniczenia potencjalnej presji na obszary Natura 2000 z profilu dodatkowego stref SZ położonych w ich granicach usunięto teren wielkotowarowej produkcji rolnej oraz teren biogazowni. Rozwiązanie to ogranicza możliwość lokalizacji funkcji mogących wiązać się ze zwiększoną emisją zanieczyszczeń i odorów, wzrostem natężenia transportu, hałasem, intensyfikacją produkcji rolniczej oraz

ryzykiem zmian warunków wodnych i siedliskowych. Jednocześnie pozostawiono możliwość dalszego funkcjonowania i racjonalnego rozwoju istniejących gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody.

Strefy SR znajdujące się w granicach obszarów Natura 2000 odzwierciedlają przede wszystkim istniejące rolnicze użytkowanie terenów. Samo ich wyznaczenie nie oznacza automatycznej intensyfikacji produkcji ani realizacji nowej zabudowy lub infrastruktury. Sposób zagospodarowania tych terenów będzie każdorazowo podlegał ograniczeniom wynikającym z przepisów dotyczących ochrony przyrody, w tym zakazowi podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami znacząco negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ich integralność oraz spójność sieci.

W odniesieniu do dopuszczonych w profilach stref SR funkcji, takich jak wielkotowarowa produkcja rolna, biogazownie, elektrownie słoneczne, elektrownie wodne czy infrastruktura techniczna, możliwość realizacji konkretnych zamierzeń będzie wymagała indywidualnego rozpoznania uwarunkowań środowiskowych. Na kolejnych etapach planowania i procesu inwestycyjnego konieczne będzie wykazanie braku znaczącego negatywnego oddziaływania na siedliska przyrodnicze, siedliska gatunków oraz gatunki stanowiące przedmioty ochrony danego obszaru Natura 2000. W przypadku braku możliwości wykluczenia takiego oddziaływania realizacja przedsięwzięcia będzie wymagała zastosowania odpowiednich rozwiązań ograniczających lub odstąpienia od jego lokalizacji.

Przyjęte rozwiązania planistyczne sprzyjają zachowaniu ciągłości przestrzeni przyrodniczej oraz ograniczają ryzyko bezpośredniego zajmowania siedlisk przyrodniczych, fragmentacji ekosystemów i utraty terenów pełniących funkcje ekologiczne. Szczególnie istotne znaczenie ma utrzymanie rozległych stref otwartych, terenów rolnych, kompleksów leśnych oraz dolin rzecznych, które stanowią podstawę funkcjonowania lokalnego systemu przyrodniczego. Na terenach rolniczych istotne będzie również zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, miedz, oczek wodnych, podmokłości oraz innych elementów krajobrazu istotnych dla zachowania różnorodności biologicznej i drożności powiązań ekologicznych.

Potencjalne oddziaływania pośrednie mogą być związane przede wszystkim z rozwojem zabudowy i działalności gospodarczej w sąsiedztwie terenów chronionych. Dotyczy to zwłaszcza możliwości zwiększenia presji rekreacyjnej, wzrostu natężenia ruchu drogowego, lokalnych zmian stosunków wodnych, zwiększenia powierzchni uszczelnionych oraz wzrostu emisji zanieczyszczeń do środowiska. Skala tych oddziaływań będzie jednak ograniczona ze względu na koncentrację nowych procesów inwestycyjnych w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz brak wyznaczania nowych, rozległych terenów mieszkaniowych poza obszarami już przewidzianymi do zagospodarowania.

Istotnym elementem ograniczającym potencjalną presję na obszary chronione jest również fakt, że przeprowadzona analiza chłonności terenów wykazała możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej dla około 2486 nowych mieszkańców, co odpowiada około 486 % przyjętego zapotrzebowania mieszkaniowego wynoszącego 1000 osób. Oznacza to, że potrzeby rozwojowe gminy mogą zostać zaspokojone w granicach terenów już przewidzianych do urbanizacji, bez konieczności przeznaczania kolejnych terenów przyrodniczo cennych na cele budowlane.

Oddziaływania krótkoterminowe mogą występować lokalnie na etapie realizacji poszczególnych inwestycji i obejmować okresowe zwiększenie hałasu, zapylenia i ruchu transportowego oraz czasowe przekształcenia powierzchni terenu. Będą one miały charakter miejscowy i przejściowy, a ich zakres będzie podlegał regulacjom wynikającym z przepisów ochrony środowiska, ochrony przyrody oraz właściwych procedur inwestycyjnych.

W perspektywie średnio- i długoterminowej realizacja ustaleń planu ogólnego, przy zachowaniu przyjętych ograniczeń oraz wymogów wynikających z przepisów odrębnych, nie powinna powodować znaczących negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000 ani pozostałe formy ochrony przyrody występujące na terenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka. Koncentracja zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych, ograniczenie rozpraszania zabudowy, ochrona terenów otwartych oraz zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych mogą przyczynić się do ograniczenia presji inwestycyjnej na najcenniejsze elementy środowiska przyrodniczego.

Podsumowując, realizacja ustaleń planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka nie powinna powodować znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ich integralność i spójność sieci ani na pozostałe formy ochrony przyrody. Wniosek ten uwzględnia ograniczenie profilu dodatkowego stref SZ położonych w granicach obszarów Natura 2000, zachowanie rolniczego sposobu użytkowania stref SR oraz obowiązek indywidualnej oceny przyszłych przedsięwzięć mogących powodować presję na środowisko. Kluczowe znaczenie ma również wykorzystanie istniejących rezerw terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz zachowanie kompleksów leśnych, dolin rzecznych, terenów podmokłych, korytarzy ekologicznych i obszarów o wysokich walorach krajobrazowych.

8.2. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ

Realizacja ustaleń planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka będzie wywierać zróżnicowany wpływ na różnorodność biologiczną, co wynika z położenia gminy na styku dwóch mezoregionów – Wzgórz Sokólskich oraz Kotliny Biebrzańskiej w obrębie Niziny Północnopodlaskiej. Taka lokalizacja determinuje występowanie mozaiki siedlisk przyrodniczych, obejmujących zarówno wyniesione, bardziej suche tereny o charakterze rolniczo-leśnym, jak i rozległe obniżenia dolinne związane z systemem Biebrzy oraz lokalnych cieków wodnych, w tym Kropiwniej, Kamiennej i Mościszanki. Na obszarze gminy oraz w jej otoczeniu występują także cenne przyrodniczo ekosystemy objęte ochroną, w tym fragmenty Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz obszary sieci Natura 2000, które stanowią kluczowe elementy regionalnego systemu przyrodniczego i korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

Szczególne znaczenie dla utrzymania bioróżnorodności mają rozległe tereny dolinne Kotliny Biebrzańskiej, obejmujące mokradła, torfowiska, łąki i bagna, a także kompleksy leśne i zróżnicowane siedliska Wzgórz Sokólskich. Obszary te pełnią funkcję ostoi wielu gatunków roślin i zwierząt, w tym gatunków związanych z ekosystemami wodno-błotnymi, leśnymi oraz rolniczymi o charakterze ekstensywnym. Istotną rolę odgrywa również sieć powiązań ekologicznych tworzona przez doliny rzeczne

i obniżenia terenowe, które umożliwiają migrację gatunków oraz zachowanie ciągłości procesów ekologicznych w skali lokalnej i regionalnej.

Bezpośrednie oddziaływania na różnorodność biologiczną mogą wystąpić przede wszystkim na etapie realizacji nowych inwestycji na terenach dotychczas niezabudowanych lub użytkowanych rolniczo. Mogą one obejmować czasowe usunięcie roślinności, przekształcenie powierzchni ziemi, płoszenie zwierząt oraz okresowe zaburzenia siedlisk w wyniku prowadzenia prac budowlanych i infrastrukturalnych. Oddziaływania te będą miały charakter lokalny, krótkoterminowy i odwracalny, ograniczający się głównie do obszarów przeznaczonych pod rozwój zabudowy w ramach istniejących struktur osadniczych.

Pośrednie oddziaływania mogą wynikać z postępującej suburbanizacji, szczególnie w części północnej gminy, gdzie obserwuje się silniejsze powiązania funkcjonalne z obszarem Białegostoku. Potencjalne zagrożenia obejmują fragmentację siedlisk, ograniczenie ciągłości terenów otwartych, wzrost presji antropogenicznej, zwiększenie ruchu komunikacyjnego oraz lokalne zmiany stosunków wodnych wynikające z uszczelniania powierzchni. Szczególnie wrażliwe na tego typu presję są doliny rzeczne oraz tereny podmokłe, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych i obszarów retencyjnych.

Jednocześnie ustalenia planu ogólnego w istotnym stopniu ograniczają ryzyko wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną. Kluczowe znaczenie ma koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz zachowanie rozległych terenów otwartych, rolniczych i dolinnych. W szczególności utrzymanie ciągłości przestrzennej obszarów doliny Biebrzy oraz lokalnych dolin cieków wodnych sprzyja zachowaniu korytarzy ekologicznych i ogranicza procesy fragmentacji środowiska.

Istotnym elementem ochrony bioróżnorodności jest także zachowanie ekstensywnie użytkowanego krajobrazu rolniczego, który w warunkach gminy stanowi ważne siedlisko dla wielu gatunków związanych z mozaiką pól, łąk, pastwisk i zadrzewień śródpolnych. Utrzymanie tego typu struktury krajobrazowej sprzyja stabilności ekosystemów oraz zachowaniu lokalnych populacji gatunków o wysokiej wrażliwości na przekształcenia środowiska.

Pozytywne oddziaływania mogą ujawnić się w perspektywie średnio- i długoterminowej, przede wszystkim dzięki utrzymaniu dużego udziału terenów biologicznie czynnych, ochronie obszarów dolinnych i mokradłowych oraz ograniczaniu presji inwestycyjnej na obszary o najwyższych walorach przyrodniczych. Zachowanie integralności systemu przyrodniczego, obejmującego lasy Wzgórz Sokólskich, dolinę Biebrzy oraz lokalne korytarze wodne, sprzyja utrzymaniu wysokiego poziomu różnorodności biologicznej w skali całej gminy.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka na różnorodność biologiczną będzie miało charakter lokalny i zróżnicowany, przy czym dzięki zachowaniu ciągłości terenów przyrodniczo cennych, koncentracji zabudowy w istniejących strukturach oraz ochronie dolin rzecznych i obszarów podmokłych nie powinno prowadzić do istotnego pogorszenia stanu bioróżnorodności ani naruszenia funkcjonowania kluczowych korytarzy ekologicznych regionu.

8.3. ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI

Plan ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka ma istotne znaczenie dla mieszkańców, wpływając na warunki życia, sposób zagospodarowania przestrzeni, dostępność usług publicznych, możliwości rozwoju gospodarczego oraz jakość środowiska zamieszkania, pracy i wypoczynku. Jako dokument strategiczny porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, która charakteryzuje się zróżnicowanym układem osadniczym obejmującym miasto Dąbrowa Białostocka pełniące funkcję lokalnego ośrodka usługowego oraz liczne miejscowości wiejskie o rolniczym charakterze.

Ustalenia planu ogólnego zakładają rozwój zabudowy mieszkaniowej w sposób uporządkowany i dostosowany do istniejącej struktury osadniczej oraz rzeczywistych potrzeb rozwojowych gminy. Wyznaczenie stref zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej oparto na analizie istniejącego zagospodarowania, obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obszarów uzupełnienia zabudowy, ustaleń Strategii Rozwoju Gminy oraz dostępności infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Rozwiązanie to sprzyja ograniczaniu chaotycznego rozpraszania zabudowy, które mogłoby prowadzić do pogorszenia jakości życia mieszkańców, wzrostu kosztów obsługi infrastrukturalnej oraz powstawania konfliktów przestrzennych.

Szczególne znaczenie społeczne posiada miasto Dąbrowa Białostocka, będące głównym ośrodkiem administracyjnym, usługowym i mieszkaniowym gminy. Plan ogólny umożliwia dalszy rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych w mieście oraz w największych miejscowościach wiejskich, przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego i racjonalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury. Koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych sprzyja poprawie dostępności usług publicznych i ogranicza konieczność rozbudowy kosztownej infrastruktury na terenach peryferyjnych.

Plan ogólny przyczynia się również do poprawy dostępności usług publicznych i komercyjnych poprzez wyznaczenie stref usługowych oraz utrzymanie funkcji usługowych w mieście Dąbrowa Białostocka i wybranych miejscowościach wiejskich. Takie rozwiązanie wspiera funkcjonowanie lokalnych centrów usługowych, poprawia dostęp mieszkańców do edukacji, ochrony zdrowia, administracji, handlu i usług społecznych oraz wzmacnia spójność funkcjonalną całej gminy.

Istotnym elementem oddziaływania planu na ludzi są kwestie zdrowia publicznego oraz jakości środowiska życia. Plan zakłada zachowanie rozległych terenów otwartych, kompleksów leśnych, dolin rzecznych, terenów zieleni i rekreacji oraz obszarów pełniących funkcje przyrodnicze i retencyjne. Tereny te wpływają korzystnie na warunki klimatyczne, jakość powietrza, retencję wód oraz walory krajobrazowe gminy, jednocześnie zapewniając mieszkańcom przestrzeń do wypoczynku i rekreacji.

Pozytywne znaczenie dla mieszkańców ma również zachowanie obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu oraz rozległych kompleksów leśnych związanych z Puszczą Knyszyńską. Tereny te wpływają na atrakcyjność krajobrazową gminy, jakość środowiska oraz możliwości rozwoju turystyki i rekreacji. Jednocześnie plan nie przewiduje nowych terenów inwestycyjnych w granicach najcenniejszych obszarów przyrodniczych, co ogranicza ryzyko występowania konfliktów środowiskowych i przestrzennych.

Ustalenia planu uwzględniają również ograniczanie potencjalnych uciążliwości środowiskowych, takich jak hałas komunikacyjny, zanieczyszczenia powietrza czy lokalne zagrożenia związane z gospodarką wodną. Szczególne znaczenie ma odpowiednie kształtowanie relacji pomiędzy terenami mieszkaniowymi a strefami gospodarczymi, produkcyjnymi i komunikacyjnymi, co pozwala ograniczać możliwość występowania konfliktów funkcjonalnych oraz negatywnych oddziaływań na warunki życia mieszkańców.

Plan ogólny wspiera również rozwój gospodarczy miasta i gminy poprzez wyznaczenie stref gospodarczych, usługowych oraz terenów związanych z aktywnością rolniczą. Rozwój funkcji gospodarczych może przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz wzmacniania lokalnej bazy ekonomicznej, co ma istotne znaczenie dla stabilności społeczno-gospodarczej oraz ograniczania procesów depopulacyjnych obserwowanych na obszarach wiejskich.

Istotnym aspektem planu jest również uwzględnienie wyników analiz demograficznych. Przeprowadzona analiza wykazała, że chłonność terenów przeznaczonych pod funkcje mieszkaniowe wynosi około 2 486 osób, co stanowi około 486% zapotrzebowania mieszkaniowego określonego na poziomie 1 000 osób. Oznacza to, że potrzeby rozwojowe mieszkańców mogą zostać zaspokojone w ramach terenów już przewidzianych do urbanizacji, bez konieczności wyznaczania nowych terenów mieszkaniowych kosztem obszarów rolniczych i przyrodniczych. Takie podejście sprzyja bardziej efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury oraz ogranicza koszty rozwoju przestrzennego gminy.

Nie bez znaczenia pozostaje również wpływ planu na zachowanie lokalnej tożsamości i dziedzictwa kulturowego. Ochrona zabytków, historycznych układów ruralistycznych, cmentarzy, obiektów sakralnych oraz krajobrazu kulturowego sprzyja zachowaniu charakteru miasta i gminy Dąbrowa Białostocka oraz wzmacnia więź mieszkańców z miejscem zamieszkania.

Podsumowując, realizacja ustaleń planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka będzie miała w przeważającej mierze pozytywny wpływ na ludzi, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców, uporządkowania zagospodarowania przestrzennego, zwiększenia dostępności usług i miejsc pracy oraz ochrony walorów środowiskowych i krajobrazowych. Przy właściwej realizacji ustaleń planu możliwe będzie osiągnięcie trwałych korzyści społecznych, zdrowotnych i gospodarczych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz odpowiadających rzeczywistym potrzebom rozwojowym miasta i gminy.

8.4. ODDZIAŁYWANIE NA ZWIERZĘTA I ROŚLINY

Ustalenia Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka mają istotne znaczenie dla zachowania warunków bytowania zwierząt oraz funkcjonowania zbiorowisk roślinnych. Wynika to ze zróżnicowania środowiska przyrodniczego gminy, wynikającego z jej położenia na styku mezoregionów Wzgórz Sokólskich oraz Kotliny Biebrzańskiej, a także z występowania mozaiki siedlisk obejmujących kompleksy leśne, tereny rolnicze, obszary podmokłe, doliny rzeczne oraz ekosystemy torfowiskowe i łąkowe. Istotne znaczenie dla bioróżnorodności mają również obszary objęte formami ochrony przyrody,

w tym fragmenty Biebrzańskiego Parku Narodowego, obszary Natura 2000 oraz obszary chronionego krajobrazu, które stanowią element regionalnego systemu ekologicznego.

Plan ogólny uwzględnia konieczność zachowania i ochrony terenów leśnych, dolin rzecznych, obszarów podmokłych, łąk, pastwisk, zadrzewień śródpolnych oraz terenów zieleni, które pełnią funkcję siedliskową dla licznych gatunków roślin i zwierząt. Szczególne znaczenie mają ekosystemy dolin Biebrzy oraz lokalnych cieków wodnych, takich jak Kropiwna oraz mniejsze cieki odwadniające obszar gminy, które stanowią istotne korytarze ekologiczne oraz miejsca bytowania, żerowania i rozrodu wielu gatunków ptaków, ssaków, płazów i bezkręgowców.

Wyznaczenie rozległych stref otwartych, terenów produkcji rolniczej oraz zachowanie ciągłości terenów leśnych sprzyja utrzymaniu istniejących siedlisk przyrodniczych oraz ograniczaniu ich fragmentacji. Istotną rolę odgrywa zachowanie powiązań ekologicznych pomiędzy kompleksami leśnymi, obszarami dolinnymi i terenami rolniczymi, które umożliwiają migrację zwierząt oraz utrzymanie przepływu genów pomiędzy populacjami.

Plan ogólny przyczynia się do ograniczania fragmentacji siedlisk poprzez koncentrację nowej zabudowy przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz utrzymanie rozległych terenów otwartych pomiędzy miejscowościami sprzyja zachowaniu ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stabilności procesów przyrodniczych.

Szczególnie istotne znaczenie ma fakt, że najcenniejsze przyrodniczo obszary gminy, w tym tereny podmokłe, torfowiskowe oraz dolinne związane z doliną Biebrzy, pozostają w znacznym stopniu wyłączone z intensywnej urbanizacji. Ogranicza to ryzyko bezpośredniego przekształcania siedlisk, utraty miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych oraz pogorszenia warunków bytowania gatunków związanych z ekosystemami leśnymi, łąkowymi i bagiennymi.

Jednocześnie realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i infrastrukturalnej może powodować lokalne i czasowe oddziaływania na faunę i florę, takie jak płoszenie zwierząt, przekształcenia roślinności, zajęcie powierzchni biologicznie czynnej oraz okresowe zaburzenia siedlisk w trakcie prowadzenia prac budowlanych. Oddziaływania te będą miały charakter lokalny i krótkotrwały, a ich ograniczenie możliwe jest poprzez zachowanie istniejących zadrzewień, uwzględnianie okresów lęgowych ptaków oraz utrzymanie terenów zieleni w obrębie zabudowy.

W perspektywie długoterminowej ustalenia planu sprzyjają utrzymaniu korzystnych warunków bytowania zwierząt poprzez ochronę rozległych terenów otwartych, zachowanie mozaikowego krajobrazu rolniczego oraz utrzymanie ciągłości ekologicznej dolin rzecznych i kompleksów leśnych. Szczególnie istotne jest zachowanie struktury krajobrazu obejmującej pola uprawne, łąki, pastwiska, niewielkie zbiorniki wodne oraz zadrzewienia śródpolne, które stanowią siedliska wielu gatunków charakterystycznych dla krajobrazu rolniczo-leśnego.

Ustalenia planu mają również istotne znaczenie dla ochrony roślinności w ekosystemach naturalnych i półnaturalnych, jak również na terenach rolniczych i zurbanizowanych. Plan wspiera zachowanie lasów, dolin rzecznych, terenów podmokłych, łąk i zbiorowisk torfowiskowych, które stanowią kluczowy element lokalnej różnorodności biologicznej oraz pełnią funkcje retencyjne i klimatyczne.

Ograniczanie presji urbanizacyjnej na obszary o wysokich walorach przyrodniczych sprzyja zachowaniu charakterystycznych dla regionu zbiorowisk leśnych, łąkowych i bagiennych oraz utrzymaniu siedlisk gatunków związanych z terenami wilgotnymi i otwartymi. Ma to szczególne znaczenie w kontekście ochrony stabilności ekosystemów oraz zachowania ciągłości procesów ekologicznych.

Plan uwzględnia również ochronę terenów o znaczeniu hydrologicznym, w tym dolin rzecznych, obniżen terenowych i obszarów podmokłych, które pełnią kluczową rolę w kształtowaniu warunków siedliskowych roślinności wodnej i bagiennej oraz w utrzymaniu naturalnej retencji i filtracji wód.

Wprowadzenie zasad dotyczących zachowania powierzchni biologicznie czynnej oraz kształtowania zieleni w obrębie terenów zabudowy sprzyja utrzymaniu ciągłości roślinności również w strefach rozwoju funkcji mieszkaniowych i usługowych.

W skali średnio- i długoterminowej realizacja ustaleń Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka będzie sprzyjać zachowaniu różnorodnych siedlisk przyrodniczych, ochronie terenów leśnych, dolinnych i otwartych oraz utrzymaniu stabilności lokalnych ekosystemów. Koncentracja zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych oraz ograniczanie presji inwestycyjnej na obszary wrażliwe środowiskowo będą sprzyjały zachowaniu walorów przyrodniczych gminy i utrzymaniu wysokiego poziomu różnorodności biologicznej.

8.5. ODDZIAŁYWANIE NA WODY

Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka w istotny sposób oddziałuje na gospodarkę wodną, kształtując zagospodarowanie przestrzenne w sposób sprzyjający ochronie zasobów wodnych oraz ograniczaniu presji antropogenicznej na ekosystemy wodne i wodno-zależne. Oddziaływanie to obejmuje przede wszystkim system hydrologiczny związany z doliną Biebrzy oraz jej dopływami, w tym rzeką Sidrą i lokalnymi ciekami wodnymi, a także liczne tereny podmokłe, torfowiska, obniżenia terenowe oraz zasoby wód podziemnych związane z Wysoczyzną Białostocką.

Szczególne znaczenie hydrologiczne i przyrodnicze posiada dolina Biebrzy wraz z rozległymi terenami bagiennymi, torfowiskowymi i łąkowymi, stanowiącymi jeden z kluczowych elementów systemu przyrodniczego gminy. Obszary te, wchodzące w skład Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz obszarów Natura 2000, pełnią istotne funkcje retencyjne, filtracyjne i klimatyczne, a ich prawidłowe funkcjonowanie uzależnione jest od zachowania naturalnych stosunków wodnych oraz wysokiego poziomu wód gruntowych.

W ustaleniach planu szczególną uwagę poświęcono ochronie istniejących zasobów wodnych, obejmujących rzeki, ciek naturalne i rowy melioracyjne, zbiorniki wodne, tereny podmokłe oraz doliny rzeczne. Elementy te tworzą podstawowy układ hydrologiczny gminy i jednocześnie stanowią siedliska dla zbiorowisk roślinności wodnej, bagiennej i łąkowej oraz licznych gatunków fauny związanych z ekosystemami wodno-błotnymi. Plan zakłada ich ochronę przede wszystkim poprzez utrzymanie rozległych stref otwartych, terenów zieleni oraz ograniczanie presji inwestycyjnej na obszary o wysokiej wrażliwości hydrologicznej.

Jednym z kluczowych założeń planu jest minimalizacja negatywnego wpływu rozwoju zabudowy na zasoby wodne. Koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz ograniczanie jej rozpraszania na terenach otwartych sprzyja utrzymaniu naturalnych warunków infiltracji

wód opadowych, ogranicza ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz zmniejsza presję na przekształcanie naturalnych stosunków wodnych. Ma to szczególne znaczenie w północnej części gminy, gdzie zachodzą intensywniejsze procesy suburbanizacyjne.

Plan ogólny zakłada utrzymanie rozległych terenów leśnych, rolniczych, łąkowych oraz zieleni nieurządzonej, które pełnią istotną funkcję w kształtowaniu bilansu wodnego gminy. Obszary te sprzyjają retencji krajobrazowej, spowalniają odpływ powierzchniowy, zwiększają zdolność infiltracyjną gleb oraz ograniczają skutki zarówno nadmiaru wód opadowych, jak i okresowych deficytów wodnych. Ma to istotne znaczenie dla stabilizacji lokalnych warunków hydrologicznych w kontekście zmian klimatu.

Szczególne znaczenie posiada ochrona terenów podmokłych, torfowisk oraz dolin rzecznych, które są szczególnie wrażliwe na zmiany poziomu wód gruntowych, intensywne melioracje oraz wzrost uszczelnienia powierzchni. Plan ogólny, poprzez utrzymanie ich w funkcjach przyrodniczych oraz ograniczanie intensywnego zagospodarowania w ich sąsiedztwie, sprzyja zachowaniu ich naturalnych funkcji retencyjnych, filtracyjnych i siedliskowych.

Na terenach o większej koncentracji zabudowy, w tym w mieście Dąbrowa Białostocka, istotne znaczenie ma ograniczanie uszczelnienia powierzchni oraz zachowanie zieleni towarzyszącej ciekom wodnym, obniżeniom terenowym i przestrzeniom publicznym. Elementy te wspomagają lokalną retencję wód opadowych, poprawiają warunki infiltracji oraz ograniczają ryzyko występowania lokalnych podtopień podczas intensywnych opadów.

Plan ogólny ogranicza możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, szczególnie na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i hydrologicznych. Utrzymanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz racjonalne rozmieszczenie funkcji zabudowy sprzyja zachowaniu naturalnych procesów samooczyszczania wód oraz stabilizacji stosunków wodnych.

Potencjalne negatywne oddziaływania mogą występować lokalnie na etapie realizacji inwestycji i będą związane głównie z czasowym uszczelnieniem powierzchni, przekształceniem terenu oraz koniecznością zagospodarowania wód opadowych i ścieków. Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały i ograniczony przestrzennie, a ich skutki mogą być minimalizowane poprzez stosowanie rozwiązań technicznych zgodnych z zasadami ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W perspektywie długoterminowej realizacja ustaleń Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka będzie miała w przeważającej mierze pozytywny wpływ na gospodarkę wodną. Ochrona dolin rzecznych, terenów podmokłych, torfowisk i kompleksów łąkowych, wraz z koncentracją zabudowy w istniejących strukturach osadniczych, sprzyja zachowaniu naturalnych procesów hydrologicznych, poprawie retencji krajobrazowej oraz utrzymaniu wysokiej jakości zasobów wodnych w skali całej gminy.

8.6. ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE

Ustalenia Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka wpływają na jakość powietrza atmosferycznego przede wszystkim poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, zasady zagospodarowania terenów, organizację systemu transportowego oraz ochronę i utrzymanie terenów

zieleni, leśnych i otwartych. W warunkach gminy, która charakteryzuje się stosunkowo niskim stopniem urbanizacji, znacznym udziałem terenów rolniczych i leśnych oraz obecnością rozległych obszarów dolinnych i mokradłowych, planowanie przestrzenne odgrywa istotną rolę w utrzymaniu wysokiej zdolności środowiska do naturalnej regeneracji powietrza.

Plan ogólny zakłada koncentrację nowej zabudowy przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych, co ogranicza rozpraszanie przestrzenne źródeł emisji i sprzyja utrzymaniu przewietrzania obszarów otwartych. Ewentualne oddziaływania na jakość powietrza związane z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej będą miały charakter lokalny i ograniczony, wynikający głównie z funkcjonowania indywidualnych źródeł ciepła oraz zwiększenia natężenia ruchu komunikacyjnego. Skala tych oddziaływań pozostaje relatywnie niewielka w porównaniu z rozległymi obszarami lasów, łąk, pól uprawnych oraz dolin rzecznych, które dominują w strukturze przyrodniczej gminy.

Istotnym elementem warunkującym korzystne właściwości aerosanitarne obszaru jest znaczny udział terenów biologicznie czynnych, obejmujących kompleksy leśne, zadrzewienia śródpolne, doliny cieków wodnych oraz tereny podmokłe i łąkowe, w tym rozległe obszary doliny Biebrzy. W warunkach gminy pełnią one funkcję naturalnych korytarzy przewietrzania, umożliwiających swobodną cyrkulację mas powietrza oraz ograniczających zjawisko kumulacji zanieczyszczeń. Jednocześnie zbiorowiska leśne, mimo relatywnie umiarkowanej lesistości w części gminy, pełnią istotną funkcję biologicznego oczyszczania powietrza poprzez wiązanie pyłów i gazowych zanieczyszczeń oraz stabilizację lokalnego mikroklimatu.

Plan ogólny uwzględnia zachowanie i ochronę terenów zieleni oraz kompleksów leśnych, które – w połączeniu z mozaikowym krajobrazem rolniczym – sprzyjają utrzymaniu korzystnych warunków klimatycznych i aerosanitarnych. Szczególne znaczenie mają tu tereny otwarte dolin rzecznych Biebrzy i jej dopływów oraz obszary podmokłe, które poprzez wysoką wilgotność i zróżnicowaną roślinność wpływają na lokalne obniżenie zapylenia i łagodzenie amplitud temperatur.

W zakresie systemu transportowego plan uwzględnia wpływ emisji komunikacyjnych związanych z przebiegiem dróg wojewódzkich, powiatowych oraz ruchem lokalnym. Koncentracja zabudowy w istniejących jednostkach osadniczych oraz ograniczanie jej rozpraszania przestrzennego sprzyjać będzie efektywnemu wykorzystaniu infrastruktury drogowej, co pośrednio ogranicza wzrost emisji związanych z transportem indywidualnym oraz wydłużaniem dojazdów.

Potencjalne negatywne oddziaływania na jakość powietrza mogą wystąpić lokalnie, głównie na etapie realizacji inwestycji budowlanych i infrastrukturalnych. Będą one związane z emisją pyłów, spalin oraz czasowym wzrostem natężenia ruchu pojazdów i maszyn budowlanych. Oddziaływania te mają jednak charakter krótkotrwały, odwracalny i ograniczony przestrzennie do bezpośredniego sąsiedztwa prowadzonych prac.

W perspektywie długoterminowej realizacja ustaleń Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka będzie sprzyjać utrzymaniu korzystnych warunków jakości powietrza. Wynika to z dominacji terenów otwartych i przyrodniczo aktywnych, obecności dużych kompleksów ekosystemów leśnych i dolinnych, stosunkowo niewielkiej presji przemysłowej oraz zachowania ciągłości przestrzeni biologicznie czynnych. Racjonalne kształtowanie zagospodarowania przestrzennego, ochrona terenów zieleni i

ograniczanie rozpraszania zabudowy wspierają utrzymanie zdolności środowiska do naturalnego samooczyszczania oraz stabilizacji lokalnego mikroklimatu.

8.7. ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI

Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka w istotny sposób kształtuje sposób użytkowania powierzchni ziemi, porządkując zasady zagospodarowania terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową, usługową, produkcyjną, infrastrukturę techniczną, a także terenów rolnych, leśnych, zieleni oraz obszarów otwartych. Ustalenia dokumentu sprzyjają racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią, ograniczaniu rozpraszania zabudowy oraz ochronie gruntów o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych przed trwałą degradacją oraz niekontrolowanymi przekształceniami.

Jednym z kluczowych zagadnień jest ochrona gleb, które na obszarze gminy w przeważającej części reprezentowane są przez grunty klas IV i V bonitacyjnej, a więc średnio dobre i słabsze pod względem przydatności rolniczej, a jednocześnie wrażliwe na procesy degradacyjne. Gleby te, użytkowane rolniczo, są narażone na pogorszenie właściwości fizycznych i chemicznych w wyniku intensywnej gospodarki rolnej, w tym nadmiernego nawożenia, niewłaściwego stosowania środków ochrony roślin oraz zbyt intensywnej eksploatacji. Plan, poprzez utrzymanie znacznego udziału terenów rolniczych i ograniczenie ich przekształceń na cele nierolnicze, sprzyja zachowaniu ich ciągłości funkcjonalnej oraz ogranicza presję urbanizacyjną prowadzącą do degradacji powierzchni ziemi.

Istotne znaczenie ma również przeciwdziałanie procesom uszczelniania powierzchni ziemi, które towarzyszą rozwojowi zabudowy i infrastruktury technicznej. Plan ogólny zakłada koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych, co ogranicza zajmowanie nowych, dotychczas niezainwestowanych terenów oraz zmniejsza ryzyko trwałego wyłączenia gleb z użytkowania biologicznego i rolniczego. Takie podejście ogranicza również przekształcenia rzeźby terenu oraz zaburzenia naturalnych procesów glebowych i hydrologicznych.

Ważnym elementem struktury przyrodniczej gminy są tereny dolin rzecznych, obniżen terenowych, obszarów podmokłych oraz kompleksów leśnych, które pełnią istotne funkcje w kształtowaniu warunków glebowych, w tym w zakresie retencji wody i stabilizacji stosunków wodnych w profilu glebowym. Utrzymanie tych terenów w stanie zbliżonym do naturalnego, przy jednoczesnym ograniczeniu presji inwestycyjnej, sprzyja ograniczaniu procesów degradacyjnych, takich jak przesuszenie, zakwaszenie czy utrata próchnicy.

Szczególne znaczenie dla ochrony gleb ma również utrzymanie pokrycia roślinnego, obejmującego zarówno tereny leśne, łąkowe i zadrzewienia śródpolne, jak i roślinność towarzyszącą dolinom rzecznych oraz obszarom mokradłowym. Roślinność ta ogranicza erozję wodną i wietrzną, stabilizuje powierzchnię gruntu oraz zmniejsza migrację zanieczyszczeń w profilu glebowym. Ma to istotne znaczenie w kontekście wrażliwości gleb gminy na procesy zakwaszenia oraz degradacji chemicznej, wynikające zarówno z czynników naturalnych, jak i presji rolniczej oraz komunikacyjnej.

Plan ogólny uwzględnia również problematyczne obszary glebowe zlokalizowane w sąsiedztwie dróg i ciągów komunikacyjnych, gdzie obserwuje się pogorszenie jakości gleb w wyniku emisji

zanieczyszczeń oraz zasolenia związanego z zimowym utrzymaniem dróg. Ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz racjonalizacja układu komunikacyjnego może pośrednio zmniejszać rozszerzanie się tego typu presji na nowe tereny.

Jednocześnie realizacja ustaleń planu może powodować lokalne, punktowe przekształcenia powierzchni ziemi związane z lokalizacją nowej zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Oddziaływania te będą miały charakter ograniczony przestrzennie i skoncentrowany głównie w obrębie terenów już przekształconych lub wskazanych do rozwoju. Mogą one prowadzić do trwałego zajęcia gleb oraz lokalnego pogorszenia ich funkcji biologicznych, jednak ich skala nie powinna istotnie wpływać na bilans środowiskowy w skali całej gminy.

W dłuższej perspektywie ustalenia planu sprzyjają utrzymaniu stabilności środowiska glebowego poprzez ochronę terenów rolniczych, leśnych i przyrodniczo cennych, ograniczanie presji inwestycyjnej na obszary wrażliwe oraz wspieranie zachowania powierzchni biologicznie czynnej. W konsekwencji pozwala to ograniczać tempo degradacji gleb oraz wspierać ich zdolności regeneracyjne, mimo istniejącej presji wynikającej z intensywnego użytkowania rolniczego i lokalnego rozwoju zabudowy.

8.8. ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ

Ustalenia Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka w istotny sposób oddziałują na kształtowanie i ochronę krajobrazu, poprzez określenie zasad zagospodarowania przestrzeni, rozmieszczenia zabudowy oraz ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych i wizualno-estetycznych. Krajobraz gminy cechuje się znacznym zróżnicowaniem, obejmując mozaikę terenów rolniczych, kompleksy leśne, doliny rzeczne, obszary podmokłe oraz historycznie ukształtowane układy osadnicze. Szczególne znaczenie krajobrazowe posiadają obszary związane z doliną Biebrzy oraz rozległymi terenami leśnymi i mokradłowymi północnej i północno-zachodniej części gminy, które stanowią charakterystyczny element krajobrazu północnego Podlasia.

Plan ogólny uwzględnia konieczność zachowania istniejącego zróżnicowania krajobrazowego oraz harmonijnego wpisania procesów rozwojowych w lokalne uwarunkowania środowiskowe. Dąży się do ochrony i świadomego kształtowania krajobrazu rolniczego, leśnego i osadniczego, przy poszanowaniu tradycyjnych układów ruralistycznych, historycznego rozplanowania miejscowości oraz naturalnych uwarunkowań wynikających z rzeźby terenu, sieci hydrograficznej i sposobu użytkowania gruntów. Istotne znaczenie ma zachowanie czytelnej struktury przestrzennej wsi oraz powiązań funkcjonalno-krajobrazowych pomiędzy terenami otwartymi i zabudowanymi.

Wyznaczenie rozległych terenów otwartych, rolniczych, leśnych oraz terenów zieleni i rekreacji sprzyja utrzymaniu ciągłości przestrzeni krajobrazowej, ogranicza procesy jej fragmentacji oraz przeciwdziała niekontrolowanemu rozpraszaniu zabudowy. Takie rozwiązania pozwalają jednocześnie zachować charakterystyczne panoramy widokowe, osie ekspozycyjne oraz naturalne dominanty krajobrazowe, szczególnie w dolinach rzecznych i na obszarach o zróżnicowanej rzeźbie terenu.

Szczególną rolę w kształtowaniu krajobrazu odgrywają doliny rzeczne, tereny podmokłe oraz kompleksy leśne, które pełnią równocześnie funkcje przyrodnicze, retencyjne i estetyczne. Utrzymanie ich w możliwie naturalnym stanie sprzyja zachowaniu wysokiej jakości krajobrazu oraz ogranicza jego przekształcenia wynikające z presji inwestycyjnej. Istotne znaczenie mają również obszary objęte formami ochrony przyrody, w tym Natura 2000 oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Biebrzy”, które obejmują przestrzenie o wysokim stopniu naturalności i szczególnych wartościach wizualno-przyrodniczych.

Plan ogólny zakłada koncentrację nowej zabudowy przede wszystkim w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz na terenach już częściowo przekształconych, wyposażonych w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Takie podejście ogranicza presję urbanizacyjną na tereny otwarte oraz zmniejsza ryzyko degradacji krajobrazu poprzez jego rozpraszanie i chaotyczną urbanizację. Nowa zabudowa powinna pozostawać w harmonii z istniejącym otoczeniem, uwzględniając skalę, charakter oraz tradycyjne cechy zabudowy regionu północnego Podlasia.

Istotnym elementem ochrony krajobrazu jest również zachowanie terenów rolniczych jako jego podstawowego komponentu. Utrzymanie mozaikowego układu pól uprawnych, łąk, pastwisk, zadrzewień śródpolnych oraz niewielkich kompleksów leśnych pozwala zachować charakterystyczny, ekstensywny krajobraz rolniczy, ograniczając jego homogenizację oraz utratę lokalnej tożsamości przestrzennej.

Realizacja ustaleń Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka może wiązać się z lokalnymi przekształceniami krajobrazu wynikającymi z rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej, gospodarczej oraz infrastruktury technicznej. Oddziaływania te będą jednak ograniczone przestrzennie i skoncentrowane w obrębie obszarów przeznaczonych do rozwoju, dzięki czemu nie powinny prowadzić do istotnego pogorszenia walorów krajobrazowych w skali całej gminy.

Podsumowując, Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka pełni istotną funkcję w ochronie i kształtowaniu krajobrazu. Poprzez zachowanie rozległych terenów otwartych, ochronę dolin rzecznych, terenów leśnych i podmokłych, ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz respektowanie lokalnych uwarunkowań przestrzennych, umożliwia utrzymanie wysokiej jakości krajobrazu oraz jego charakterystycznych cech przyrodniczych i kulturowych dla obecnych i przyszłych pokoleń.

8.9. ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT

Ustalenia Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka mają istotne znaczenie dla kształtowania warunków klimatycznych w skali lokalnej, przede wszystkim poprzez sposób zagospodarowania przestrzeni, ochronę terenów otwartych i zielonych oraz zachowanie naturalnych elementów środowiska, takich jak doliny rzeczne, tereny podmokłe, kompleksy leśne, zadrzewienia śródpolne oraz rozległe obszary rolnicze. Oddziaływanie to wpisuje się zarówno w potrzebę adaptacji gminy do postępujących zmian klimatu, jak i w działania ograniczające ich skutki, w szczególności poprzez przeciwdziałanie nadmiernemu uszczelnianiu powierzchni, fragmentacji struktur przyrodniczych oraz wzrostowi emisji związanych z rozwojem zabudowy i transportu.

Ze względu na rolniczy charakter gminy oraz rozproszony układ osadniczy, szczególnego znaczenia nabiera przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom mikroklimatycznym, które mogą występować lokalnie w wyniku intensyfikacji zabudowy, zwłaszcza w obrębie miasta Dąbrowa Białostocka oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Rozwój terenów mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych może prowadzić do lokalnego wzrostu temperatury, osłabienia przewietrzania oraz ograniczenia naturalnej retencji powierzchniowej. Ustalenia planu przeciwdziałają tym zjawiskom poprzez koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych oraz utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach inwestycyjnych.

Istotnym elementem wpływu planu na warunki klimatyczne jest ochrona oraz wzmacnianie systemu zieleni i krajobrazu otwartego, który pełni kluczową rolę w regulacji lokalnego mikroklimatu. Szczególne znaczenie mają doliny rzeczne, tereny podmokłe oraz kompleksy leśne i łąkowe, które sprzyjają łagodzeniu ekstremów termicznych, podnoszeniu wilgotności powietrza oraz poprawie warunków przewietrzania. Równie ważne są zadrzewienia śródpolne oraz mozaikowy układ terenów rolniczych, które stabilizują lokalne warunki topoklimatyczne i ograniczają skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Plan ogólny uwzględnia również znaczenie zielono-niebieskiej infrastruktury jako jednego z kluczowych narzędzi adaptacji do zmian klimatu. Ochrona dolin rzecznych, obniżeń terenowych, terenów podmokłych oraz lokalnych cieków wodnych sprzyja zwiększeniu retencji krajobrazowej, ograniczeniu gwałtownego spływu wód opadowych oraz zmniejszeniu ryzyka podtopień. Jednocześnie utrzymanie tych obszarów w stanie możliwie naturalnym pozwala na magazynowanie wilgoci w okresach suszy, co ma istotne znaczenie dla rolnictwa oraz stabilności lokalnych ekosystemów.

Ważnym aspektem jest także ograniczanie stopnia uszczelnienia powierzchni poprzez racjonalne kształtowanie rozwoju zabudowy oraz utrzymanie odpowiedniego udziału terenów biologicznie czynnych. Rozwiązania te sprzyjają infiltracji wód opadowych, poprawiają warunki wilgotnościowe oraz ograniczają skutki zarówno suszy, jak i intensywnych opadów, których częstotliwość może wzrastać w warunkach zmieniającego się klimatu.

Istotną rolę w kształtowaniu warunków klimatycznych odgrywa również ograniczanie emisji związanych z transportem, wynikających z powiązań funkcjonalnych gminy z otoczeniem regionalnym. Koncentracja zabudowy w obszarach dobrze obsługiwanych komunikacyjnie sprzyja ograniczeniu potrzeb transportowych oraz bardziej efektywnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury, co pośrednio wpływa na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Podsumowując, Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka wprowadza rozwiązania sprzyjające zarówno adaptacji do zmian klimatu, jak i ograniczaniu ich negatywnych skutków. Poprzez ochronę terenów leśnych, dolinnych i rolniczych, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, zwiększanie retencji wód, utrzymanie terenów biologicznie czynnych oraz racjonalne kształtowanie struktury przestrzennej, plan wzmacnia odporność gminy na ekstremalne zjawiska pogodowe, jednocześnie wspierając utrzymanie stabilnych warunków środowiskowych i wysokiej jakości życia mieszkańców w długiej perspektywie.

8.10. ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE

Ustalenia Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka w istotny sposób wpływają na kształtowanie zasad ochrony oraz racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi, obejmującymi w szczególności gleby, wody powierzchniowe i podziemne, zasoby leśne oraz zasoby geologiczne, w tym udokumentowane złoża kopalin. Plan, jako dokument o charakterze strategicznym, nie przesądza o realizacji konkretnych inwestycji, lecz wyznacza ramy przestrzenne umożliwiające rozwój gminy przy jednoczesnym ograniczaniu presji na środowisko oraz zachowaniu najcenniejszych zasobów przyrodniczych.

W zakresie ochrony gleb ustalenia planu sprzyjają ich zachowaniu poprzez utrzymanie znacznego udziału terenów rolniczych oraz stref otwartych, które dominują w strukturze przestrzennej gminy Dąbrowa Białostocka. Ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych, w szczególności w rejonie miasta Dąbrowa Białostocka oraz głównych ciągów komunikacyjnych, pozwala na minimalizację trwałego wyłączania gruntów z produkcji rolniczej. Ma to szczególne znaczenie w warunkach presji urbanizacyjnej oraz przekształceń funkcjonalno-przestrzennych obserwowanych w otoczeniu układów osadniczych.

Plan ogólny uwzględnia konieczność ochrony gleb o wyższych klasach bonitacyjnych, które stanowią istotny element potencjału rolniczego gminy. Zachowanie ciągłości użytkowania rolniczego sprzyja utrzymaniu właściwości produkcyjnych gleb, ogranicza procesy ich degradacji, w tym erozji i zakwaszenia, a także wspiera stabilność mozaikowego krajobrazu rolniczego, charakterystycznego dla tego obszaru.

W zakresie zasobów wodnych plan w sposób pośredni wspiera ich ochronę poprzez zachowanie dolin rzecznych, terenów podmokłych, obniżeń terenowych oraz rozległych obszarów otwartych, które pełnią istotną funkcję retencyjną i przewietrzającą w strukturze środowiska gminy. Szczególne znaczenie mają obszary związane z doliną Biebrzy oraz mniejszymi ciekami wodnymi, które kształtują lokalne stosunki wodne i mikroklimat. Utrzymanie tych terenów w stanie niezabudowanym sprzyja naturalnej retencji wód oraz stabilizacji obiegu hydrologicznego.

Plan ogólny wspiera również ochronę wód podziemnych poprzez ograniczanie nadmiernego uszczelniania powierzchni oraz utrzymanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej w nowych inwestycjach. Takie rozwiązania sprzyjają infiltracji wód opadowych, ograniczają spływ

powierzchniowy oraz zmniejszają ryzyko lokalnych zaburzeń stosunków wodnych, co ma znaczenie w kontekście okresowych niedoborów wody w rolnictwie.

Istotnym elementem zasobów naturalnych gminy są także zasoby leśne, które występują w formie kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych, pełniących funkcje ochronne, klimatyczne oraz krajobrazowe. Plan ogólny zakłada ich zachowanie i ochronę przed fragmentacją, co sprzyja utrzymaniu ich funkcji w zakresie retencji wody, ochrony gleb przed erozją oraz stabilizacji lokalnych warunków mikroklimatycznych.

W odniesieniu do zasobów geologicznych plan uwzględnia występowanie udokumentowanych złóż kopalin poprzez wyznaczenie odpowiednich stref funkcjonalnych, umożliwiających ich racjonalne zagospodarowanie. Jednocześnie ogranicza się możliwość konfliktów przestrzennych pomiędzy potencjalną eksploatacją surowców a terenami zabudowy mieszkaniowej oraz obszarami cennymi przyrodniczo, co sprzyja uporządkowanemu gospodarowaniu zasobami nieodnawialnymi.

Potencjalna eksploatacja złóż może powodować lokalne i czasowe oddziaływania na środowisko, w tym przekształcenia powierzchni ziemi, zmiany krajobrazu oraz zwiększenie uciążliwości akustycznych. Dzięki przyjętemu strefowaniu funkcjonalnemu możliwe jest jednak ograniczenie zasięgu tych oddziaływań oraz ich koncentracja w wyznaczonych obszarach, co minimalizuje wpływ na tereny sąsiednie.

Podsumowując, Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka tworzy spójne ramy dla ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych. Poprzez ochronę terenów rolniczych, leśnych i dolinnych, koncentrację zabudowy w istniejących strukturach osadniczych, zachowanie terenów biologicznie czynnych oraz ograniczanie presji urbanizacyjnej, dokument ten sprzyja zrównoważonemu gospodarowaniu przestrzenią i utrzymaniu równowagi pomiędzy rozwojem gminy a ochroną środowiska w długiej perspektywie czasowej.

8.11. ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI

Ustalenia Planu Ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka, jako dokumentu strategicznego określającego kierunki zagospodarowania przestrzennego, nie wprowadzają bezpośrednich form ochrony zabytków w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jednak w sposób pośredni kształtują warunki zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez ustalanie zasad rozwoju przestrzennego oraz ograniczanie presji inwestycyjnej na obszary o szczególnych wartościach historycznych, krajobrazowych i archeologicznych. Ustalenia planu stanowią zatem ramę dla racjonalnego kształtowania przestrzeni, uwzględniającą istniejące uwarunkowania kulturowe gminy.

Na terenie gminy Dąbrowa Białostocka występuje zróżnicowane i wielowarstwowe dziedzictwo kulturowe, obejmujące zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne oraz historyczne układy przestrzenne miejscowości. Do najważniejszych elementów tego dziedzictwa należą m.in. historyczny układ urbanistyczny Dąbrowy Białostockiej, zespoły sakralne w Różanymstoku, Kamiennej Starej, Jacznie i Nowej Kamiennej, a także obiekty takie jak wiatrak „holender” w Dąbrowie Białostockiej, zabytkowe

założenia klasztorne, kościoły, kaplice, dworzec kolejowy w Nowej Kamiennej oraz liczne obiekty architektury mieszkalnej i gospodarczej. Istotnym komponentem dziedzictwa są również stanowiska archeologiczne, których na terenie gminy zewidencjonowano kilkaset, ze szczególną koncentracją w północnej i wschodniej części gminy, co świadczy o długiej ciągłości osadniczej tego obszaru.

Plan ogólny uwzględnia występowanie obiektów i obszarów zabytkowych poprzez takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, które ogranicza lokalizację funkcji mogących powodować konflikty przestrzenne w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Szczególne znaczenie ma ochrona historycznych układów przestrzennych miejscowości, w tym układu urbanistycznego Dąbrowy Białostockiej oraz tradycyjnych układów ruralistycznych wsi, które zachowały charakterystyczny, historycznie ukształtowany sposób zabudowy.

Istotnym elementem ochrony dziedzictwa kulturowego jest także utrzymanie czytelności krajobrazu kulturowego gminy, w którym ważną rolę odgrywa mozaikowy układ terenów rolniczych, zabudowy wiejskiej, zadrzewień oraz elementów przyrodniczych, takich jak doliny rzeczne i tereny podmokłe. Ograniczenie rozpraszania zabudowy oraz koncentracja nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych sprzyja zachowaniu historycznego charakteru krajobrazu oraz ochronie ekspozycji obiektów zabytkowych.

W planie ogólnym uwzględnia się również obowiązujące strefy i formy ochrony konserwatorskiej, w tym strefy ochrony układów urbanistycznych i krajobrazowych oraz obszary o wysokiej wartości kulturowej. Ochrona ta obejmuje zarówno zachowanie historycznych relacji przestrzennych, jak i ograniczanie przekształceń mogących prowadzić do degradacji wartości zabytkowych i krajobrazowych.

Oddziaływania związane z realizacją ustaleń planu mogą mieć charakter lokalny i krótkoterminowy, przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji w sąsiedztwie obiektów zabytkowych lub na obszarach stanowisk archeologicznych. W takich przypadkach kluczowe znaczenie ma stosowanie odpowiednich procedur wynikających z przepisów odrębnych, w tym prowadzenie nadzoru archeologicznego oraz uzgadnianie zamierzeń inwestycyjnych z właściwymi organami ochrony zabytków.

W perspektywie długoterminowej realizacja ustaleń Planu Ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka nie powinna prowadzić do utraty ani degradacji wartości dziedzictwa kulturowego. Przeciwnie, uporządkowanie struktury przestrzennej, ochrona terenów otwartych oraz ograniczenie presji urbanizacyjnej sprzyjają zachowaniu czytelności historycznych układów osadniczych oraz poprawie warunków ekspozycji najcenniejszych obiektów zabytkowych.

Podsumowując, Plan Ogólny gminy Dąbrowa Białostocka poprzez pośrednie oddziaływanie planistyczne, polegające na kształtowaniu ładu przestrzennego, ochronie krajobrazu kulturowego oraz respektowaniu istniejących uwarunkowań historycznych, tworzy warunki sprzyjające zachowaniu i racjonalnemu wykorzystaniu zasobów dziedzictwa kulturowego gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

8.12. ODDZIAŁYWANIE NA DOBRA MATERIALNE

Plan Ogólny gminy Dąbrowa Białostocka wywiera istotny, w przeważającej mierze pozytywny wpływ na dobra materialne, obejmujące nieruchomości prywatne i publiczne, infrastrukturę techniczną, zasoby gospodarcze oraz majątek komunalny. Poprzez racjonalne kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy plan sprzyja ochronie istniejących zasobów materialnych, stabilizacji wartości nieruchomości oraz tworzeniu warunków dla zrównoważonego rozwoju lokalnego.

Wyznaczenie stref funkcjonalnych oraz określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego umożliwia uporządkowany rozwój zabudowy, dostosowany do uwarunkowań przyrodniczych, infrastrukturalnych i przestrzennych gminy. Szczególne znaczenie ma koncentracja procesów inwestycyjnych w obrębie miasta Dąbrowa Białostocka oraz istniejących jednostek osadniczych, co wynika m.in. z powiązań funkcjonalnych z otoczeniem regionalnym oraz rosnącej presji suburbanizacyjnej, zwłaszcza w kontekście oddziaływania Białegostoku.

Ograniczenie rozpraszania zabudowy oraz kierowanie nowych inwestycji do terenów już częściowo zagospodarowanych pozwala na efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej, w tym sieci wodociągowych, energetycznych i drogowych. Działania te przyczyniają się do zmniejszenia kosztów rozbudowy infrastruktury publicznej oraz ochrony mienia komunalnego, a także zwiększają efektywność ekonomiczną gospodarowania przestrzenią.

Plan ogólny sprzyja również ochronie gruntów rolnych, które stanowią istotny element dóbr materialnych gminy i podstawę funkcjonowania lokalnej gospodarki rolnej. Zachowanie rozległych terenów rolniczych, szczególnie w mozaikowym krajobrazie łączącym Wzgórza Sokólskie i Kotlinę Biebrzańską, pozwala na utrzymanie wartości produkcyjnej gleb, stabilność gospodarstw rolnych oraz ciągłość produkcji rolnej. Ograniczenie przekształceń terenów rolnych ogranicza również presję urbanizacyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych.

Istotnym elementem oddziaływania planu na dobra materialne jest także ochrona oraz racjonalne wykorzystanie infrastruktury transportowej i technicznej. Uwzględnienie głównych ciągów komunikacyjnych, w tym powiązań drogowych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz linii kolejowej przebiegającej przez obszar gminy (m.in. w rejonie Nowej Kamiennej), pozwala na utrzymanie ciągłości systemu obsługi mieszkańców i gospodarki oraz ogranicza ryzyko konfliktów przestrzennych.

Plan wspiera również rozwój lokalnych funkcji gospodarczych i usługowych, w szczególności w obszarze miasta Dąbrowa Białostocka, które pełni funkcję ośrodka administracyjno-usługowego dla całej gminy. Porządkowanie struktury przestrzennej oraz zapewnienie rezerw terenowych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej sprzyja wzrostowi atrakcyjności inwestycyjnej oraz tworzeniu warunków dla rozwoju lokalnego rynku pracy.

Istotne znaczenie posiada również ochrona dóbr materialnych związanych z dziedzictwem kulturowym, w tym zabytków, historycznego układu urbanistycznego miasta oraz licznych obiektów sakralnych, dworcowych i architektury tradycyjnej w miejscowościach takich jak Różanystok, Kamienna Stara czy Jaczno. Ograniczenie intensywnej zabudowy w ich otoczeniu oraz zachowanie czytelności krajobrazu kulturowego sprzyja ochronie tych zasobów przed degradacją, jednocześnie zwiększając atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy.

W kontekście zagrożeń naturalnych plan ogólny przyczynia się do ochrony dóbr materialnych poprzez zachowanie terenów otwartych, dolin rzecznych (w tym doliny Biebrzy i jej dopływów), obszarów podmokłych oraz terenów o funkcji retencyjnej. Ograniczenie zabudowy na obszarach szczególnie narażonych na stagnację wód oraz utrzymanie naturalnych zdolności retencyjnych zmniejsza ryzyko strat materialnych wynikających z lokalnych podtopień, suszy czy ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Istotne znaczenie ma również zachowanie spójności przestrzennej obszarów przyrodniczo cennych, w tym terenów związanych z Biebrzańskim Parkiem Narodowym oraz obszarami Natura 2000, które stanowią jednocześnie ważny zasób środowiskowy i ekonomiczny gminy, wpływający na rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

Podsumowując, realizacja ustaleń Planu Ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka sprzyja ochronie, racjonalnemu wykorzystaniu oraz stopniowemu wzrostowi wartości dóbr materialnych. Poprzez uporządkowane gospodarowanie przestrzenią, ochronę infrastruktury, gruntów rolnych, zasobów przyrodniczych i kulturowych plan tworzy stabilne podstawy dla długofalowego rozwoju gminy w sposób bezpieczny, efektywny ekonomicznie i zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

8.13. ZALEŻNOŚCI MIĘDZY ELEMENTAMI ŚRODOWISKA I MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAM NA TE ELEMENTY

Środowisko przyrodnicze i kulturowe gminy i miasta Dąbrowa Białostocka stanowi spójny system wzajemnie powiązanych elementów, w którym zmiany zachodzące w jednym komponencie wywołują skutki w pozostałych. Oddziaływania wynikające z ustaleń planu ogólnego na poszczególne elementy środowiska nie mają charakteru izolowanego, lecz pozostają ze sobą w ścisłych i wielokierunkowych relacjach, które wymagają ujęcia kompleksowego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych oraz społeczno-gospodarczych gminy.

Jednym z kluczowych obszarów współzależności jest relacja pomiędzy powierzchnią ziemi, wodami oraz różnorodnością biologiczną. Przekształcenia powierzchni terenu, związane przede wszystkim z rozwojem zabudowy, infrastruktury oraz uszczelnianiem gruntów, wpływają bezpośrednio na bilans wodny, zdolność retencji wód opadowych oraz funkcjonowanie lokalnych cieków, dolin rzecznych i terenów podmokłych. W warunkach gminy Dąbrowa Białostocka szczególne znaczenie posiadają obszary związane z dolinami cieków oraz terenami podmokłymi, a także przestrzenie otwarte o charakterze rolniczym, które pełnią istotną funkcję hydrologiczną i przyrodniczą. Zmiany w zagospodarowaniu tych terenów mogłyby prowadzić do zwiększenia spływu powierzchniowego, lokalnych podtopień oraz pogorszenia warunków siedliskowych roślin i zwierząt.

Ochrona terenów biologicznie czynnych, dolin cieków, obszarów podmokłych oraz rozległych terenów rolnych pełni jednocześnie funkcję hydrologiczną, glebochronną oraz przyrodniczą. Ma to szczególne znaczenie w kontekście obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, związanych z doliną Biebrzy oraz otuliną Biebrzańskiego Parku Narodowego, które stanowią jeden z najcenniejszych elementów systemu ekologicznego regionu. Zachowanie ciągłości tych terenów sprzyja utrzymaniu

stabilnych stosunków wodnych, ochronie bioróżnorodności oraz ograniczaniu procesów degradacji środowiska.

Istotne zależności występują również pomiędzy jakością powietrza, strukturą zagospodarowania przestrzennego oraz stanem terenów zielonych i rolnych. Zachowanie rozległych obszarów otwartych, pól uprawnych oraz terenów zieleni nieurządzonej sprzyja naturalnej wymianie powietrza, ogranicza kumulację zanieczyszczeń oraz stabilizuje lokalny mikroklimat. Szczególne znaczenie posiada utrzymanie krajobrazu rolniczego, dominującego w strukturze przestrzennej gminy, a także ochrona enklaw leśnych i zadrzewień śródpolnych.

Jednocześnie procesy rozwoju zabudowy, związane z koncentracją funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych w Dąbrowie Białostockiej oraz w wybranych miejscowościach gminy, mogą powodować wzrost presji antropogenicznej, w tym emisji komunikacyjnych, ograniczenia powierzchni biologicznie czynnej oraz fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. W tym kontekście istotne znaczenie ma zachowanie korytarzy ekologicznych, terenów otwartych oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy poza istniejącymi strukturami osadniczymi.

Oddziaływania na klimat lokalny pozostają w ścisłym związku z gospodarką wodną, roślinnością oraz strukturą użytkowania terenu. Ograniczenie powierzchni przepuszczalnych oraz zmniejszanie udziału zieleni może prowadzić do wzrostu amplitud temperatur, ograniczenia retencji wód oraz pogorszenia warunków siedliskowych. Z kolei utrzymanie terenów rolnych, łąkowych, podmokłych oraz zadrzewień sprzyja stabilizacji mikroklimatu oraz ograniczaniu negatywnych zjawisk klimatycznych w skali lokalnej.

Szczególnie istotne są współzależności pomiędzy ochroną przyrody a krajobrazem kulturowym. Krajobraz gminy Dąbrowa Białostocka, ukształtowany przez wielowiekowe procesy osadnicze, obejmuje historyczne układy wsi, relikty dawnej zabudowy, stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe, które współtworzą tożsamość przestrzenną regionu. Zachowanie otwartych przestrzeni rolnych oraz ograniczenie intensywnej zabudowy sprzyja jednocześnie ochronie krajobrazu kulturowego i utrzymaniu czytelności historycznych struktur osadniczych.

Zależności występują także pomiędzy ochroną krajobrazu, dobrami materialnymi oraz jakością życia mieszkańców. Utrzymanie terenów otwartych, dolin cieków, obszarów zieleni i lasów wpływa pozytywnie na atrakcyjność osadniczą i turystyczną gminy, stabilizację wartości nieruchomości oraz warunki życia mieszkańców. Jednocześnie niekontrolowana i rozproszona urbanizacja mogłaby prowadzić do degradacji krajobrazu, utraty walorów przyrodniczych i kulturowych oraz pogorszenia jakości środowiska zamieszkania.

Szczególne znaczenie mają również oddziaływania skumulowane. Pozornie niewielkie zmiany w użytkowaniu terenu, stopniowy rozwój zabudowy, ograniczanie powierzchni biologicznie czynnej czy lokalne pogorszenie jakości wód mogą w dłuższej perspektywie prowadzić do istotnych, trudnych do odwrócenia zmian w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, krajobrazu oraz systemów ekologicznych. W warunkach gminy Dąbrowa Białostocka istotne jest przeciwdziałanie nadmiernej fragmentacji przestrzeni oraz utrzymanie spójności obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo.

Dlatego plan ogólny, poprzez zrównoważone gospodarowanie przestrzenią, dąży do minimalizacji negatywnych efektów skumulowanych oraz wzmacniania korzystnych powiązań pomiędzy komponentami środowiska, takich jak poprawa retencji wodnej dzięki zachowaniu terenów otwartych, ochrona

bioróżnorodności poprzez utrzymanie ciągłości przestrzeni przyrodniczych oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez ochronę krajobrazu i zasobów środowiska.

Podsumowując, elementy środowiska przyrodniczego, krajobrazowego, kulturowego i społeczno-gospodarczego w gminie i mieście Dąbrowa Białostocka tworzą system wzajemnie powiązanych zależności. Plan ogólny uwzględnia te relacje, promując rozwiązania przestrzenne minimalizujące negatywne oddziaływania rozwoju oraz wzmacniające korzystne powiązania pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska, infrastruktury i działalności człowieka, co sprzyja długofalowemu, zrównoważonemu rozwojowi gminy.

8.14. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja ustaleń Planu Ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka będzie wiązać się z występowaniem zarówno pozytywnych, jak i potencjalnie negatywnych oddziaływań na środowisko. Oddziaływania te mogą mieć charakter bezpośredni, pośredni, wtórny oraz skumulowany, a także krótkoterminowy, średnioterminowy i długoterminowy, stały lub chwilowy – w zależności od skali, rodzaju oraz lokalizacji planowanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

Oddziaływania bezpośrednie związane będą przede wszystkim z realizacją inwestycji mieszkaniowych, zagrodowych, usługowych, produkcyjnych oraz infrastrukturalnych, wynikających z wyznaczenia stref funkcjonalnych w planie ogólnym. Największa intensywność tych procesów przewidywana jest w Dąbrowie Białostockiej oraz w miejscowościach o najbardziej rozwiniętej strukturze osadniczej i komunikacyjnej, gdzie koncentrują się funkcje mieszkaniowe, usługowe oraz gospodarcze. Oddziaływania bezpośrednie obejmować mogą przekształcenia powierzchni ziemi, ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej, lokalne zmiany stosunków wodnych, wzrost emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza oraz czasowe zwiększenie natężenia ruchu pojazdów w fazie realizacji inwestycji.

Oddziaływania pośrednie będą wynikały z długofalowych zmian w strukturze użytkowania terenów, w szczególności z dalszego rozwoju procesów suburbanizacji i przekształceń funkcjonalnych w otoczeniu miasta oraz wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych gminy. Zjawiska te mogą powodować wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, zwiększenie natężenia ruchu drogowego oraz wzrost presji na zasoby środowiska, w tym wody powierzchniowe i podziemne oraz gleby. Pośrednie oddziaływania mogą również obejmować stopniową fragmentację przestrzeni przyrodniczej oraz ograniczanie ciągłości terenów otwartych, w tym terenów rolniczych i zadrzewień śródpolnych.

Szczególnie istotne znaczenie mają potencjalne oddziaływania pośrednie w odniesieniu do obszarów cennych przyrodniczo, zwłaszcza doliny Biebrzy oraz obszarów o wysokich walorach ekologicznych i krajobrazowych związanych z otuliną Biebrzańskiego Parku Narodowego. Zmiany zagospodarowania w ich sąsiedztwie mogłyby wpływać na warunki hydrologiczne, ciągłość siedlisk oraz poziom presji antropogenicznej. Należy jednak podkreślić, że w granicach obszarów Natura 2000 oraz obszarów chronionego krajobrazu nie przewiduje się lokalizacji nowych terenów inwestycyjnych, co w istotny sposób ogranicza ryzyko wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony tych obszarów.

Oddziaływania wtórne mogą pojawić się jako konsekwencja zmian środowiskowych wywołanych rozwojem zabudowy i infrastruktury. Dotyczyć mogą one m.in. zwiększonego ryzyka lokalnych podtopień w przypadku ograniczenia retencji powierzchniowej, stopniowego pogarszania warunków siedliskowych na terenach przyległych do zabudowy oraz wzrostu emisji komunikacyjnych. Wtórne oddziaływania mogą również obejmować lokalne pogorszenie jakości krajobrazu w przypadku nadmiernej intensyfikacji zabudowy lub nieuporządkowanego kształtowania przestrzeni.

Oddziaływania skumulowane odnoszą się do sytuacji, w których kilka różnych czynników oddziałuje jednocześnie na ten sam komponent środowiska. W mieście i gminie Dąbrowa Białostocka szczególne znaczenie mogą mieć skumulowane oddziaływania związane z rozwojem funkcji mieszkaniowych, usługowych oraz komunikacyjnych, przede wszystkim w obrębie miasta oraz jego strefy oddziaływania. Łączne oddziaływanie stopniowej urbanizacji, wzrostu ruchu drogowego oraz ograniczania powierzchni biologicznie czynnej może wpływać na jakość powietrza, warunki klimatu lokalnego, retencję wodną oraz funkcjonowanie lokalnych ekosystemów.

Ze względu na horyzont czasowy oddziaływania można podzielić na:

- krótkoterminowe – związane głównie z etapem realizacji inwestycji, obejmujące hałas budowlany, zapylenie, czasowe uszczelnienie powierzchni terenu, wzmożony ruch pojazdów oraz przejściowe zakłócenia funkcjonowania środowiska przyrodniczego;
- średnioterminowe – występujące w pierwszych latach po realizacji inwestycji, związane z adaptacją środowiska do nowych warunków zagospodarowania oraz stopniową stabilizacją funkcji przestrzennych;
- długoterminowe – odnoszące się do trwałych zmian struktury przestrzennej gminy i miasta, wpływu na krajobraz, klimat lokalny, gospodarkę wodną oraz różnorodność biologiczną. W perspektywie długoterminowej możliwe są również pozytywne efekty związane z uporządkowaniem struktury przestrzennej oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

W odniesieniu do trwałości oddziaływań:

- oddziaływania stałe obejmują trwałe zmiany w użytkowaniu terenów, zwiększenie powierzchni zurbanizowanych oraz nieodwracalne przekształcenia części krajobrazu;
- oddziaływania chwilowe obejmują krótkotrwałe zakłócenia występujące podczas realizacji inwestycji, takie jak hałas, emisja pyłów, wibracje czy czasowe zajęcie terenu.

Ze względu na charakter wpływu:

- oddziaływania pozytywne obejmują uporządkowanie struktury przestrzennej gminy i miasta, koncentrację zabudowy w obrębie istniejących jednostek osadniczych, ochronę terenów otwartych i rolniczych, zachowanie ciągłości systemów przyrodniczych oraz poprawę dostępności infrastruktury technicznej i usług. Pozytywne znaczenie mają również działania związane z ochroną dolin rzecznych, terenów zieleni oraz ograniczaniem presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo;
- oddziaływania negatywne mogą obejmować lokalne zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, fragmentację siedlisk, wzrost emisji komunikacyjnych, czasowe pogorszenie klimatu akustycznego oraz lokalne przekształcenia krajobrazu, szczególnie w obszarach intensywnie rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

Podsumowując, Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka wprowadza rozwiązania mające na celu minimalizację potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko oraz wzmacnianie oddziaływań pozytywnych. Szczególne znaczenie ma koncentracja rozwoju w obrębie istniejących struktur osadniczych, ochrona terenów otwartych i dolin rzecznych oraz ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary cenne przyrodniczo. Przy konsekwentnym wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju przewidywane oddziaływania nie powinny prowadzić do istotnego pogorszenia stanu środowiska, a realizacja ustaleń planu może przyczynić się do bardziej uporządkowanego i racjonalnego rozwoju przestrzennego gminy i miasta.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka, jako dokument o charakterze strategicznym i kierunkowym, wprowadza szereg rozwiązań przestrzennych mających na celu zapobieganie i ograniczanie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, a w przypadkach określonych przepisami odrębnymi również zastosowanie kompensacji przyrodniczej. Już na etapie opracowywania dokumentu przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na harmonizowaniu potrzeb rozwojowych gminy z koniecznością ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz zachowania ciągłości procesów ekologicznych, przy jednoczesnym uwzględnieniu walorów przyrodniczych związanych z doliną Biebrzy, otuliną Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz obszarami sieci Natura 2000.

Jednym z podstawowych mechanizmów ograniczania presji inwestycyjnej na środowisko jest odpowiednie wyznaczenie stref planistycznych oraz ukierunkowanie rozwoju zabudowy przede wszystkim na obszary już częściowo zagospodarowane, powiązane z istniejącą strukturą osadniczą oraz wyposażone lub możliwe do wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Szczególne znaczenie ma koncentracja rozwoju w mieście Dąbrowa Białostocka oraz w miejscowościach o rozwiniętej strukturze osadniczej, przy jednoczesnym ograniczaniu niekontrolowanego rozpraszania zabudowy na rozległych terenach rolniczych i przyrodniczo cennych. Takie podejście pozwala ograniczać fragmentację krajobrazu i siedlisk przyrodniczych, zmniejsza presję na grunty rolne o wysokiej przydatności produkcyjnej oraz sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu istniejącej infrastruktury.

Istotnym rozwiązaniem ograniczającym potencjalne oddziaływania na środowisko jest zachowanie rozległych terenów otwartych, terenów rolniczych, dolin cieków oraz kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych, które przypisano do stref o funkcjach i parametrach dostosowanych do istniejących uwarunkowań środowiskowych. Szczególne znaczenie ma ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych związanych z doliną Biebrzy oraz systemem obszarów Natura 2000, stanowiących kluczowe elementy regionalnego systemu przyrodniczego.

W granicach obszarów Natura 2000 nie przewiduje się rozwoju nowych, rozległych struktur urbanizacyjnych. Występujące na tych obszarach strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową – SZ oraz strefy produkcji rolniczej – SR odzwierciedlają przede wszystkim istniejący sposób użytkowania gruntów, funkcjonujące gospodarstwa rolne oraz potrzebę zachowania ciągłości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ich wyznaczenie nie przesądza o realizacji konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych ani o

dopuszczalności działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

W celu ograniczenia potencjalnej presji na środowisko z profilu dodatkowego stref SZ położonych w granicach obszarów Natura 2000 usunięto teren wielkotowarowej produkcji rolnej oraz teren biogazowni. Rozwiązanie to ogranicza możliwość lokalizacji funkcji mogących powodować intensyfikację produkcji, wzrost emisji zanieczyszczeń i odorów, zwiększenie natężenia transportu oraz pogorszenie warunków wodnych i siedliskowych. Jednocześnie zachowano możliwość dalszego funkcjonowania i racjonalnej modernizacji istniejących gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody.

Strefy SR położone w granicach obszarów Natura 2000 zachowują rolniczy charakter terenów, jednak sposób ich przyszłego zagospodarowania będzie podlegał ograniczeniom wynikającym z przepisów odrębnych. Dopuszczenie określonych funkcji w profilu strefy nie oznacza automatycznej możliwości realizacji każdego przedsięwzięcia. Inwestycje związane w szczególności z wielkotowarową produkcją rolną, biogazowniami, odnawialnymi źródłami energii lub infrastrukturą techniczną będą wymagały indywidualnego rozpoznania uwarunkowań środowiskowych oraz wykluczenia znaczącego negatywnego oddziaływania na siedliska i gatunki stanowiące przedmioty ochrony, integralność obszaru oraz spójność sieci Natura 2000.

Plan uwzględnia również konieczność ochrony lokalnych i ponadlokalnych powiązań przyrodniczych, w tym korytarzy ekologicznych związanych z dolinami cieków, terenami podmokłymi oraz kompleksami rolniczo-leśnymi. Zachowanie ciągłości tych struktur ma kluczowe znaczenie dla migracji gatunków, utrzymania różnorodności biologicznej oraz stabilności lokalnych ekosystemów. Ograniczenie lokalizacji zabudowy w sąsiedztwie cieków wodnych i obszarów podmokłych pozwala jednocześnie ograniczyć ryzyko przekształceń hydrologicznych oraz pogorszenia jakości wód, co ma szczególne znaczenie w kontekście funkcjonowania zlewni Biebrzy.

Na terenach rolniczych, w tym w obrębie stref SR i SZ, istotne znaczenie ma zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, miedz, oczek wodnych, podmokłości oraz pasów roślinności wzdłuż cieków. Elementy te pełnią funkcję siedliskową, migracyjną, krajobrazową i retencyjną, a ponadto ograniczają wpływ zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego do wód powierzchniowych. Ochrona tych struktur stanowi jeden ze środków ograniczania wpływu działalności rolniczej na obszary Natura 2000.

Istotnym środkiem ograniczania negatywnych oddziaływań środowiskowych jest także zachowanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej oraz ograniczanie nadmiernego uszczelniania terenów. Rozwiązania te sprzyjają infiltracji wód opadowych, poprawiają lokalną retencję, ograniczają ryzyko podtopień oraz wspierają stabilność mikroklimatu. W warunkach postępujących przekształceń funkcjonalnych w rejonie miasta Dąbrowa Białostocka działania te mają istotne znaczenie dla ograniczania skutków urbanizacji.

Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka uwzględnia również rozwiązania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ochrona terenów zieleni, dolin cieków, terenów rolnych o wysokiej wartości przyrodniczej oraz zadrzewień śródpolnych sprzyja poprawie przewietrzania obszaru, ograniczaniu lokalnych wzrostów temperatur oraz zwiększaniu odporności na skutki ekstremalnych zjawisk

pogodowych, takich jak susze, fale upałów czy intensywne opady. Wspieranie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury wzmacnia funkcje retencyjne i klimatyczne środowiska.

W przypadku realizacji przedsięwzięć mogących powodować lokalne przekształcenia środowiska lub czasowe pogorszenie warunków siedliskowych konieczne będzie stosowanie działań minimalizujących na etapie inwestycyjnym, zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska i ochrony przyrody. Działania te mogą obejmować w szczególności ochronę istniejącej zieleni, ograniczanie ingerencji w okresach lęgowych ptaków, zachowanie zadrzewień śródpolnych, ograniczanie zmian stosunków wodnych oraz prowadzenie prac w sposób minimalizujący oddziaływanie na gleby, wody i lokalne siedliska.

W odniesieniu do obszarów Natura 2000 podstawową zasadą jest unikanie znaczącego negatywnego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony oraz integralność tych obszarów. Ewentualna kompensacja przyrodnicza może być rozważana wyłącznie na zasadach i w przypadkach określonych przepisami odrębnymi, po uprzednim wykazaniu braku rozwiązań alternatywnych oraz spełnieniu pozostałych wymogów prawnych. Nie może być ona traktowana jako podstawowy środek uzasadniający lokalizację przedsięwzięć powodujących znaczącą presję na obszary chronione.

Podsumowując, Plan Ogólny miasta i gminy Dąbrowa Białostocka poprzez świadome kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej wprowadza rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko. Obejmują one koncentrację zabudowy w istniejących strukturach osadniczych, ograniczenie rozpraszania zabudowy, zachowanie terenów otwartych i biologicznie czynnych, ochronę powiązań ekologicznych oraz zróżnicowanie profili stref SZ położonych w granicach obszarów Natura 2000. Wyznaczenie stref SR i SZ na terenach chronionych odzwierciedla przede wszystkim istniejący sposób użytkowania i nie zwalnia przyszłych przedsięwzięć z obowiązku wykazania braku znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. Przyjęte rozwiązania sprzyjają realizacji zasad zrównoważonego rozwoju oraz długoterminowej ochronie zasobów środowiska gminy.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIA BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH. WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W toku prac nad Planem Ogólnym gminy Dąbrowa Białostocka przyjęto wariant bazowy, polegający na uwzględnieniu w możliwie szerokim zakresie ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz obszarów uzupełnienia zabudowy wyznaczonych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Rozwiązanie to miało na celu zachowanie ciągłości dotychczasowej polityki przestrzennej gminy przy jednoczesnym dostosowaniu jej do nowych wymogów systemu planowania przestrzennego.

Obszary uzupełnienia zabudowy wyznaczono w oparciu o obowiązujące przepisy oraz metodykę określoną w rozporządzeniu właściwego ministra dotyczącą zasad ich delimitacji. Następnie dokonano ich korekt i uzupełnień w uzasadnionych przypadkach, z uwzględnieniem istniejącej zabudowy, dostępności infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz kontynuacji dotychczasowych funkcji przestrzennych. Uwzględniono również uwarunkowania wynikające z procesu suburbanizacji, szczególnie w rejonach sąsiadujących z miastem Dąbrowa Białostocka, gdzie obserwuje się stopniowy rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Jednocześnie brano pod uwagę wnioski mieszkańców zgłaszane w trakcie procedury planistycznej, które jednak mogły być uwzględnione jedynie w zakresie niekolidującym z zasadami ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska.

Nie analizowano wariantu polegającego na wyznaczaniu nowych, rozległych terenów inwestycyjnych poza obszarami wynikającymi z obowiązujących miejscowych planów oraz obszarów uzupełnienia zabudowy. W warunkach gminy Dąbrowa Białostocka, gdzie dominują tereny rolnicze, obszary cenne przyrodniczo (w tym związane z doliną Biebrzy oraz systemem mokradeł i torfowisk), a także rozproszone układy osadnicze, takie rozwiązanie mogłoby prowadzić do nadmiernego rozpraszania zabudowy, zwiększenia presji na środowisko przyrodnicze, fragmentacji siedlisk oraz pogorszenia warunków hydrologicznych i krajobrazowych. Dodatkowo mogłoby to skutkować wzrostem kosztów rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Nie przyjęto również wariantu skrajnie restrykcyjnego, polegającego na ograniczeniu rozwoju nowych funkcji inwestycyjnych wyłącznie do terenów już w pełni zainwestowanych lub objętych obowiązującymi planami miejscowymi. Wariant taki nie odpowiadałby rzeczywistym potrzebom rozwojowym gminy, która – mimo umiarkowanej dynamiki urbanizacji – podlega stopniowym przekształceniom wynikającym z rozwoju budownictwa mieszkaniowego, modernizacji infrastruktury oraz zmian w strukturze funkcjonalnej obszarów wiejskich.

W rezultacie przyjęto rozwiązanie uznane za optymalne, stanowiące kompromis pomiędzy potrzebami rozwojowymi gminy a koniecznością ochrony środowiska przyrodniczego, w szczególności w zakresie ochrony dolin rzecznych, mokradeł, gleb rolniczych oraz systemów wodnych dorzecza Biebrzy. Przyjęty wariant ogranicza niekontrolowaną ekspansję zabudowy, wspiera koncentrację

zagospodarowania w istniejących jednostkach osadniczych oraz sprzyja ochronie krajobrazu rolniczo-przyrodniczego, który stanowi istotny element tożsamości gminy.

Metody oceny rozwiązań alternatywnych oparto na analizie ekofizjograficznej, danych środowiskowych, materiałach planistycznych oraz ocenie presji urbanizacyjnej i rolniczej. Uwzględniono również analizę dostępności infrastruktury, uwarunkowań hydrologicznych (w tym wrażliwości obszarów mokradłowych i dolinnych), a także ocenę potencjalnych skutków dla bioróżnorodności, jakości powietrza i krajobrazu. Istotnym elementem była także analiza trendów demograficznych i przestrzennych oraz prognoz rozwoju funkcji mieszkaniowych i rolniczych.

W trakcie sporządzania dokumentu oraz prognozy oddziaływania na środowisko nie stwierdzono istotnych trudności wynikających z niedostatków techniki. Wystąpiły jednak ograniczenia wynikające z luk w szczegółowych danych środowiskowych, w szczególności w zakresie lokalnej dynamiki zmian stosunków wodnych, tempa degradacji gleb oraz długoterminowych skutków zmian klimatycznych dla ekosystemów rolniczo-mokradłowych. Trudności interpretacyjne dotyczyły również oceny skumulowanych oddziaływań rozproszonej zabudowy oraz prognozowania długoterminowych zmian w strukturze krajobrazu przy kontynuacji procesów suburbanizacji i intensyfikacji użytkowania rolniczego.

Pomimo powyższych ograniczeń uznano, że dostępny zasób wiedzy, danych przestrzennych oraz opracowań środowiskowych pozwala na sformułowanie wiarygodnych założeń planistycznych i wybór wariantu optymalnego z punktu widzenia ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju gminy.

11. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Ocena skutków realizacji ustaleń Planu Ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka będzie miała charakter pośredni i wieloetapowy, realizowany w ramach wdrażania kolejnych dokumentów planistycznych oraz decyzji administracyjnych. Plan ogólny jako dokument strategiczny i ramowy nie stanowi bezpośredniej podstawy realizacji inwestycji, dlatego analiza jego skutków odbywać się będzie poprzez monitoring zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz stanie środowiska w ujęciu systemowym.

W praktyce analiza skutków realizacji ustaleń Planu Ogólnego będzie prowadzona poprzez:

- Analizę zgodności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) z ustaleniami Planu Ogólnego – każdy nowo uchwalany mpzp będzie weryfikowany pod kątem zgodności z przyjętą strukturą funkcjonalno-przestrzenną, co pozwoli na bieżącą kontrolę realizacji polityki przestrzennej gminy;
- Monitoring zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, realizowany w oparciu o:
 - dane ewidencji gruntów i budynków (EGiB),
 - ortofotomapy oraz dane teledetekcyjne,
 - analizy zmian pokrycia terenu i użytkowania gruntów,
 - okresowe raporty o stanie zagospodarowania przestrzennego gminy;

- Monitoring środowiska przyrodniczego, prowadzony przez właściwe instytucje państwowe, w szczególności Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ), obejmujący:
 - jakość powietrza atmosferycznego (w tym stężenia PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu),
 - stan wód powierzchniowych i podziemnych (w tym wpływ działalności rolniczej i komunalnej),
 - stan gleb oraz ich podatność na degradację,
 - zmiany udziału powierzchni biologicznie czynnej,
 - warunki klimatu lokalnego i bilans wodny;
- Analizę presji urbanizacyjnej i suburbanizacyjnej, w szczególności w północnej części gminy, obejmującą ocenę tempa rozwoju zabudowy, stopnia jej rozproszenia oraz wpływu na tereny rolne i przyrodniczo cenne (w tym doliny rzeczne i obszary mokradłowe);
- Reagowanie na sygnały społeczne, w tym analizę wniosków i skarg mieszkańców dotyczących jakości przestrzeni, uciążliwości środowiskowych, dostępności terenów zielonych oraz skutków intensyfikacji zabudowy;
- Okresową ocenę wpływu realizacji polityki przestrzennej na jakość życia mieszkańców, obejmującą analizę danych statystycznych (m.in. migracje, rozwój budownictwa mieszkaniowego, dostęp do usług publicznych oraz infrastruktury technicznej).

W zakresie ochrony środowiska skuteczność realizacji Planu Ogólnego będzie oceniana również poprzez:

- analizę wojewódzkich raportów o stanie środowiska,
- ocenę realizacji działań z zakresu ochrony dolin rzecznych, retencji wodnej i zielono-niebieskiej infrastruktury,
- kontrolę przestrzegania zasad ochrony środowiska w mpzp oraz w decyzjach administracyjnych,
- analizę wdrażania działań adaptacyjnych do zmian klimatu (mała retencja, ochrona terenów otwartych, ograniczanie uszczelnienia terenu).

Częstotliwość przeprowadzania oceny:

- Bieżąca (ciągła) – analiza zgodności nowych mpzp oraz decyzji administracyjnych z ustaleniami Planu Ogólnego w ramach każdej procedury planistycznej i inwestycyjnej;
- Okresowa (co 2–4 lata) – kompleksowa ocena zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz stanu środowiska, powiązana z cyklem sporządzania raportów o stanie gminy oraz aktualizacji dokumentów strategicznych;
- Długookresowa (co 5 lat lub w cyklu aktualizacji dokumentów planistycznych) – analiza trendów rozwojowych, skutków skumulowanych oraz efektywności przyjętej polityki przestrzennej;
- Ad hoc – w przypadku wystąpienia istotnych zmian środowiskowych, presji inwestycyjnej lub konieczności aktualizacji dokumentów planistycznych.

Metody analizy skutków:

- analiza danych przestrzennych (EGiB, ortofotomapy, dane satelitarne),
- analiza wskaźników środowiskowych (GIOŚ, WIOŚ),
- analiza dokumentów planistycznych i decyzji administracyjnych,
- analiza danych statystycznych GUS,
- monitoring zmian użytkowania gruntów i intensywności zabudowy,
- analiza raportów o stanie gminy i dokumentów strategicznych,
- konsultacje społeczne oraz badania opinii mieszkańców.

Przyjęty system monitoringu umożliwi ocenę zarówno krótkoterminowych skutków realizacji ustaleń planu, jak i długoterminowych zmian w strukturze przestrzennej oraz stanie środowiska, zapewniając podstawę do ewentualnych korekt polityki przestrzennej gminy w duchu zrównoważonego rozwoju.

12. INFORMACJE O TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r., przeanalizowano możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko w związku z realizacją ustaleń Planu Ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka.

Obszar objęty Planem Ogólnym miasta i gminy Dąbrowa Białostocka położony jest w północno-wschodniej części województwa podlaskiego, w relatywnej odległości od granic państwowych Rzeczypospolitej Polskiej, w tym granicy z Republiką Białorusi oraz Republiką Litewską. Plan obejmuje obszar o charakterze lokalnym, funkcjonalnie powiązany z otoczeniem rolniczo-leśnym oraz siecią osadniczą o rozproszonej strukturze, bez przewidywania realizacji przedsięwzięć o znaczeniu ponadregionalnym lub transgranicznym.

Plan Ogólny nie przewiduje realizacji inwestycji przemysłowych, energetycznych ani infrastrukturalnych o skali mogącej powodować oddziaływania wykraczające poza terytorium kraju. Ustalenia dokumentu koncentrują się na kształtowaniu lokalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej, porządkowaniu rozwoju zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej oraz gospodarczej, a także ochronie terenów rolniczych, dolin rzecznych, mokradeł i obszarów cennych przyrodniczo, w tym powiązanych z systemem doliny Biebrzy.

Realizacja ustaleń planu nie będzie powodować:

- pogorszenia jakości powietrza w skali ponadlokalnej i transgranicznej,
- zmian w gospodarce wodnej o charakterze oddziałującym na państwa sąsiednie,
- wpływu na obszary chronione położone poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- zakłóceń migracji gatunków o znaczeniu międzynarodowym w skali transgranicznej,
- emisji hałasu lub innych oddziaływań o zasięgu przekraczającym granice państwowe.

Plan ma charakter dokumentu strategicznego o zasięgu lokalnym, a przewidywane skutki środowiskowe jego realizacji ograniczają się do obszaru gminy Dąbrowa Białostocka oraz jej bezpośredniego otoczenia funkcjonalnego. Ze względu na skalę i charakter planowanych przekształceń przestrzennych nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczących oddziaływań transgranicznych na środowisko.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdza się, że realizacja ustaleń Planu Ogólnego gminy Dąbrowa Białostocka nie powoduje konieczności przeprowadzenia procedury transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko ani prowadzenia konsultacji z państwami sąsiednimi w trybie Konwencji z Espoo.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana w celu określenia potencjalnych skutków środowiskowych oraz wpływu na warunki życia mieszkańców wynikających z przyjęcia Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka. Obejmuje ona cały obszar administracyjny gminy i analizuje możliwe oddziaływania ustaleń planu na kluczowe komponenty środowiska, takie jak wody powierzchniowe i podziemne, powietrze atmosferyczne, gleby, klimat, krajobraz, różnorodność biologiczna, zasoby przyrodnicze oraz zdrowie ludzi.

1. Cel, zakres i przedmiot opracowania

Prognoza została sporządzona zgodnie z obowiązującymi regulacjami dotyczącymi strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz przepisami z zakresu planowania przestrzennego. Jej głównym celem była weryfikacja, czy realizacja ustaleń Planu Ogólnego Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka może generować znaczące oddziaływania na środowisko oraz wskazanie rozwiązań ograniczających ewentualne negatywne skutki. W opracowaniu wykorzystano dostępne dane przestrzenne, materiały planistyczne, wyniki monitoringu środowiska oraz informacje analityczne.

2. Charakterystyka projektu planu i jego powiązań

Plan Ogólny obejmuje cały obszar gminy i stanowi podstawowy dokument określający kierunki zagospodarowania przestrzennego. Wyznacza on główne strefy funkcjonalne, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, rolniczej, komunikacyjnej, zieleni oraz obszary otwarte. Uwzględnia istniejący stan zagospodarowania, obowiązujące miejscowe plany oraz potrzeby rozwojowe gminy.

Szczególną cechą struktury przestrzennej gminy jest wyraźny podział na część bardziej zurbanizowaną oraz obszary o charakterze rolniczo-przyrodniczym, z istotną rolą terenów otwartych i dolin rzecznych. Dokument pozostaje spójny z obowiązującymi strategiami i planami wyższego rzędu.

3. Stan środowiska i jego funkcjonowanie

Gmina Dąbrowa Białostocka charakteryzuje się mozaikową strukturą krajobrazu, w której dominują tereny rolnicze, obszary leśne oraz przestrzenie otwarte. Istotną rolę pełnią doliny rzeczne, mokradła oraz lokalne ekosystemy wodne.

Na obszarze gminy występują istotne elementy przyrodnicze, w tym tereny chronione oraz obszary o wysokich walorach ekologicznych. Jednocześnie obserwuje się umiarkowaną, lecz systematyczną presję urbanizacyjną i inwestycyjną, szczególnie w rejonach o lepszym dostępie do infrastruktury i komunikacji.

4. Potencjalne skutki braku realizacji planu

Brak uchwalenia Planu Ogólnego mógłby prowadzić do niekontrolowanego rozwoju zabudowy, rozproszenia inwestycji oraz pogłębiania konfliktów przestrzennych. W konsekwencji mogłoby to

skutkować większą presją na tereny rolnicze i przyrodnicze, obniżeniem ładunku przestrzennego oraz pogorszeniem warunków środowiskowych i jakości życia mieszkańców.

5. Kluczowe problemy środowiskowe

Do najważniejszych wyzwań środowiskowych w gminie należą:

- postępująca urbanizacja i presja inwestycyjna,
- pogarszająca się jakość wód powierzchniowych,
- emisje zanieczyszczeń powietrza pochodzące z ogrzewania i transportu,
- przekształcenia terenów zielonych i fragmentacja siedlisk,
- konieczność ochrony terenów rolnych i przyrodniczo cennych.

Istotnym problemem jest konieczność pogodzenia rozwoju gospodarczego z ochroną zasobów środowiska.

6. Cele ochrony środowiska

Plan uwzględnia cele wynikające z zasad zrównoważonego rozwoju oraz przepisów krajowych i unijnych. Obejmują one ochronę jakości powietrza, wód, gleb, krajobrazu oraz bioróżnorodności, a także ograniczanie skutków zmian klimatycznych i presji antropogenicznej.

7. Przewidywane oddziaływania na środowisko

Realizacja ustaleń planu może powodować lokalne i zróżnicowane oddziaływania, związane głównie z rozwojem zabudowy oraz infrastruktury. Mogą one obejmować:

- przekształcenia powierzchni terenu,
- czasowe uciążliwości budowlane (hałas, pylenie),
- zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej,
- wzrost natężenia ruchu drogowego.

Oddziaływania te będą miały głównie charakter lokalny i ograniczony. Jednocześnie plan zakłada zachowanie znacznych powierzchni terenów otwartych i przyrodniczych, co ogranicza skalę presji środowiskowej.

8. Rozwiązania minimalizujące oddziaływanie

W planie uwzględniono działania ograniczające wpływ na środowisko, w szczególności:

- ochronę dolin rzecznych i terenów podmokłych,
- zachowanie terenów zieleni i lasów,
- ograniczenie rozproszenia zabudowy,
- utrzymanie powierzchni biologicznie czynnej,
- wspieranie retencji wodnej,
- ochronę korytarzy ekologicznych i systemów przyrodniczych.

9. Rozwiązania alternatywne

W trakcie opracowania analizowano różne warianty zagospodarowania przestrzennego gminy. Przyjęto rozwiązanie oparte na istniejących planach miejscowych oraz obszarach uzupełnienia zabudowy.

Nie rozpatrywano wariantu polegającego na całkowitym ograniczeniu rozwoju inwestycyjnego ani wariantu intensywnego wyznaczania nowych terenów zabudowy poza obszarami już przewidzianymi do rozwoju, ze względu na ryzyko naruszenia ładu przestrzennego i zwiększenia presji na środowisko.

Ostatecznie wybrano wariant kompromisowy, łączący potrzeby rozwojowe gminy z wymogami ochrony środowiska i racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

10. Monitorowanie skutków realizacji planu

Ocena skutków realizacji ustaleń planu będzie prowadzona poprzez:

- analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym,
- monitoring stanu środowiska realizowany przez instytucje państwowe,
- ocenę wdrażania dokumentów planistycznych,
- analizę presji inwestycyjnej i trendów środowiskowych.

11. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na lokalny charakter dokumentu oraz położenie gminy w znacznej odległości od granic państwowych nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań transgranicznych. Realizacja ustaleń planu będzie ograniczona do obszaru gminy i nie wpłynie na środowisko poza granicami kraju.

14. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE I LITERATURA

Dokumenty planistyczne i strategiczne:

- Uchwała Nr IV/36/24 Rady Miejskiej w Dąbrowie Białostockiej z dnia 30 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego – przyjęty uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 – przyjęta uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.
- Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa Białostocka na lata 2026 - 2036
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2026 z perspektywą do 2030 roku.
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 r
- Uzasadnienie projektu planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka (2026)
- Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Dąbrowa Białostocka (2026)
- Raport o stanie Gminy Dąbrowa Białostocka za 2024 rok.

Opracowania i raporty środowiskowe:

- Opracowanie ekofizjograficzne dla celów planu ogólnego Gminy Dąbrowa Białostocka – Biuro Architektoniczno-Urbanistyczne BDK s.c., Olsztyn, luty 2025
- Objaśnienia do Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Białystok (339) – autor: Mariusz Kmiecik, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004
- Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz Białystok (339) – autorzy: Halina Kapera, Leszek Kruk, Jerzy Król, Agata Paćławska-Pawlik, Paweł Kwecko, Jerzy Miecznik, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2011
- Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50 000, Arkusz Białystok (339) – opracowali: mgr inż. Cezary Madejski, mgr inż. Elżbieta Madejska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1998
- Raport o stanie środowiska w województwie podlaskim – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku
- Państwowy Monitoring Środowiska – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska
- Raport Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie podlaskim

Publikacje naukowe i kartograficzne:

- J. Kondracki, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 1998
- J. M. Matuszkiewicz, Potencjalna roślinność naturalna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa 2008
- Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski – R. Zielony, A. Kliczkowska, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2010

Akty prawne i rozporządzenia:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2026 r., poz. 538 ze zm.)

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (Dz.U. z 2026 r., poz. 670 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2026 r., poz. 13 ze zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.)
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 poz. 112 ze zm.)

Źródła kartograficzne i geoinformacyjne:

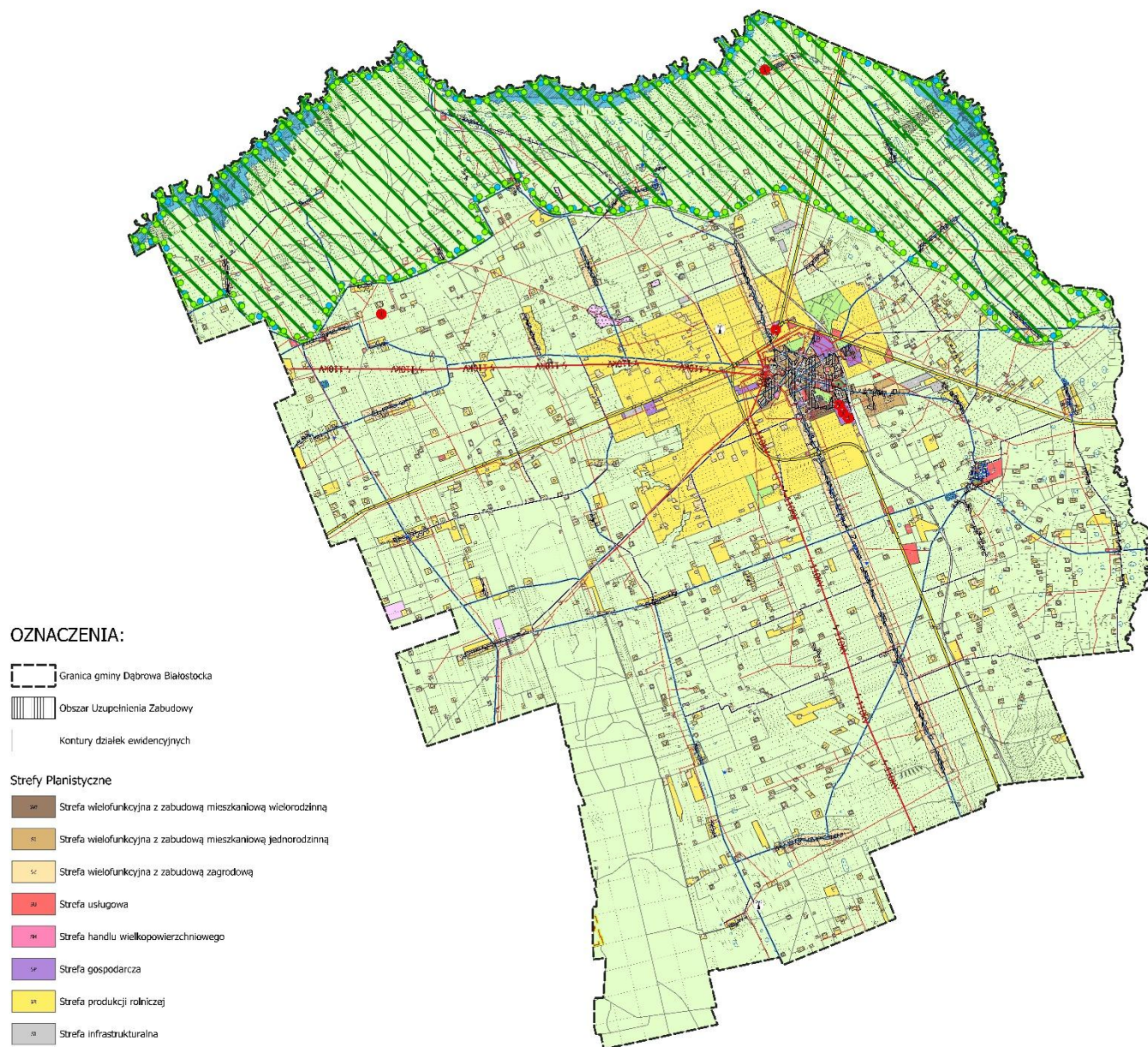
- Geoportal Krajowy (<https://www.geoportal.gov.pl/>)
- Bank Danych o Lasach (<https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>)
- Centralna Baza Danych Geologicznych (<https://cbdportal.pgi.gov.pl/>)
- Państwowy Rejestr Granic i Powierzchni Jednostek Podziału Terytorialnego Kraju (PRG)
- Mapa zasadnicza gminy Dąbrowa Białostocka
- Ortofotomapa

15. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Granice gminy Dąbrowa Białostocka na tle Open Street Map	9
Rysunek 2. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem gmin województwa podlaskiego i miasta wojewódzkiego – Białegostoku	11
Rysunek 3. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem gmin powiatu sokólskiego.....	12
Rysunek 4. Położenie miasta i gminy Dąbrowa Białostocka na tle mezoregionów Polski	12
Rysunek 5. Granice obszaru opracowania na tle ortofotomapy	17
Rysunek 6. Budowa geologiczna gminy Dąbrowa Białostocka	20
Rysunek 7. Obszar opracowania na tle mapy glebowo-rolniczej.....	23
Rysunek 8. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem JCWP.....	25
Rysunek 9. Lokalizacja gminy Dąbrowa Białostocka względem JCWPd nr 32.....	27
Rysunek 10. Obszary zagrożenia powodzią w gminie Dąbrowa Białostocka.....	28
Rysunek 11. Wyniki pomiarów PEM w gminie Dąbrowa Białostocka w 2024 r.	43
Rysunek 12. Obszarowe formy ochrony przyrody w gminie Dąbrowa Białostocka	49
Rysunek 13. Obszar uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym miasta i gminy Dąbrowa Białostocka	60
Rysunek 14. Ustalenia planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka	62

Uwarunkowania środowiskowo-kulturowe - projekt planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka

załącznik graficzny

UWARUNKOWANIA KULTUROWE

- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Obiekty ujęte w ewidencji zabytków
- Obszary wpisane do rejestru zabytków
- Obszary ujęte w ewidencji zabytków
- Obszary stanowisk archeologicznych
- Cmentarze

UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURALNE

- wewnętrzna
- gminna
- powiatowa
- wojewódzka
- Linie elektroenergetyczne wysokiego ciśnienia 110 kV
- Linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV
- Masztty telekomunikacyjne
- Wiatrak

UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

- Biebrzański Park Narodowy
- Rezerваты Przyrody
- Specjalne Obszary Ochrony
- Obszary Specjalnej Ochrony
- Obszar zagrożenia powodziowego - raz na 10 lat
- Obszar zagrożenia powodziowego - raz na 100 lat
- Złoża kruszywa naturalnego

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Niniejszym oświadczam, że jestem autorem Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego miasta i gminy Dąbrowa Białostocka i spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Autor prognozy:	
Adam Syczewski	